

T.C.

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS

**TEMEL EĞİTİM KURUMLARINDA ALINAN GÜVENLİK
ÖNLEMLERİNİN OKUL KAZALARINA ETKİSİNİN
İNCELENMESİ**

SÜMEYRA GEVREK AKAR

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. AYSEL KÖKCÜ DOĞAN

İSTANBUL-2017

T.C.

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS

**TEMEL EĞİTİM KURUMLARINDA ALINAN GÜVENLİK
ÖNLEMLERİNİN OKUL KAZALARINA ETKİSİNİN
İNCELENMESİ**

SÜMEYRA GEVREK AKAR

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. AYSEL KÖKCÜ DOĞAN

İSTANBUL-2017

TEŞEKKÜR

Çalışmamın her aşamasında yardım ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen saygıdeğer danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Aysel Kökcü Doğan’a,

Çalışmamın verilerini SPSS programına girme aşamasında itibaren istatistiksel anlamda profesyonelliği ile araştırmama yön veren Sayın Fatih Sontay’a,

Çalışmamı gerçekleştirdiğim ve verilerimi topladığım İstanbul İli Güngören İlçesinde ki tüm temel eğitim kurumları yönetici ve çalışanlarına,

Çalışmamın tamamlanmasında maddi manevi desteklerini esirgemeyen başta babam Mahmut Kemal Gevrek olmak üzere, annem Seher Gevrek’e, kız kardeşlerim Nurbir Gevrek Kürüm ile Nesibe Gevrek’e,

Bu çalışmanın başlangıcından bitimine kadar geçirdiğim tüm zamanlarda benimle birlikte olan ve desteğini esirgemeyen sevgili eşim Orhan Akar’a,

TEŞEKKÜR EDERİM.

İÇİNDEKİLER

SAYFA NO.

TEZ ONAYI.....	i
BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	viii
1-ÖZET	1
2-ABSTRACT.....	2
3-GİRİŞ VE AMAÇ.....	3
4-GENEL BİLGİLER.....	7
4.1. Kaza	7
4.2. Kazaların Meydana Gelme Mekanizması ve Risk Faktörleri.....	9
4.3. Yaralanmalarda Geliştirilen Teoriler.....	10
4.4. Okul Kazalarının Önemi.....	12
4.5. Okul Kazaları ve Nedenleri	12
4.6. Okul Kazalarına Etki Eden Faktörler.....	13
4.6.1. Kişisel faktörler.....	13
4.6.2. Çevreye ait faktörler.....	14
4.7. Okul Kazalarının En Çok Görüldüğü Yerler.....	15
4.8. Okul Kazalarının Çeşitleri.....	15
4.9. Okul Kazalarının Bildirimine Yönelik Yetersizlikler.....	17
4.10. Okul Güvenliği Kavramı.....	18
4. 11. Okul Güvenliği Teorileri.....	19
4.11.1. Kontrol teorisi.....	19

4.11.2. Kurumsal etkenler teorisi.....	20
4.11.2.1. Fiziksel etkenler.....	20
4.11.2.2. Psikolojik etkenler (okul ortamı).....	20
4.11.2.3. Sosyal etkenler (okul kültürü).....	20
4.11.3. Toplumsal çözölme teorisi.....	21
4.12. Okul Güvenliğıne Yönelik Mekân Tasarımı.....	21
4.12.1. İç mekân özellikleri.....	21
4.12.2. Dış mekân özellikleri.....	22
4.13. Okul Kazaları ve Okullarda Alınan Güvenlik Önlemlerinde Hemşirenin Rolü.....	22
5-MATERYAL VE METOD.....	24
5. 1. Araştırmanın Şekli.....	24
5. 2. Araştırma Kapsamında Yanıtlanması Beklenen Sorular.....	24
5. 3. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman.....	24
5. 4. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	25
5. 5. Veri Toplama Tekniğı	26
5. 6. Veri Toplama Araçları.....	26
5. 7. Kapsam Geçerliliğı ve Pilot Çalışma.....	27
5. 8. Güvenirlik Çalışması.....	27
5. 9. Verilerin İstatistiksel Analizi	32
5. 10. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	33
5. 11. Çalışmada Kullanılan Mevcut Olanaklar	33
6-BULGULAR.....	34
6. 1. Tanıtıcı Özellikler.....	34

6. 2. Okul Türüne Göre Kaza Durumları.....	37
6. 3. Kazalara Yönelik Bireysel Görüşler Bölümü.....	47
6.4. Okul Güvenliğine İlişkin Görüşler Bölümü	49
6. 5. Güvenlik Önlemleri İle Tanımlayıcı Özelliklerin Karşılaştırılması Bölümü.....	52
6.6. Güvenlik Önlemleri İle Kaza Durumlarının Karşılaştırılması Bölümü.....	57
7-TARTIŞMA.....	75
7.1. Tanıtıcı Özellikler.....	76
7.2. Okul Türüne Göre Kaza Durumları ve Kazalara Yönelik Bireysel Görüşlerin Tartışılması.....	76
7.3. Okul Güvenliğine İlişkin Bireysel Görüşlerin Tartışılması.....	84
7.4. Güvenlik Önlemleri ile Tanımlayıcı Özelliklerin Tartışılması.....	86
7.5. Güvenlik Önlemleri ile Kaza Durumlarının Tartışılması.....	88
8-SONUÇ.....	92
9-KAYNAKLAR.....	97
10-EKLER.....	103
11-ETİK KURUL ONAYI.....	108
12-ÖZGEÇMİŞ.....	113

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

ICD : Uluslararası Hastalık Sınıflaması

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

NSCC : Ulusal Okul Güvenliği Merkezi

DSÖ : Dünya Sağlık Örgütü

UNICEF : Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

CDC : Hastalık Kontrol Merkezi

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 4.3.1. Haddon Matriksi.....	10
Tablo 5.3.1. Araştırma Zaman Dağılımı	25
Tablo 5.8.1. Güvenlik Önlemlerini Belirlemeye Yönelik Form Madde Sayıları.....	28
Tablo 5.8.2. Genel Güvenlik Önlemleri Alt Boyutuna Ait Maddeler	28
Tablo 5.8.3. Okul Bahçesine Yönelik Güvenlik Önlemleri Alt Boyutuna Ait Maddeler	29
Tablo 5.8.4. Merdiven ve Koridorlara Yönelik Güvenlik Önlemleri Alt Boyutuna Ait Maddeler	29
Tablo 5.8.5. Sınıflara Yönelik Güvenlik Önlemleri Alt Boyutuna Ait Maddeler.....	30
Tablo 5.8.6. Spor Salonuna Yönelik Güvenlik Önlemleri Alt Boyutuna Ait Maddeler	30
Tablo 5.8.7. Yemekhane ve Kantine Yönelik Güvenlik Önlemleri Alt Boyutuna Ait Maddeler.....	30
Tablo 5.8.8. Tuvaletlere Yönelik Güvenlik Önlemleri Alt Boyutuna Ait Maddeler.....	31
Tablo 5.8.9. Yakın Çevredeki Risklere Yönelik Farkındalık Alt Boyutuna Ait Maddeler.....	31
Tablo 5.8.10: Kazaları Önlemeye Yönelik Tedbirler Alt Boyutuna Ait Maddeler	31
Tablo 5.9.1. Kolmogorov-Smirnov Normal Dağılım Testi.....	32
Tablo 6.1.1. Okul Çalışanlarının Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı.....	34
Tablo 6.1.2. Okul Çalışanlarının Okul Türüne Göre Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı.....	36

Tablo 6.2.1. Okul Türüne Göre Kaza Nedenleri.....	37
Tablo 6.2.2. Okul Türüne Göre Kaza Tipleri	38
Tablo 6.2.3. Okul Türüne Göre Kaza Geçirilen Yerler.....	39
Tablo 6.2.4. Okul Türüne Göre Okul Güvenliğine İlişkin Görüşler.....	39
Tablo 6.2.5. Çalışılan Kuruma Göre Okul Güvenliği Görüşleri.....	41
Tablo 6.2.6. Çalışılan Kuruma Göre Okul Kaza Nedenleri.....	44
Tablo 6.2.7. Çalışılan Kuruma Göre Kaza Tipleri.....	45
Tablo 6.2.8. Çalışılan Kuruma Göre Kaza Geçirilen Yerler.....	46
Tablo 6.3.1. Kazalara Yönelik Bireysel Görüşler	47
Tablo 6.4.1. Temel Eğitim Kurumlarında Alınan Güvenlik Önlemlerine İlişkin Puan Ortalamaları.....	49
Tablo 6.4.2. Okullarda Alınan Güvenlik Önlemleri Puanları Arasındaki Korelasyon.....	50
Tablo 6.5.1. Güvenlik Önlemlerinin Tanımlayıcı Özelliklere Göre Karşılaştırılması.....	53
Tablo 6.6.1 Güvenlik Önlemlerinin Geçirilen Kaza Türlerine Göre Karşılaştırılması.....	58
Tablo 6.6.2. Güvenlik Önlemlerinin Geçirilen Kaza Türlerine Göre Karşılaştırılması.....	61
Tablo 6.6.3. Güvenlik Önlemlerinin Kaza Geçirilen Okula İlişkin Özelliklere Göre Karşılaştırılması.....	68

1- ÖZET

TEMEL EĞİTİM KURUMLARINDA ALINAN GÜVENLİK ÖNLEMLERİNİN OKUL KAZALARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Kaza DSÖ'nün tanımlamasına göre, bireyin iradesi dışında süratle etki eden bir güç nedeni ile ortaya çıkan bedensel ve ruhsal zedelenmelere yol açan olaylardır. Güvenlik, insan yaşamında hem fizyolojik hem de psikolojik boyutu olan bir kavramdır. Bu çalışma, temel eğitim kurumlarında alınan güvenlik önlemlerinin, bu okullarda meydana gelebilecek kazalara etkisinin incelenmesi amacıyla kesitsel olarak planlanan tanımlayıcı bir çalışmadır. Araştırma; Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde yer alan Güngören ilçesi'nde bulunan 48 temel eğitim kurumundaki 568 yönetici ve çalışanla (öğretmen, hemşire, hizmetli personel vb.) gerçekleştirildi. Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen toplam 82 soruluk "Temel Eğitim Kurumlarında Alınan Güvenlik Önlemlerinin Okul Kazalarına Etkisinin İncelenmesi Anket Formu" ile toplandı (Cronbach Alpha= 0.823). Araştırma kapsamındaki okul çalışanlarının, okullarında alınan güvenlik önlemlerini yeterli gördükleri belirlendi. Özel okulların resmi okullara göre daha fazla genel güvenlik önlemlerini aldıkları belirlendi. Okullarda kazaların sık meydana gelmediği, okul dışında öğrencilerin kaza geçirmediği, okulların mesai saatleri dışında kapalı olduğu, okulda güvenlik önlemlerine ebeveynlerin katılmadığı, kazalara yönelik çalışanların eğitim ihtiyacının olduğu, çalışanların okulda kendilerini güvende hissettikleri, kazalara yönelik özel gereksinimi olan çalışan personelin bulunduğu saptandı. Bu sonuçlar; bütün okullarda alınan güvenlik önlemlerinin standart düzeye getirilmesi, ebeveynlerinde güvenlik önlemlerine katılmasının sağlanması ve güvenlik konusunda okulda çalışan tüm personele eğitim verilmesi gerektiğini göstermektedir. Okullarda nitelikli bir öğrenme ortamı oluşturabilmek için **hem öğrenciler hem** de öğretmenler açısından güvenli bir ortam yaratılması büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Güvenlik, Kaza, Okul, Önlem.

2-ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF SECURITY MEASURES TAKEN IN PRIMARY EDUCATION INSTITUTIONS ON SCHOOL ACCIDENTS

Accidents and safety precautions that occur in schools are important for the protection of children's health and for their physical, mental and social development. This study is a descriptive study which is planned in cross-section to examine the safety measures taken in primary education institutions and the accidental effects that may arise in these schools. Research; 568 managers and staffs in 48 basic education institutions located in Güngören District within the body of Istanbul Provincial National Education Directorate affiliated to the Ministry of National Education were realized. The data were collected with a total of 82 questions developed by the researcher with the questionnaire "Investigation of Effects of Buying Security Measures on School Accidents in Basic Education Institutions" (Cronbach Alpha = 0.823). It was determined that the school staff members of the survey considered the security measures taken at their schools to be sufficient. It was determined that the accidents did not occur frequently, the students were not accidents outside the school, the schools were closed during off hours, the parents did not participate in security measures at school, the training of accident workers was needed and the staffs felt safe in school. These results show that standardization of security measures taken in all schools, the inclusion of parents in security measures, and the training of all staffs at school about safety A safe environment is important for a qualified education environment for students and teachers.

Keywords: Accident, Child, Precaution, Safety, School.

3-GİRİŞ VE AMAÇ

Ülkelerin gelişmişlik ve kalkınmışlık düzeyinin belirlenmesinde önemli rolü olan sağlıklı birey, çocukluktan itibaren sağlığının bilincinde olan, sağlığını koruyan ve sağlığı bozulduğunda fark eden bireylerin yetiştirilmesi ile mümkündür. Bu nedenle, okul dönemi gelecek nesilleri oluşturma bakımından çok önemli bir dönemdir (1).

Okul çeşitli bilgi, beceri ve alışkanlıkların belli amaçlara göre düzenli bir biçimde öğretildiği ve kazandırıldığı eğitim kurumu ya da öğrenci, öğretmen ve yöneticilerden oluşan eğitim topluluğu olarak tanımlanmaktadır. Okul, toplumun eğitim gereksinimlerinin karşılanmasıyla görevli toplumsal bir kurumdur. Çocukların aileleri ve evleri dışında ilk defa toplum hayatına girdikleri, yeni arkadaşlar edindikleri, başkaları ile sosyal alışveriş yaptıkları ve daha fazla fiziksel faaliyette bulundukları yerdir (2).

Öğrenciler günlerinin önemli bir kısmını okul veya eğitimle ilgili etkinliklerde geçirmektedir. Öğrencinin okulda geçirdiği süre yaklaşık 6 saat, haftalık 30 saattir. Bu sürecin tamamında öğrenciler üzerinde öğretmen, anne-baba veya diğer görevlilerin kontrolünün sağlanamadığı için öğrenciler kendi davranışları, çevresel yetersizlikler ve ihmaller sonucu kaza geçirebilmektedir.

Okulların görevi, öğrencilerin sadece akademik başarılarını sağlamakla sınırlı değil, onların bir bütün olarak gelişimleriyle ilgili görevler de üstelenebilmektir. Bu görevlerden birisi de öğrencilere, kazaları önleyerek güvenli bir ortam hazırlamak ve onlara kendi sağlıklarını koruma bilincini verebilmektir. Bu durum okul yönetiminin görev alanına sağlık ve güvenlik boyutunu da katmıştır (3).

Güvenlik, insan yaşamında hem fizyolojik hem de psikolojik boyutu olan bir kavramdır. İhtiyaçlar açısından ele alındığında, güvenlik temel ihtiyaçlar arasında önemli bir yere sahiptir. Maslow'a göre temel ihtiyaçlar teorisinde ikinci sırada yer alır. Bu bakımdan güvenlik, yaşamdan ve yaptığımız işten aldığımız doyumunu etkileyen önemli bir faktör ve aynı zamanda başarı ve verimliliğimizi etkileyen temel

etmenlerden biridir. Okullarda nitelikli bir öğrenme ortamı oluşturabilmek için hem öğrenciler hem de öğretmenler açısından güvenli bir ortam yaratılması büyük önem taşımaktadır. Okul güvenliğinin özünü oluşturan konular, okulun emniyeti ve asayişinin temini, okulun olası afetlere ve kriz durumlarına karşı hazır bulunuşluğu, okulun fiziksel çevresinin güvenliği, sağlık ve madde bağımlılığına ilişkin güvenlik ve okul çevresindeki trafik unsurlarının uygun şekilde düzenlenmesi şeklinde sıralanabilir (4).

Kaza DSÖ'nün tanımlamasına göre, bireyin iradesi dışında süratle etki eden bir güç nedeni ile ortaya çıkan bedensel ve ruhsal zedelenmelere yol açan olaylardır. Kazalar beklenmeyen ani gelişen ve zarar veren bir dış kuvvetin karşısında bireyin dikkat azlığı ve ihmali ile oluşur.

Kazaların çocuk sağlığı üzerine etkisi küçümsenemeyecek kadar fazladır. Kazalar çocuk sağlığı üzerine fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden etki ederek dengeyi bozmakta, hastalık, sakatlık hatta ölümlere neden olurken aileye ve topluma ağır maddi yük getirmektedir. Yanlış davranışların ve ihmallerin son halkası olan kazalar daha önceden alınacak önlemlerle engellenebilir olaylardır (5). Bu nedenle çocukluk çağı kazaları, üzerinde önemle durulması gereken bir konudur (6).

Okul kazalarının nedenleri fiziksel çevreye, ülkelere, mevsimlere ve ailelerin sosyoekonomik durumuna göre değişiklik göstermektedir. Kazalar Türkiye'de 0-4 yaş grubu çocuk ölümleri arasında 5.sırada, 5-14 yaş grubunda ise **birinci** sıradadır (7).

Dünya üzerinde yılda yüz binlerce çocuğun yaralanmasına ve ölmesine neden olan kazalar, okul çağı çocuklarında ölümlerin ve yaralanmaların önemli nedenlerinden birisidir. Her yıl 14 yaş ve altında 14 milyondan fazla çocuğun geçirdikleri kazalara bağlı yaralanmaların %10 -25'i okul ve okul civarında meydana gelmektedir.

1-4 yaş arası çocukların %44'ünün ölüm nedeni kazalardır.

- Her yıl 830.000,
- Her gün 2400 çocuk kazalar nedeniyle ölmektedir.
- Ölümlerin %80'i gelişmekte olan ülkelerdedir (8).

Ülkemizde 2014 yılında toplam nüfus 77 695 904, toplam çocuk nüfusu 22 838 482, çocuk nüfusunun toplam nüfus içindeki oranı %29,4'tür. Çocuk nüfusun toplam nüfus içindeki oranı ülkeler bazında incelendiğinde, Türkiye 2013 yılında %29,7 ile en yüksek çocuk nüfus oranına sahiptir (7).

Türkiye'de kazalarla ilgili en önemli kaynaklardan biri Sağlık Bakanlığının Araştırma Planlama Koordinasyon Başkanlığı Sağlık İstatistik Yıllığı İçindeki ICD kod sistemine göre kaydedilen bilgilerdir. Buna göre 2014 yılında kazalar sonucu gelişen yaralanma, zehirlenme ve dış nedenlerden kaynaklı ölüm oranı %4,27'dir.

Bu doğrultuda, etkili bir okul güvenliği sağlanabilmesi ve kazaları önleme girişimleri yapılabilmesi için koruyucu tedbirlerin kaza öncesi dönemde alınarak multidisipliner bir planlama ve hazırlık yapılması ile toplumun geleceğini oluşturan çocukların korunması, okullarda güvenliğin sağlanması, sağlıklı nesiller ve sağlıklı bir gelecek yaratılabilmesi açısından önemlidir. Ülkemizde okullarda alınan güvenlik önlemlerinin kazalara etkisi konusunda yapılmış kapsamlı bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Bu çalışmayla;

- İstanbul ili Güngören ilçesindeki temel eğitim kurumlarında alınan güvenlik önlemlerinin okul kazalarına etkisini belirlemek için bir ölçüm aracı geliştirmek,
- İstanbul ili Güngören ilçesindeki temel eğitim kurumlarında en çok hangi tür okullarda kazaların meydana geldiğini tespit etmek,
- İstanbul ili Güngören ilçesindeki temel eğitim kurumlarında en fazla gerçekleşen kaza türünü belirlemek,
- İstanbul ili Güngören ilçesindeki temel eğitim kurumlarında kaza nedenlerini saptamak,

- İstanbul ili Güngören ilçesindeki temel eğitim kurumlarında alınan genel güvenlik önlemlerini tespit etmek,
- İstanbul ili Güngören ilçesindeki temel eğitim kurumlarında kazaların okulun hangi bölgesinde meydana geldiğini saptamak,
- Okullarda alınan güvenlik önlemleri ile kaza türleri arasındaki ilişkiyi belirlemek,
- Okullarda alınan güvenlik önlemleri ile kaza geçirme nedenleri arasındaki ilişkiyi saptamak,
- Okullarda alınan güvenlik önlemleri ile kaza geçirilen okullar arasındaki ilişkiyi belirlemek amaçlanmaktadır.

4-GENEL BİLGİLER

4.1. Kaza

Kaza, Dünya Sağlık Örgütü'ne göre; planlanmış olmayan, beklenmedik bir anda meydana gelen; yaralanma, can ve mal kayıplarına neden olan olay olarak tanımlanmaktadır. Başka bir tanıma göre ise herhangi bir dış güç tarafından meydana gelen dikkatsiz, tedbirsiz, sorumsuz ve bilgisiz davranışlar sonucunda oluşan fiziksel ve mental yaralanmalara kaza denir, sanayileşmiş olsun ya da olmasın her ülkede önemli bir toplum sağlığı sorunudur. Kazalarda genellikle kişinin isteği dışında kontrol edilemeyen ve kısa sürede etkisini gösteren bir dış etken söz konusudur. Bu tanımlamalara göre, sadece yollarda değil, evde, okulda, oyun ve spor alanlarında, fabrika ve iş yerlerinde yaşamın olduğu her alanında tehlike olduğu unutulmamalıdır (5,6,7,8).

Kazaların çeşitli yerlerde ve nedenlerle toplumdaki meydana gelme oranı her yıl gittikçe artmaktadır. Bu nedenle tıbbi, sosyoekonomik ve hukuki boyutta gündeme gelecek kadar büyük sorunlar oluşturmaktadır. Toplum sağlığı açısından büyük önem taşıyan kazalar çocuk, genç, yaşlı demeden herkesi etkilemektedir. Çocuklar gelişimsel özellikleri nedeniyle kazalarla karşılaşma açısından en önemli gruptur. Bunun nedeni; nöromotor, fiziksel, duyuşsal, bilişsel ve psikososyal açıdan gelişimlerini tamamlamamış olmalarıdır. Motor sisteminin iyi çalışmaması, dengesinin çabuk bozulması, reflekslerindeki yavaşlık, görme alanının dar olması, seslerin nerden geldiğini anlamada yetersiz olmaları, iki uyarıyı aynı anda algılayamamaları, devamlı hareket halinde olmaları, büyüklerini taklit etmek istemeleri, araştırma ve öğrenme konularındaki merakları çocukların kazalarla karşılaşmalarına neden olmaktadır. Dolayısıyla fiziksel, ruhsal, biyolojik ve sosyal yönden gelişimini tam olarak tamamlayamamış ve dış uyaranlardan büyüklerden daha çok etkilenen çocuklar kazalardan korunmalıdır (9,52).

Yaralanmalar, önlenabilir morbidite ve mortalitenin en önemli nedenlerinden birini oluştururken, ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ne olursa olsun önemli bir halk

sağlığı sorunu olarak yerini korumaktadır. Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de ölüm nedenleri arasında çocuklarda ve adölesanlarda kaza sonucu meydana gelen yaralanmalar ilk sıralarda yer almaktadır. Toplum ve çocuk sağlığının önemli göstergelerinden biri de kaza olgusudur. Kazaların mortalite ve morbiditeyi artırması ve buna bağlı olarak yaşam kalitesini azaltması, ekonomik ve iş gücü kayıplarına yol açması, ayrıca kaza tedavisinin kazadan korunma yöntemlerinden daha pahalı olması nedeniyle önemli bir sağlık sorunu olarak değerlendirilir (10).

Kalp hastalıkları, kanser ve beyin kanamalarından sonra gelişmiş ülkelerdeki en önemli ölüm nedeni kazalardır. 1- 4 yaş ölümlerinin %40’ı, 5-14 yaş ölümlerinin %50’si kazalara bağlıdır (11).

Birbirlerinin yerine kullanılsa da “kaza” ve “yaralanma” farklı kavramlardır. Her kaza yaralanma ile birlikte olmayabilir. Dünya Sağlık Örgütü’nün yaralanma tanımı; İnsan vücudunun “kasıtlı” veya “kasıtsız” olarak mekanik, elektriksel veya kimyasal enerjiye akut maruziyeti veya oksijen, ısı gibi yaşamsal unsurlardan uzaklaştırılması nedeniyle ortaya çıkan durumlardır (5, 10,53,56).

Yaralanma geniş bir kavramdır. **Kasıtsız (istemsiz)** ve **kasıtlı (istemli)** **yaralanma** olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır.

İstemsiz yaralanmalar, ‘‘kaza sonucu oluşmuş yaralanmalar’’ olarak belirtilir. Bu tanımlama, fark edilebilir ve önlenabilir anlamına gelmektedir.

İstemli yaralanmalar ise; ‘‘bir kişi veya gruba karşı kasıtlı olarak uygulanan tehdit, fiziksel güç’’ anlamına gelmektedir. İstemli yaralanmalar ölümle ya da yaralanma ile sonuçlanabilir (8).

Diğer bir tanımlamaya göre, yaralanmalar kasıtlı, kasıtsız ve diğer olmak üzere üç bölümde sınıflandırılır (19).

✓ Kasıtlı

- Kendine yönelik
- Gruplar arası
- Kişiler arası

✓ Kasıtsız

- Okul
- Trafik
- İş
- Eğlence Yeri
- Ev
- Spor

✓ Doğal Afetler

- Deprem
- Sel
- Yangın

4.2. Kazaların Meydana Gelme Mekanizması ve Risk Faktörleri

Kazalar\yaralanmalar, sıcaklık, elektrik çarpması, çarpışma, düşmeden oluşan kinetik enerjiden dolayı meydana gelmektedir. Çocuklarda meydana gelen kazalar kasıtlı ve kasıtsız yaralanmalardır. Bunlar; düşme, yanma, trafik kazası gibi kasıtsız yaralanmalar ile ihmaller ve şiddet sonrası oluşan kasıtlı yaralanmalardır (12).

Kazaların\yaralanmaların meydana gelmesinde kişi, çevre ve etken önemli rol oynamaktadır. Yaralanmanın olduğu ortam "çevre", yaralanan insan "kişi" ve yaralanmaya neden olan faktör ise "etken" olarak tanımlanmaktadır. Yaralanmaya etken olan faktör temelde "enerji", sıklıkla kinetik (çarpışma), kimyasal (zehirlenmeler) ve ısı (yanıklar) enerjisi şeklinde meydana gelir ve etkenin konakçıya taşınmasında taşıyıcı (vektör) rol oynar. Potansiyel enerji, çevrede sürekli var olan enerjidir ve kaza eğilimini yüksek tutar (13).

4.3. Yaralanmalarda Geliştirilen Teoriler

Yaralanma mekanizmasını açıklamak için birçok teori öne sürülmüştür. Heineich'in 1959 yılında "doğrusal modeller sınıflaması" içinde yer alan "domino taşı" modeline göre, çevre, insan, tehlike, kaza ve yaralanma ögeleri sırayla birbirini takip etmektedir. Korunma önlemlerinin, genellikle kaza ve yaralanma evresi arasına yerleştirilmesi gerektiğini belirtmektedir (14).

Haddon 1970 yılında kaza ve yaralanmaların analizi için bir matriks geliştirmiştir. Haddon matriksinde konakçı, taşıyıcı, etken ve çevre ile olay öncesi, olay anı ve olay sonrasını içeren durumları değerlendirmeyi hedeflemektedir. Böylece kişilerin olayın tüm ayrıntıları üzerinde kronolojik olarak düşünerek her bir aşamada önlemler alınabilmesi sağlanabilecektir. Konakçı, etken, taşıyıcı ve çevre faktörlerinin yer aldığı bir trafik kazası şu şekilde gerçekleşebilir; konakçı "sürücü", etken "çarpma", taşıyıcı "araba" ve çevre "buzlu zemin" olarak belirtilebilir. Yaralanmaların bu mekanizma ile açıklanmasının korunma yöntemlerinin geliştirilmesi açısından yararlı olacağı düşünülmektedir. Haddon matriksi herhangi bir yaralanma için yapılabilecek korunma ve zararları azaltma girişimlerini geliştirmek için halen kullanılan bir yöntemdir (15).

Tablo 4.3.1. Haddon Matriksi

Faz	Konakçı	Taşıyıcı	Fiziksel Çevre	Sosyoekonomik Çevre
Olay Öncesi	Yaş, cinsiyet, maceracı olma Konakçı fazla risk mi taşıyor?	Taşıyıcı tehlikeli mi?	Çevre tehlikeli mi?	Çevre risk ve tehlikeyi göze almayı cesaretlendirici mi?
Olay	Konakçı enerji transferini tolere edebilecek mi?	Taşıyıcı olayı önleyebilir mi?	Çevre, olay sırasında yaralanmayı arttırdı mı?	Çevre olay sırasında yaralanmayı arttırdı mı?
Olay Sonrası	Yaralanmanın şiddeti nedir?	Taşıyıcı travmaya maruz kaldı mı?	Çevre, olay sonrası travmayı arttırdı mı?	Çevrenin iyileştirici etkisi oldu mu?

Kaza ve yaralanmaların mekanizma araştırmaları Haddon matriksinden sonra da srdrlmştır.

İsveç'te 1997 yılında NOMESKO tarafından kaza ve yaralanma oluş mekanizmasını tüm ayrıntıları (kim, nerede, ne zaman, nasıl) kayıt edilerek yaralanma sınıflaması geliştirilmiştir. Kaza ve yaralanmanın mekanizmasının doğrusal modelleri konakçı, ajan ve çevreden etkilenererek oluşur (8).

Doğrusal modellerin yanı sıra geliştirilen “sisteme uyarlanmış modeller” de kaza ve yaralanma mekanizmasına yön veren çalışmalardır.

Dünya'da 1960'lardan itibaren Surry modelinde çevre, insan, çevredeki kaza ve yaralanmaları inceleyerek bu faktörler üzerinde çalışmalar sağlanmışır.

Bu çalışmaları takip eden yıllarda Benner modeli geliştirilerek 1975 yılında kaza ve yaralanma mekanizmasında dengeli olan durumun tehlikelere maruz kalarak nasıl dengesinin bozulduğu kazalara nasıl yol aıtığı ortaya konmuştur.

İsveç Kraliyet Teknoloji Enstitüsü tarafından 1981 yılında geliştirilen “Sapma Modeli” ile toplumda kaza ve yaralanma risklerinin olabileceği aıtıklanmıştır.

Wilde' nin “Risk Homeostaz Teorisi” ise kaza ve yaralanma mekanizması çalışmalarının toplumun riskli davranışlarını azaltma üzerinde yoğunlaştırılması gerekliliğini vurgulamaktadır (16).

Okul kazalarını değerlendirirken sadece kaza anını veya kazaya sebep olan olayı tek başına ele almak yetersizdir. Olaylara bütüncül yaklaşılmalıdır. Laflamme ve arkadaşlarının geliştirdiği modelde kazaların çocuklar, okul çevresi ve toplumun bir bütün olarak etkileşmesinden doğduğu ortaya konmaktadır. Okullar, çocuk ve toplumun etkileşim içinde olduğu öğrenme ortamları, düzenlenen aktiviteler ve bulunduğu konum nedeniyle önemli yerlerdir (15).

Günümüzde okul kazaları çok sık meydana gelmektedir. Ancak okul kazaları ile ilgili bilgiler ve kayıtlar yeterli değildir. Türkiye’de okul kazalarına ilişkin istatistiki bilgiler yeteri kadar bulunmamakta, okul kazaları gazete haberleri yoluyla değerlendirilmekte ayrıca hastanelerde alınan kayıtlar toplumdaki gerçek okul kazaları verilerini ve oluşan zararları tam anlamıyla yansıtamamaktadır (17).

4.4. Okul Kazalarının Önemi

DSÖ’nün verilerine göre her yıl, 19 yaş altındaki 875 bin çocuk yaralanmalar sonucu hayatını kaybetmektedir. Bu nedenle çocuk yaralanmaları evrensel problemlerden biridir. Bu ölümler ve yaralanmalar sadece fiziksel boyutta olmayıp, hayatını devam ettirebilen yaşlıtlarının ve ailelerinin sosyal yaşamlarında ciddi psikolojik sorunların oluşmasına neden olmaktadır (18, 19,54,55).

Ülkemizde de okul çağı çocuklarının 2013 yılı verilerine göre toplam nüfusa oranı %29,7’dir. 2013-2014 verilerine göre okullaşma oranı ilkokullarda %99,6 iken ortaokullarda %94,5 ‘tir. Gelişmiş ülkelerde de ülkemiz verilerine uygun olanlar 6-11 yaş grubu çocukların %6 ‘sının, 12-17 yaş grubu çocukların %16’sının okula gitmediği belirlenmiştir (7).

Okul yaralanmalarının çoğunluğu, çabuk ve kolay iyileşen küçük kesikler, sıyrıklar, çürükler olmasına rağmen ciddi sorunlara da neden olmaktadır. Bunların bazıları çocukların okuldan uzak kalmasına, aktivitelerini kısıtlanmasına, sakatlığına, hastaneye yatmasına ve hatta ölümüne yol açmaktadır (20).

4.5. Okul Kazaları ve Nedenleri

Okullarda meydana gelen kazaların “okul kazası “olabilmesi için; okul zaman dilimi içinde oluşması, öğrencilerin okul etkinlikleri (spor etkinlikleri, geziler) veya görevli olarak okul dışında başka yere gönderilmesi esnasında meydana gelmesi, okul idaresinin sağladığı bir taşıtla görevli olarak bir işin yapıldığı yere gidip gelindiği sırada oluşması gerekmektedir (21).

Okulda meydana gelen kaza sonucu;

- Çocuk revire ya da eve gönderildiyse,
- Bir hastaneye gönderildiyse veya sevk edildiyse,
- Tıbbi bir müdahalede bulunulduysa,
- Çocuğun sosyal hayatında kısıtlama varsa okul kazası olarak ölçütlenir (22).

Günümüzde kamuoyu gündeminde okullardaki şiddet ön plana çıkmaktadır. Bunun dışında çocukların okul içinde gerçekleşen kazalara, okul dışında meydana gelebilecek kazalardan daha çok maruz kaldıkları tartışılmaktadır. Yapılan bazı çalışmalara göre bazen çevreden bazen de hatalı davranışların nedeni ile okul kazalarının ortaya çıktığı belirtilmiştir (13, 7).

Yaş, cinsiyet, ırk, sosyoekonomik durum okul kazalarının tekrarlanmasına ve kazanın şiddetine etki eder. Her çocuğun etkilenme seviyesi; çocuğun gelişmişlik seviyesi, bireysel dikkati, denetim, okul çevresi, okullarda bulunan ekipmanlar gibi birçok faktörden oluşur (12,13).

4.6. Okul Kazalarına Etki Eden Faktörler

4.6.1. Kişisel faktörler

Dünya Sağlık Örgütü 10 yaşın altını çocukluk dönemi, 10-19 yaş grubunu adölesan dönemi olarak değerlendirmiştir. Birey çocukluk ve adölesan döneminde henüz biyolojik ve psikolojik gelişimini tamamlamamış birçok tehlikeyle karşı karşıyadır. Bu dönemde patolojik ölümler, kazalar, zehirlenmeler ve çocuklara yönelik travmatik olaylar dikkati çekmektedir (23).

Çocukların agresif davranışları toplumdaki yaralanmalarının %13 nün ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu davranışlara ait kazalar yaş ile doğru orantılıdır. Küçük sınıflarda basit itme çarpma, büyük sınıflarda dövüşme gibi agresif davranışlar daha

çok gözlemlenmektedir. Fakat bütün sınıflarda erkekler kızlardan daha fazla agresif davranışa bağlı kaza geçirmektedir.

Çocukların agresif davranışlarını arttırmasındaki faktörler arasında; oyun araçlarının azlığı, oyun saatinin azlığı, büyük ve küçük yaş grubunda ki çocukların aynı oyun alanını paylaşmaları, aktivitelerin azlığı yer almaktadır (6,24).

Kabamotor hareketi, görsel/motor koordinasyonu, iki taraflı koordinasyon, denge, birleştirici beceriler ve ani durma gibi genel beceriler düşme ve çarpışmayla bağlantılıdır. Ortalamanın altında motor beceriye sahip çocuklar daha fazla kaza geçirmektedirler (6).

Motor beceri ve agresif davranış arasında etkileşim kurulduğunda literatürde agresif davranış sonucu kaza geçiren çocukların zayıf motor beceriye sahip oldukları belirlenmektedir. Kas gelişimi zayıf, korkak, dikkatsiz çocuklar kazalara daha çok maruz kalmaktadır. Kız ve erkek çocukların okullarda kullandıkları oyun aletlerinden yaralandıkları saptanmıştır. Çocukların yaşları ve sınıfları büyüdükçe spor yaparken yanlış adım atarak veya yanlış hareket yaparak çarpışmaya bağlı kaza geçirmektedirler. Yaşıtlarına göre daha uzun ve kaslı olan çocuklar kavgacı ve umursamaz bir tutum sergilemektedirler (6, 25).

Yapılan literatür araştırmalarına göre kaza geçiren çocukların kaza geçirmeyen çocuklara göre okul arkadaşlarıyla olan ilişkilerinin yetersiz olduğu belirlenmektedir. Özellikle yaralanma oranının en yüksek olduğu 11-13 yaş arası çocuklarda kazaların okul arkadaşlarıyla yetersiz ilişkilerden kaynaklandığı görülmektedir (22).

4.6.2. Çevreye ait faktörler

Toplumlar kendilerine uygun insanı, tesadüfi olmayan ve etnik etkilerinden uzak kendilerine özgü eğitim süreci içinde yetiştirirler. Eğitimin bir kamu hizmeti olarak kurumlaşmasının nedeni, toplumların insanlarla birlikte yaşamasının gerekli olduğu

ve toplum bilincini vermek için eğitim sürecinin planlanmış ve kontrol altına alınmış olmasıdır (26).

Günümüzde ailenin bütün bireyleri iş hayatında bulundukça okul öncesi çağıdaki çocuklarının üzerindeki etkileri azalmaktadır. Çalışan anne ve baba sayısının artması temel eğitim kurumlarının yaygınlaşmasını sağlamaktadır. Bu nedenle eğitimin yerine getirilmesi için kreş, yuva ve ana okulu gibi temel eğitim kurumlarından destek alınmaktadır (27).

4.7. Okul Kazalarının En Çok Görüldüğü Yerler

Çocuklar her gün okulların sınıflarında, bahçesinde, koridorlarında, yemekhanesinde, spor salonlarında farklı risklerle karşı karşıya kalmaktadır (28).

Çocukların oyun alanlarında ki yaralanmalarını etkileyen faktörler; çocukların psikomotor becerileri, denge ve dayanıklılığı, karar verme yeteneği, tehlikelere karşı olan deneyimlerine bağlıdır (1).

Günümüzde görülme sıklığı ve şiddeti yönüyle oyun alanları ve spor faaliyetleri kazaları tartışılmaktadır. Yapılan çalışmalarda çocukların Beden Eğitimi dersinde sıklıkla kaza geçirdikleri saptanmıştır. Bu kazalar şiddetli yaralanma olarak değerlendirilirken, cinsiyet oranına göre erkeklerin kızlara oranla iki kat daha fazla spor kazalarına maruz kaldıkları belirtilmiştir. Kayıt ya da veri oranına göre ise spor aktiviteleri ve ulaşım kazalarına oldukça sık rastlanmaktadır. Bunların dışında kesikler, çarpışmalar, zehirlenmeler ve yanıklar meydana gelmektedir (26).

4.8. Okul Kazalarının Çeşitleri

Dünyada yaralanma nedeni ile meydana gelen ölümler bütün ölümlerin %12'sini oluşturmaktadır. Yaralanma nedeni olan ölümlerin dörtte biri trafik kazalarına bağlıdır, %16'sı intihar %10'u kasıtlı olarak bir başkası tarafından öldürülme, %9'u yanıklar, %6'sı zehirlenmeler, %6'sı düşmeler, %6'sı savaşlar, %5'i boğulmalar ve %17'si diğer nedenlerden oluşmaktadır (22).

En sık rastlanan şiddetli kaza tipi **kırıklardır**. Kırıklar, düşmeleri takip ederek çocuklarda travma oluşturmaktadır (29).

Düşmeler, çocuklarda en fazla görülen kaza tipidir. Çocukların yaşları, davranışları ve bulundukları çevre bu kazalara etki etmektedir.

Çocukların birçoğu **çarpışmalar** sırasında yaralanır. Koridorlarda, sınıfta, bahçede, oyun araç-gereçlerine çarparak kaza geçirebilirler. Çarpışma sonucunda baş yaralanmaları, kol/bacak çıkıkları, kesikler ciddi sağlık sorunları oluşturmaktadır (23, 2).

Kaza çeşitleri ve kazanın etkilediği vücut bölümleri yaşlara göre farklılık göstermektedir. Anaokulu ve ilkokul da daha basit kazalar (sıyrık, şişlik) meydana gelirken, ortaokulda kırık, çıkık, travmalar meydana gelmektedir (2).

Yanık, çeşitli nedenlerle oluşan, deri bütünlüğünde bozulmalara yol açan özel ve acil bakım/tedavi gerektiren ağır bir travmadır. Yanıklar daha çok sıcak suyla haşlanma şeklinde olmakta; yaş büyüdükçe alev-ateş, elektrik ve kimyasal maddelerle yanma şeklinde gerçekleşmektedir. Elektrik sistemine bilmeyen kişilerin müdahale etmemesi, çıplak kabloların onarılması, yanıcı sıvıların okullarda bulundurulmaması gerekir.

Yanıklar, çocuklarda büyük oranda morbidite ve mortaliteye neden olmaktadır. Sağ kalanlarda kozmetik bozukluklar ya da hastanede uzun ve ağrılı bir yatış nedeniyle hem ailede hem de çocukta psikolojik travma oluşturmaktadır (30).

Zehirlenme, toksik maddelerin aşırı dozda alınmasına bağlı olarak organizmada ölüme kadar gidebilen çeşitli zararların ve fonksiyon bozukluklarının ortaya çıkmasıdır. Zehirlenmelerin %80'i 5 yaşından küçük çocuklarda meydana gelmektedir.

Açıkta bırakılan ilaç veya benzeri zehirli maddenin çocuk tarafından yenilmesi, içilmesi, solunması ciddi sonuçlara veya onun ölümüne neden olabilir. Çocukların ellerine geçirdikleri her şeyi ağızlarına götürmeleri, çevreyi tanımak için her tarafı karıştırmaları, meraklı olmaları, eğitim veren kişilerin bilgi yetersizlikleri ve dikkatsizlikleri zehirlenmeleri arttırmaktadır (31).

İnsan vücudu bir elektrik akımı ile direkt olarak karşılaştığında akım vücut içinden geçerek **elektrik çarpması** denilen duruma neden olur. Bu durum, elektrik akımının derecesi ve temas süresine bağlı olarak yaralanmaya yol açmayan sadece rahatsızlık veren geçici bir his duyusundan, kalp-solunum durmasına kadar değişen derecelerde hasara neden olabilir.

Elektrik çarpmasının vücutta oluşturacağı etkinin şekli ve ciddiyeti; maruz kalınan gerilimin büyüklüğüne (voltaj), akıma karşı vücudun direncine (rezistans), akımın türüne (doğru akım veya alternatif akım), elektrik kaynağı ile temas süresine, akımın organizmada izlediği yola bağlıdır.

Elektrik çarpmasına maruz kalmış çocukta bilinç kaybı, solunum ve kalp durması, elektrik yanıkları, elektrik çarpmasının etkisi ile çocuğun yerinden fırlaması ve düşmesi sonucunda gelişen kafa, omurilik, göğüs veya karın yaralanması durumları görülebilmektedir (31, 30).

4.9. Okul Kazalarının Bildirimine Yönelik Yetersizlikler

Okul kazaları hakkında yapılan çalışmaların, raporların, verilerin yetersiz olması nedeniyle ortak olarak analiz edilen veri sayısı yetersiz ve değişkenlik göstermektedir. Bu değişkenliğin nedeni şöyle sıralanabilir:

1. Kazalar ile ilgili tanımların tutarsızlığı,
2. Verilerin raporlanma şeklinin (okul, hastane, eve) farklılığı,
3. Okul çevresinin tanım değişkenliği,
4. Okul verilerini oluşturan kişilerin çeşitli disiplinlerden olması ve kazalara yüklediği anlam farklılığı,

5. Öğrenci sayısı değişkenliği,
6. Okul yöneticilerinin kaygılı tutumudur (32).

Okul personeli tarafından kazanın rapor edilmesi gerçeği yansıtmada yetersiz olabilir. Aynı şekilde okul hemşirelerinin kazalara karşı deneyimi, disiplinler arasında etkide kalması da kaza verilerinin eksik kayıt edilmesine neden olmaktadır. Okul kazalarına yönelik kayıtların gerçeği yansıtmaması aile bireylerinin okullardan şikayetçi olmalarını, hukuki olarak hak aramalarını ve okul imajını kötülemeyi engelleme amacıyla yapıldığı düşünülmektedir (13).

Yurt dışında yapılan çalışmalarda çeşitli raporlama yöntemleri vardır. Olay yeri, yapılan aktivite sonucu ve hastaneye başvurma gibi raporlama kriterleri vardır. Çocukların bu kazalar sonucunda eğitim günlerinin ne kadarının kısıtlanmış olduğuna raporlarda yer verilmektedir.

Literatüre göre okul nedenli kaza kayıtlarını, aile nedenli kayıtlar ve hastane nedenli kayıtlar izlemektedir. Kayıtlar hakkında tutarsızlıkların oluşmaması için okul nedenli verilerin ele alınması en kapsamlı ve güvenilir verilerdir. Hastane nedenli kayıtlar, okul nedenli kayıtlardan sonra gelmektedir. Sağlık profesyonellerinin tuttuğu bu kayıtlar gerçek ve güvenilirlerdir. Hastane kayıtlarının içeriği daha detaylıdır. Yalnızca müdahale edilen vakaları kapsar ancak, okul hemşiresi kayıtlarını ya da basit yaralanmaları kapsamaz (33,57).

4.10. Okul Güvenliği Kavramı

Eğitim en genel anlamıyla insanları belli amaçlarına göre yetiştirme sürecidir. Eğitim sürecinden geçen insanın kişiliği bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla farklılaşır. Bu sürecin en önemli bölümünü günümüzde okullar oluşturur (33).

Çocukların ailesi dışında en fazla zaman geçirdikleri okulların, fiziksel özellikleri güvenlik açısından oldukça önemlidir. Eğitim kurumunun fiziksel konumu, düzenlenme biçimi ve donanımı verilen eğitim kalitesini etkileyen önemli öğelerden

biridir. Bu ögelerin özellikleri çocukların sağlıklı/güvenli büyüme ihtiyacına cevap verecek şekilde olmalıdır (34).

Okul güvenliği; öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer personelin kendilerini fiziksel, psikolojik ve duygusal bakımdan özgür hissetmeleridir. Güven (2002) okul güvenliğini, okulda öğrenme için uygun bir ortam yaratılması olarak tanımlar. Bucher ve Manning'e (2005) göre güvenli okul yaratmak, okulda kavgaların ve şiddetin ortadan kaldırılmasından daha öte bir şeydir (21).

Okul güvenliği; öğrenciler, çalışanlar, veli ve ziyaretçilerin okul çevresi ortamında güvende olmaları, kendilerini fiziksel, psikolojik ve sosyal bakımdan “özgür” hissetmeleridir. Okul güvenliği yalnızca okul ortamının güvenliği ile sınırlı değildir. Okul güvenliğinin kapsamı ve boyutları; çocuğun ya da diğer okul personelinin okula gitmek amacıyla evinden ayrılması anından başlayarak tekrar evine gelinceye kadarki tüm aşamaları içerir (35).

Gelişmiş ülkelerde okulların güvenliğini belirlemeye yönelik olarak NSSC gibi profesyonel kurumlar oluşturulmuştur. Okullar bu kurumlara başvurarak okulun ne düzeyde güvenilir olduğu konusunda değerlendirme çalışması yaptırabilir. Değerlendirme sonucuna göre okulun güvenliği konusunda eksiklikleri giderme ya da güvenliği devam ettirme konusunda önlem ve politikalar geliştirebilir. Ülkemizde de buna benzer kurumlara oldukça ihtiyaç vardır (35).

4. 11. Okul Güvenliği Teorileri

Okul güvenliği teorileri okul güvenliği teriminin açıklanmasını sağlayarak farklı yorumlarla değerlendirilmesini sağlamaktadır.

4.11.1. Kontrol teorisi

Kontrol teorisine göre; okul toplumun değerlerini, geleneksel amaçlarını ve bu etkenlere inanma koşullarını aktarmada en önemli faktördür. Bu nedenle okul çocuklarının geleneksel amaçlara bağlılığı, kişilerin haklarına bağlılığı, toplumsal

aktivitelere katılımı, toplumsal değerlere inanmaları farklı olabileceği gibi çocukları başarısızlığa da sürükleyebilir. Bunun sonucunda çocuğun kazaya ve şiddete eğilim göstermesi artmaktadır. Okullarda yapılan etkinlikler çocuğun kapasitesine ve yeteneğine göre olmalıdır. Bu teoriye göre okulların güvenli bir ortam yaratarak çocukların aktivitelerini kısıtlanmaması sağlanmalıdır (36).

4.11.2. Kurumsal etkenler teorisi

Kurumsal etkenler teorisi fiziksel, psikolojik, sosyal ve toplumsal olarak farklılık göstermektedir.

4.11.2.1. Fiziksel etkenler

Eğitim, insana önceden belirlenen davranışları kazandırabilmeli ve düzenli bir çevre sunmalıdır. Eğitimin planlı olması, eğitilenin bulunduğu çevrenin, rastgele seçilmiş varlık, olay ve düşüncelerden oluştuğu anlamına gelmez. Bunlar, eğitimin içeriğine göre düzenlenir. Böylece uygun eğitim ortamı ile davranış değişiklikleri sağlanmış olur (25).

4.11.2.2. Psikolojik etkenler (Okul ortamı)

Psikolojik etkenler, okulun hem fiziksel özelliklerini hem de okulda bulunan kişilerin doyum ve verimliliğini kapsamaktadır.

Okul ortamı; öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer personelin davranışlarını etkileyen ve okulu bir başka okuldan ayıran özellikler bütünüdür. Okula ait olan kurallara bağlılığı, uyumu ve uygulamayı da etkilemektedir. Bu teoriye göre okulun güvenliği ortamın olumlu bir iklime sahip olmasıyla ilişkilidir (25).

4.11.2.3. Sosyal etkenler (Okul kültürü):

Okul kültürü; öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler ve diğer okul personeli ile kurulan ilişkilerin temsili; inanç, değer ve tutumları kapsayacak uygun normları,

davranış uyumunu, rol ilişkilerinin geliştirilmesini içermektedir. Okullarda ortak kültür ile eğitim verilmesi kaza ve yaralanma olaylarını en aza indirerek kişilerin sahip olduğu değerlerin önemsenerek daha fazla başarı elde edilmesine katkı sağlar. Okul kültürünün önemli öğelerinden biri kişilerin inandığı temel değerlerdir (35, 25).

4.11.3. Toplumsal çözülme teorisi

Toplumsal çözülme teorisine göre, okulların güvenliği toplum ve ailenin güvenliğine bağlıdır. Okuldaki suç ve şiddet olayları toplumda oluşan olumsuzluklardan etkilenmektedir (37, 38).

4.12. Okul Güvenliğine Yönelik Mekân Tasarımı

Okulların bina ve sağlık koşulları, bulaşıcı hastalıklar bakımından Umumi Hıfzıssıhha Kanunu hükümlerine göre Sağlık Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. Okul çevresi, okulun yapımı sırasında dikkate alınması gereken konular arasındadır. Okulların iç ve dış mekânsal tasarımı eğitim ve öğretimi doğrudan etkilemektedir.

4.12.1. İç mekân özellikleri

Temel eğitim kurumlarında iç mekân özelliklerinde; sınıflar, merdivenler, kapılar, pencereler, yer döşemeleri, ısıtma ve aydınlatma servisi, alt yapı sistemleri, okul temizliği gibi birçok önemli unsur bulunmaktadır. İç mekân düzenlemesi konusunda dikkat edilmesi gereken bir diğer unsur araç-gereçlerin sağlanmasıdır. Temel eğitim kurumlarında iç mekânın sahip olması gereken özellikler şunlardır:

1. Çocuğun hareketi kısıtlanmamalı,
2. Kaza riski içermemeli,
3. Etkinlikleri kolaylıkla uygulayabilmeli,
4. Bireysel ve grup faaliyetleri sağlanmalı,
5. Mimarisi estetik olmalı,
6. Sağlık koşullarına uygun ısınma, aydınlanma, havalandırma ve temizliği olmalıdır (39).

4.12.2. Dış mekân özellikleri

Okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekânları, iç mekânlarda verilen eğitimin bir uzantısı olarak kabul edilmekte ve kazanılan deneyimleri pekiştirmeye yarayan ortamlar olarak değerlendirilmektedir. Bu alanların tasarımları, çocukların gelişim özellikleri dikkate alınarak yapılmalıdır. Çocuklar deneyimledikleri oranda öğrenebilmektedirler. Açık alanlarda oyun, keşfetme ve deneyimleme süreçleri ile beraber gerçekleştiğinden, bu alanlar çocuk gelişiminde büyük önem taşımaktadır. Dış mekânlar, çocukların yaratıcılıklarını kullanmalarına, doğayla ilişki kurmalarına, sosyalleşme ve özgürce hareket edebilmelerine zemin hazırlamaktadır (20, 40).

4.12. Okul Kazaları ve Okullarda Alınan Güvenlik Önlemlerinde Hemşirenin Rolü

Çocuklar günlerinin birçoğunu okullarda geçirmektedir. Mutlu, sağlıklı, sosyal hayata uyumluluk ancak güvenli çevrede büyüyen çocuklar ile oluşmaktadır. Ayrıca güvenli çevrede büyüyen çocuklar akademik anlamda daha başarılı, arkadaş ilişkileri daha iyi ve sosyal ortamda iletişimi daha etkin kullanmaktadır. Bunun haricinde okul çocuğunun herhangi bir fiziksel veya psikolojik travmaya maruz kalması kişisel gelişimine ömür boyu etki eder (34).

Güven; bireyi fiziksel ve psikolojik bütünlüğüne yönelik olan tehditlerden koruma ve uzak hissettirme durumudur. Güvenli çevrenin meydana gelmesi, risk faktörlerinin gözlemlenerek, öngörerek, çözüm üreterek ve bireyi sürekli eğiterek sağlanır. Çocuklar için yeterli düzeyde güvenlik önlemi alınır ve eğitimi verilirse kazaların büyük çoğunluğu önlenmiş olur (36).

Kazanılmış sağlık davranışları okul çocukluğu döneminde gelişir ve ömür boyu devam eder. Çocuklar için kaza oluşumunu engellemek nedeniyle okullarda “ Kaza Önleme Programları” oluşturulmalıdır. Çocukların sağlık hizmetlerinden eşit ve yeteri kadar yararlanmaları sağlanmalıdır (41).

Sağlık sektöründe bulunan meslek grupları güvenli vrenin oluşturulması için iş birliği geliştirmelidir. DSÖ'nün ‘‘Güvenli Toplum Modeli’’ buna en iyi örnektir.

Okullarda alışan hemşireler, öğrencilerin ve okul personelinin sağlıkla ilgili önceliklerini belirler. Bu nedenle hemşireler, çocuklara yönelik koruyucu sağlık hizmetlerinde kazaların oluşmasına ilişkin gerekli önlemlerin alınmasında, kaza sonucu oluşabilecek mortalite ve morbidite oranlarının düşürülmesinde önemli rol oynar. Hemşireler okul içinde ve dışında güvenlik önlemlerinin alınmasında, kazaların önlenmesinde ve kaza sonucu gerekli girişimlerin yapılmasında ocuk ve gençlerin sağlık sorunlarının belirlenmesi ve çözümünde kilit insan gücüdür (42).

5- MATERYAL VE METOD

5.1. Araştırmanın Şekli

Bu çalışma, temel eğitim kurumlarında alınan güvenlik önlemlerinin, bu okullarda meydana gelebilecek kazalara etkisinin incelenmesi amacıyla kesitsel olarak planlanan tanımlayıcı bir çalışmadır.

5.2. Araştırma Kapsamında Yanıtlanması Beklenen Sorular

1. Temel eğitim kurumlarında alınan güvenlik önlemleri ile okul kazaları arasında bir ilişki var mıdır?
2. Temel eğitim kurumlarında en çok ne tür kazalar görülmektedir?
3. Okullarda meydana gelen kazaların nedenleri nelerdir?
4. Okullarda alınan genel güvenlik önlemleri nelerdir?
5. Okullarda meydana gelen kazalar en çok okulun hangi noktasında yaşanmaktadır?
6. Okullarda görülen kazalara yönelik alınan önlemler nelerdir?
7. Okullarda çalışanların kazalara yönelik görüşleri nelerdir?
8. Güvenlik önlemleri ile kaza geçirme nedenleri arasında ilişki var mıdır?

5.3. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde yer alan Güngören ilçesi'nde bulunan 48 temel eğitim kurumunda gerçekleştirildi. İstanbul Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alındıktan sonra uygulandı. Okullardan veriler 2016 Aralık-2017 Mart ayları arasında toplandı. Araştırma veri toplama zaman dağılımı tablo 5.3.1.'de verildi.

Tablo 5.3.1. Araştırma Zaman Dağılımı

Literatür tarama	Mayıs 2016-Temmuz 2017
Araştırma önerisi sunumu	Haziran 2016
Anket formu hazırlanması	Haziran-Ağustos 2016
İzinlerin alınması	Ağustos-Kasım 2016
Veri toplama	Kasım 2016-Ocak 2017
Verilerin analizi	Mayıs-Haziran 2017
Tez yazım	Nisan-Temmuz 2017

Güngören ilçesi 2016 yılında yapılmış olan nüfus sayımına göre erkek nüfusu 150.297, kadın nüfusu 148.212 olmak üzere, toplam nüfus 298.509'dur. İlçe nüfus artışına paralel olarak eğitim ve öğretim alanında da gelişme göstermekte ve bu durum okullaşma oranına yansımaktadır. İlçenin okul öncesi eğitim oranı %48, ilkokul ve ortaokulda okullaşma oranı %98'dir.

Güngören ilçesinde, temel eğitim kurumlarında bulunan çocuklar tam zamanlı ve yarı zamanlı (ikili) eğitim görmektedirler. Tam zamanlı eğitim gören çocuklar günde 8 saat, yarı zamanlı eğitim gören çocuklar ise 6 saat okullarında derse girmektedir.

5.4. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini; Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde yer alan İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı faaliyet gösteren Güngören İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 25 Resmi Okul (1 Anaokulu, 11 İlkokul, 13 ortaokul) ve 23 Özel Okul (13 Anaokulu, 5 İlkokul, 5 ortaokul) olmak üzere 48 okul oluşturdu. Bu resmi ve özel eğitim kurumlarında çalışan yönetici, öğretmen, personel 1281 kişi bulunmakta idi (<http://gungoren.meb.gov.tr/>).

Araştırmanın örneklemini ise Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde yer alan İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı faaliyet gösteren Güngören İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı temel eğitim kurumlarının çeşitli kadrolarında görevli, araştırmaya katılmaya gönüllü 568 yönetici ve çalışanları (öğretmen, hemşire, hizmetli personel vb.) oluşturdu.

Okullar için çalışan sayılarına göre 1500 adet anket basılıp okullara ulaştırılmasına rağmen, yaklaşık 600 adet anketin geri dönüşü oldu. Eksik doldurma nedeniyle 37 adet anket araştırmaya dahil edilmedi. Anketlerin geri dönüşüm oranı %93,8'di. Örneklem büyüklüğü hesaplanarak belirlenen oranlardan daha fazlasına ulaşıldı.

5.5. Veri Toplama Tekniği

Okul müdürleri ile telefonla görüşülerek uygulama öncesi anket formları hakkında bilgi verildi. Okul müdürlerinin onayına istinaden belirlenen çalışan sayısı kadar anketler araştırmacı tarafından okullara ulaştırıldı.

İstanbul Güngören İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı temel eğitim kurumlarında çalışan yöneticilere, öğretmenlere ve personellere anket (Ek 1) formu hakkında gerekli açıklamalar yapıldı ve gönüllülere anket uygulanarak veriler toplandı.

5.6. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından literatür bilgileri doğrultusunda hazırlanan tanıtıcı bilgiler bölümü (5 soru), kazalara yönelik bireysel görüşler (13 soru) ile okul güvenliğine ilişkin (64 soru) bölümünden oluşan toplam 82 soruluk “temel eğitim kurumlarında alınan güvenlik önlemlerinin okul kazalarına etkisinin incelenmesi anket formu” kullanılarak toplandı (Ek 1). Anket formu 3 bölümden oluşmaktadır.

1. Tanıtıcı bilgiler bölümü (5 soru),
2. Kazalara yönelik bireysel görüşler bölümü (13 soru)
3. Okul güvenliğine ilişkin görüşler bölümü (64 soru); Kurum içi: Genel bilgi (29), bahçe (5), merdiven/koridor (5), sınıf (5), spor salonu (2), yemekhane/kantin (5), tuvalet (3), güvenlik (5) Kurum dışı; çevre (5)

5.7. Kapsam Geçerliliği ve Pilot Çalışma

Veri toplama formlarının kapsam geçerliliği için konu ile ilgili uzman görüşleri alındı.

Hazırlanan anket formu ilk aşamada soruların anlaşılıp anlaşılmadığının belirlenmesi amacıyla bir resmi bir özel okuldaki rastgele seçilen 15'er kişiden oluşan iki grupla ön uygulama yapıldı. Daha sonra anlaşılmayan sorulara yönelik anket üzerinde yeniden düzenlemeler yapıldı. Son şekli verilen anket araştırma kapsamında ki okul çalışanlarına gerekli açıklamalar yapılarak ve onam alınarak araştırmacı tarafından uygulandı.

5.8. Güvenirlik Çalışması

Çalışmada veri toplama aracı olarak anket kullanıldı. Anket çalışanların tanımlayıcı özellikleri, okul kazalarına ilişkin sorular ve algılanan güvenlik önlemlerini belirlemeye yönelik formdan oluştu. Temel eğitim kurumlarında alınan güvenlik önlemlerini belirlemeye yönelik form 9 bölümden oluştu. Formun oluşturulmasında ilgili literatür çalışmaları taranarak madde havuzu oluşturuldu. Çalışanların maddelere evet, hayır, bilmiyorum olarak yanıt vermeleri istendi. Güvenlik önlemleri maddelerine verilen yanıtlar evet (2), hayır (0), bilmiyorum (1) olarak puanlandı. Güvenlik riski içeren maddeler ise ters kodlandı. Güvenlik önlemlerini belirlemeye yönelik form bölümlerindeki puanlar toplanarak her bölüme ait toplam puanlar hesaplandı. Bölümlerde alınan puanın yükselmesi algılanan güvenliğin yüksekliğini gösterdi. Anket formunun genelinden tanıtıcı bilgiler ve açık uçlu soru çıkarıldıktan sonra kalan 64 soruluk "Güvenlik Önlemleri Formunun" **alpha değeri 0,82** olarak saptandı. Genel Güvenlik önlemlerini belirlemeye yönelik formda bulunan dokuz alt bölüme (boyutlara) ait madde sayıları, alınabilecek puan aralığı ve güvenirlilik katsayıları tablo 5.8.1.'de belirtildi.

Tablo 5.8.1. Güvenlik Önlemlerini Belirlemeye Yönelik Form Madde Sayıları

	Madde Sayısı	Puan Aralığı	Crombach Alpha
Genel Güvenlik Önlemleri	29	0-58	0,753
Okul Bahçesine Yönelik Güvenlik Önlemleri	5	0-10	0,801
Merdiven Ve Koridorlara Yönelik Güvenlik Önlemleri	5	0-10	0,823
Sınıflara Yönelik Güvenlik Önlemleri	5	0-10	0,799
Spor Salonuna Yönelik Güvenlik Önlemleri	2	0-4	0,806
Yemekhane Ve Kantine Yönelik Güvenlik Önlemleri	5	0-10	0,844
Tuvaletlere Yönelik Güvenlik Önlemleri	3	0-6	0,786
Yakın Çevredeki Risklere Yönelik Farkındalık	5	0-10	0,832
Kazaları Önlemeye Yönelik Tedbirler	5	0-10	0,811
Ölçek Genel Güvenirliği	64	128	0.823

Genel Güvenlik Önlemleri alt boyutuna ait maddeler tablo 5.8.2.'de verildi.

Tablo 5.8.2. Genel Güvenlik Önlemleri Alt Boyutuna Ait Maddeler

Maddeler	Puanlama Evet (2), Hayır (0), Bilmiyorum (1)
Okulunuzun acil durum eylem planı var mı?	2-0-1
Okulunuz personel ve öğrencilerine okul sağlığı taraması yapılıyor mu?	2-0-1
Okul binanızın zemini (merdiven, koridor, sınıf, tuvalet v.b.) kaygan olmayan malzeme ile kaplanmış mı?	2-0-1
Okulunuzda yapısal olmayan tehlikeleri azaltmaya yönelik sabitleme (yangın söndürme tüpleri, mobilya, dolap v.b. duvara sabitlenmesi) çalışmaları yapıldı mı?	2-0-1
Okulunuzda olası kazalara karşı, elektrik kabloları gizli yerde muhafaza ediliyor mu?	2-0-1
Okulunuzda bulunan aydınlatma, alarm ve benzeri düğmeler çocukların ulaşabileceği mesafede mi?	2-0-1
*Doğalgaz, su, elektrik tesisatı çocukların rahatlıkla ulaşabilecekleri yerde mi? *	1-0-2
*Okul binasında, çocuklara zarar verebilecek bir bölüm (eşik, çarpan kapı, gereksiz sivri köşeler vb) var mı? *	1-0-2
Okulunuzun temizliği (sınıf, koridor, tuvalet vb) düzenli olarak hergün yapılıyor mu?	2-0-1
Okulunuzda öğrenci ve personelin verimli çalışmasını sağlayacak sıcak soğuk ısıtma sistemi mevcut mu?	2-0-1
Okulunuzda bulunan kapı kolları çocuklar için uygun yükseklikte mi?	2-0-1
Okul binasının pencereleri parmaklıklarla çevrili ve uygun yükseklikte mi?	2-0-1
Okulunuzda acil durumlarda kullanılacak yangın merdiveni var mı?	2-0-1
Okulunuzda yangın söndürme tüpleri ve malzemeleri var mı?	2-0-1
Okulunuzda yangın alarm sistemi var mı?	2-0-1
Okulunuzda yangın ile ilgili talimatlar bulunuyor mu?	2-0-1
Okulunuzda olası elektrik kesintisine karşı kurulmuş jeneratör sistemi var mı?	2-0-1
Okulunuzda özellikli ekipmanı sağlanmış güvenlik amiri bekçi var mı?	2-0-1
Okulunuzun binasının etrafı duvar ya da parmaklık alan ile çevrili mi?	2-0-1
Okulunuz sınırları içinde herhangi bir tehlike varlığı uyarı işaret levhaları ile belirtiliyor mu?	2-0-1
Okulunuzda bulunan güvenlik uyarı levhaları okul öğrenci ve personeli tarafından görülebilir nitelik taşıyor mu?	2-0-1
Okulunuzda güvenlik ve alarm sistemi bulunuyor mu?	2-0-1
Okulunuzun kullanılan malzemeler (temizlik, kimyasal madde ve benzeri) güvenlik kilitli alanda saklanıyor mu?	2-0-1
Okulunuzda bulunan güvenlik ekipmanları her yıl düzenli olarak kontrol edilip, yenileniyor mu?	2-0-1
Okulunuzda acil çıkış kapısı var mı?	2-0-1
*Okulunuzda acil çıkış kapıları önünde çıkışı engelleyecek malzeme var mı? *	1-0-2
Okulunuzda giriş ve çıkışlar kontrol altında tutuluyor mu?	2-0-1
Okulunuzda ziyaretçi giriş ve çıkışı ayrı mı?	2-0-1
Okulunuzun ana kapısı öğrenciler tarafından açılabilir durumda mı?	2-0-1
Toplam	0-58

* Ters Kodlanan Maddeler

Okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri alt boyutuna ait maddeler tablo 5.8.3.'te belirtildi.

Tablo 5.8.3. Okul Bahçesine Yönelik Güvenlik Önlemleri Alt Boyutuna Ait Maddeler

Maddeler	Puanlama Evet (2), Hayır (0), Bilmiyorum (1)
Okul bahçesi içerisinde okul servisleri ve diğer araçlar için otopark bulunuyor mu?	2-0-1
*Okulunuzun bahçesinde bulunan oyuncak malzeme araç-gereçler kaza riski taşıyor mu? *	1-0-2
Okul bahçenizde bulunan oyuncak malzeme araç-gereçler güvenli bir yerde depolanmış mı?	2-0-1
Okulunuzun bahçesinde çocuklar için zararlı olabileceğini düşündüğünüz ağaç alan bölüm oyun parkı var mı?	2-0-1
Okul bahçenizin yeterli büyüklükte olduğunu düşünüyor musunuz?	2-0-1
Toplam	0-10

* Ters kodlanan maddeler

Merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri alt boyutuna ait maddeler tablo 5.8.4.'te verildi.

Tablo 5.8.4. Merdiven Ve Koridorlara Yönelik Güvenlik Önlemleri Alt Boyutuna Ait Maddeler

Maddeler	Puanlama Evet (2), Hayır (0), Bilmiyorum (1)
Okulunuzda bulunan merdiven basamakları (yükseklik, genişlik, aralık açısından) çocuk yaş grubunuza uygun mu?	2-0-1
Merdiven kenarlarında bulunan korkuluklar güvenilir mi?	2-0-1
*Okulunuzdaki koridorlarda çocukların hareketini engelleyecek ya da kaza riski taşıyan eşya araç-gereç bulunuyor mu? *	1-0-2
Zeminin ve merdivenlerin silindiği durumlarda öğrenci ve çalışanları uyarı amacıyla ayaklı Kaygan Zemin levhası konuluyor mu?	2-0-1
Size göre okulunuzdaki koridorlar okul öğrenci mevcudu ile kıyaslandığında yeterli ve uygun genişlikte mi?	2-0-1
Toplam	0-10

* Ters kodlanan maddeler

Sınıflara yönelik güvenlik önlemleri alt boyutuna ait maddeler tablo 5.8.5'te verildi.

Tablo5.8.5. Sınıflara Yönelik Güvenlik Önlemleri Alt Boyutuna Ait Maddeler

Maddeler	Puanlama Evet (2), Hayır (0), Bilmiyorum (1)
Okulunuzun sınıflarından bulunan aydınlatmalar yeterli mi?	2-0-1
Okulunuzun sınıfları mevcut öğrenci sayılarına göre uygun büyüklükte mi?	2-0-1
Okulunuzun sınıflarında pencere önünde çocukların tırmanabileceği sıra masa koltuk sandalye var mı?	2-0-1
Okul sınıflarında bulunan eşyalar (sıra, masa, sandalye, tahta vb) çocuklar için uygun ebatlarda mı?	2-0-1
*Sınıflardaki çocuk sayısı 20'nin (yirminin) üzerinde mi? *	1-0-2
Toplam	0-10

* Ters kodlanan maddeler

Spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri alt boyutuna ait maddeler tablo 5.8.6.'da verildi.

Tablo 5.8.6. Spor Salonuna Yönelik Güvenlik Önlemleri Alt Boyutuna Ait Maddeler

Maddeler	Puanlama Evet (2), Hayır (0), Bilmiyorum (1)
Okulunuzun spor salonunun zemini uygun malzeme (parke vb) ile döşenmiş mi?	2-0-1
Okulunuzun spor salonunun duvarları koruyucu malzeme ile kaplanmış mı?	2-0-1
Toplam	0-4

Yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri alt boyutuna ait maddeler tablo 5.8.7.'de belirtildi.

Tablo 5.8.7. Yemekhane Ve Kantine Yönelik Güvenlik Önlemleri Alt Boyutuna Ait Maddeler

Maddeler	Puanlama Evet (2), Hayır (0), Bilmiyorum (1)
*Okulunuzun kantininde yemekhanesinde kesice ve delici aletler çocukların ulaşabileceği yerde mi? *	1-0-2
Okulunuzun kantininde yemekhanesinde kullanılan masa ve sandalyeler çocukların boyuna uygun mu?	2-0-1
*Okulunuzun kantininde yemekhanesinde elektrik ve ateşli mutfak aletleri çocukların ulaşabileceği yerde mi? *	1-0-2
Okulunuzun kantininde yemekhanesinde bulunan personele düzenli olarak hijyen kontrolü yapılıyor mu?	2-0-1
Okulunuzun kantininde yemekhanesinde havalandırma sistemi mevcut mu?	2-0-1
Toplam	0-10

* Ters kodlanan maddeler

Tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri alt boyutuna ait maddeler tablo 5.8.8.'de verildi.

Tablo 5.8.8. Tuvaletlere Yönelik Güvenlik Önlemleri Alt Boyutuna Ait Maddeler

Maddeler	Puanlama Evet (2), Hayır (0), Bilmiyorum (1)
Okulunuzun tuvaletlerinde bulunan klozetler ve lavabolar çocukların boyuna uygun mu?	2-0-1
Okulunuzun tuvaletlerinde bulunan WC kabinlerinin büyüklükleri çocuklar için uygun mu?	2-0-1
Okulunuzun tuvaletlerinde bulunan sabun tuvalet kâğıdı askılıkları v.b. yükseklikler çocukların boyuna uygun mu?	2-0-1
Toplam	0-6

Yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık alt boyutuna ait maddeler tablo 5.8.9.'da verildi.

Tablo 5.8.9. Yakın Çevredeki Risklere Yönelik Farkındalık Alt Boyutuna Ait Maddeler

Maddeler	Puanlama Evet (2), Hayır (0), Bilmiyorum (1)
*Okulunuzun dışında okul güvenliğini tehdit edici bar, gece klübü, kahve ve benzeri işletmeler var mı? *	1-0-2
*Okulunuzun dışında okul güvenliğini tehdit edici çukur, kuyu, inşaat alanı vb. unsunlar varmı? *	1-0-2
*Okulunuzun çevresi direkt trafiğe açılan (ana cadde, meydan vb.) ve okul güvenliği tehdit eden nitelik taşıyor mu? *	1-0-2
Okul çıkışında öğrencilerin güvenliği için işaret ve trafik levhaları bulunuyor mu?	2-0-1
*Okulunuzun dış çevresinden kaynaklanan (gıda, uyuşturucu satıcısı vb.) tehlikelerin olduğunu düşünüyor musunuz? *	1-0-2

* Ters kodlanan maddeler

Kazaları önlemeye yönelik tedbirler alt boyutuna ait maddeler tablo 5.8.10.'da belirtildi.

Tablo 5.8.10. Kazaları Önlemeye Yönelik Tedbirler Alt Boyutuna Ait Maddeler

Maddeler	Puanlama Evet (2), Hayır (0), Bilmiyorum (1)
Okulunuzda Okul Sağlığı ve Güvenliği kurulu bulunuyor mu?	2-0-1
Okulunuzda Emniyet ve Kılavuz servisi bulunuyor mu?	2-0-1
Okulunuzda Acil Kurtarma Ekibi bulunuyor mu?	2-0-1
Okulunuzda kaza ve güvenlik önlemi almak için ayrılmış bir bütçe var mı?	2-0-1
Okulunuzda kazaları önlemeye yönelik çalışmalar yapılıyor mu?	2-0-1
Toplam	0-10

5.9. Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada elde edilen veriler IBM SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edildi. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, T Testi, Anova Testi, Post Hoc Testi kullanıldı. Hipotez testlerinin uygulanmasında normal dağılım varsayımları dikkate alındı. Veri analizi öncesinde parametrik test yöntemlerine uygunluğu sına amaçıyla normallik sınaması yapıldı. Araştırma, değişkenlerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek üzere Kolmogorov-Smirnov testi uygulandı. Normal dağılım test sonuçları tablo 5.9.1.'de belirtildi.

Tablo 5.9.1. Kolmogorov-Smirnov Normal Dağılım Testi

	N	p
Genel Güvenlik Önlemleri	568	0,069
Okul Bahçesine Yönelik Güvenlik Önlemleri	568	0,144
Merdiven ve Koridorlara Yönelik Güvenlik Önlemleri	568	0,203
Sınıflara Yönelik Güvenlik Önlemleri	568	0,055
Spor Salonuna Yönelik Güvenlik Önlemleri	378	0,189
Yemekhane ve Kantine Yönelik Güvenlik Önlemleri	568	0,098
Tuvaletlere Yönelik Güvenlik Önlemleri	568	0,129
Yakın Çevredeki Risklere Yönelik Farkındalık	568	0,117
Kazaları Önlemeye Yönelik Tedbirler	568	0,321

Araştırma değişkenlerinin normal dağılım gösterdiği saptandı ($p>0,05$). Verilerin analizinde parametrik yöntemler kullanıldı. İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü (One way) Anova testi kullanıldı. Anova testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanıldı. Araştırmanın sürekli değişkenleri arasında pearson korelasyon analizi uygulandı. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirildi.

5.10. Araştırmanın Sınırlılıkları

Güngören İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü sınırları içindeki temel eğitim kurumları arasında yer alan resmi ve özel okulların çalışmaya katılmaya gönüllü yönetici ve çalışanları ile sınırlı olup, veriler kişisel bilgiye dayalıdır.

5.11. Çalışmada Kullanılan Mevcut Olanaklar

Araştırmacının ikamet ettiği, Güngören ilçesinde, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Güngören İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 25 resmi okul ve 23 özel olmak üzere 48 okul yönetici ve çalışanları tarafından araştırmanın uygulanması ve verilerin toplanması basamağında olanak sağlandı. Fakat araştırma için herhangi kurum veya kuruluştan maddi yönden destek alınmamış olup bütün maddi giderler araştırmacı tarafından karşılandı.

6-BULGULAR

Temel eğitim kurumlarında alınan güvenlik önlemlerinin, bu okullarda meydana gelebilecek kazalara etkisinin incelenmesi amacı ile gerçekleştirdiğimiz bu çalışmadan elde edilen bulgular altı bölümde incelendi.

1. Tanıtıcı Özellikler
2. Okul Türüne Göre Kaza Durumları
3. Kazalara Yönelik Bireysel Görüşler Bölümü
4. Okul Güvenliğine İlişkin Bireysel Görüşler Bölümü
5. Güvenlik Önlemleri ile Tanımlayıcı Özelliklerin Karşılaştırılması Bölümü
6. Güvenlik Önlemleri ile Kaza Durumlarının Karşılaştırılması Bölümü

6.1.Tanıtıcı Özellikler

Bu bölümde, araştırmaya katılan yönetici ve çalışanların tanıtıcı özelliklerine yönelik elde edilen bulgular tablo 6.1.1.'de belirtildi.

Tablo 6.1.1. Okul Çalışanlarının Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı

Görev	Öğretmen	449	79,0
	Yönetici	41	7,2
	Güvenlik Görevlisi	12	2,1
	Hizmetli	54	9,5
	Hemşire ve Diğer	12	2,1
	Toplam	568	100,0
Çalışılan Kurum	Anaokulu	112	19,7
	İlkokul	162	28,5
	Ortaokul	294	51,8
	Toplam	568	100,0
Eğitim Düzeyi	İlkokul	22	3,9
	Ortaokul	28	4,9
	Lise	21	3,7
	Üniversite	462	81,3
	Yüksek Lisans	35	6,2
	Toplam	568	100,0
Okul Türü	Devlet Okulu	406	71,5
	Özel Okul	162	28,5
	Toplam	568	100,0
Cinsiyet	Kadın	395	69,5
	Erkek	173	30,5
	Toplam	568	100,0
Yaş	25 ve altı	61	10,7
	26-30	148	26,1
	31-35	135	23,8
	36-40	125	22,0
	41-45	50	8,8
	46-50	20	3,5
	50 üzeri	29	5,1
	Toplam	568	100,0
	Toplam	568	100,0
* T Testi			

Araştırmaya katılan yönetici ve çalışanların 406'sının (%71,5) devlet okulunda, 162'sinin (%28,5) ise özel okulda çalıştıkları ve çalışanların 395'inin (%69,5) kadın, 173'ünün (%30,5) ise erkek olduğu saptandı.

Araştırma kapsamında bulunan yönetici ve çalışanların 61'inin (%10,7) 25 yaş ve altı, 148'inin (%26,1) 26-30, 135'inin (%23,8) 31-35, 125'inin (%22,0) 36-40, 50'sinin (%8,8) 41-45, 20'sinin (%3,5) 46-50, 29'unun (%5,1) 50 yaş ve üzeri yaş grup aralığında oldukları tespit edildi.

Örneklem grubunun 449'unun (%79,0) öğretmen, 41'inin (%7,2) yönetici, 12'sinin (%2,1) güvenlik görevlisi, 54'ünün (%9,5) hizmetli, 9'unun (%1,6) hemşire, 3'ünün (%0,5) diğer çalışanlar grubunda yer aldığı belirlendi.

Çalışanların 112'sinin (%19,7) anaokulu, 162'sinin (%28,5) ilkokul, 294'ünün ise (%51,8) ortaokulda çalıştıkları saptandı.

Çalışanların eğitim düzeyine bakıldığında 22'sinin (%3,9) ilkokul, 28'inin (%4,9) ortaokul, 21'inin (%3,7) lise, 462'sinin (%81,3) üniversite, 35'inin (%6,2) ise yüksek lisans mezunu oldukları tespit edildi.

Okul türüne ve tanımlayıcı özelliklere yönelik incelenen veriler tablo 6.1.2' de belirtildi.

Tablo 6.1.2. Okul Türüne Göre Tanımlayıcı Özelliklerin Dağılımı

		Devlet Okulu		Özel Okul		p
		n	%	n	%	
Cinsiyet	Kadın	283	%69,7	112	%69,1	X ² =0,018 p=0,485
	Erkek	123	%30,3	50	%30,9	
Yaş	25 ve Altı	54	%13,3	7	%4,3	X ² =20,236 p=0,003
	26-30	117	%28,8	31	%19,1	
	31-35	91	%22,4	44	%27,2	
	36-40	80	%19,7	45	%27,8	
	41-45	34	%8,4	16	%9,9	
	46-50	12	%3,0	8	%4,9	
	50 üzeri	18	%4,4	11	%6,8	
Görev	Öğretmen	337	%83,0	112	%69,1	X ² =20,736 p=0,000
	Yönetici	25	%6,2	16	%9,9	
	Güvenlik Görevlisi	3	%0,7	9	%5,6	
	Hizmetli	33	%8,1	21	%13,0	
	Hemşire ve Diğer	8	%2,0	4	%2,5	
Çalışılan Kurum	Anaokulu	78	%19,2	34	%21,0	X ² =4,493 p=0,106
	İlkokul	107	%26,4	55	%34,0	
	Ortaokul	221	%54,4	73	%45,1	
Eğitim Düzeyi	İlkokul	12	%3,0	10	%6,2	X ² =16,216 p=0,003
	Ortaokul	13	%3,2	15	%9,3	
	Lise	16	%3,9	5	%3,1	
	Üniversite	344	%84,7	118	%72,8	
	Yüksek Lisans	21	%5,2	14	%8,6	
*Anova Testi						

“Yaş” ile “okul türü” arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark saptandı ($X^2=20,236$; $p=0,003<0.05$). Devlet okulunda çalışanların 54'ünün (%13,3) 25 yaş ve altı, 117'sinin (%28,8) 26-30, 91'inin (%22,4) 31-35, 80'inin (%19,7) 36-40, 34'ünün (%8,4) 41-45, 12'sinin (%3,0) 46-50, 18'inin (%4,4) 50 ve üzeri yaş aralığında; özel okulda çalışanların ise 7'sinin (%4,3) 25 yaş ve altı, 31'inin (%19,1) 26-30, 44'ünün (%27,2) 31-35, 45'inin (%27,8) 36-40, 16'sının (%9,9) 41-45, 8'inin (%4,9) 46-50, 11'inin (%6,8) 50 ve üzeri yaş aralığında olduğu belirlendi.

“Görev” ile “okul türü” arasında istatistiksel anlamlı fark bulundu ($X^2=20,736$; $p=0,000<0.05$). Resmi okullarda çalışanların 337'sinin (%83,0) öğretmen, 25'inin (%6,2) yönetici, 3'ünün (%0,7) güvenlik görevlisi, 33'ünün (%8,1) hizmetli, 8'inin (%2,0) hemşire ve diğer çalışan; Özel okullarda çalışanların 112'sinin (%69,1) öğretmen, 16'sının (%9,9) yönetici, 9'unun (%5,6) güvenlik görevlisi, 21'inin (%13,0) hizmetli, 4'ünün (%2,5) hemşire ve diğer çalışanlar olduğu saptandı.

“Çalışılan Kurum” ile “okul türü” arasında istatistiksel anlamlı fark belirlendi ($X^2=4,493$; $p=0,106>0.05$). Resmi okullarda çalışanların 78'i (%19,2) anaokulu, 107'si (%26,4) ilkokul, 221'i (%54,4) ortaokul; özel okullarda çalışanların 34'ü (%21,0) anaokulu, 55'i (%34,0) ilkokul, 73'ü (%45,1) ise ortaokulda çalışmakta idi.

“Eğitim Düzeyi” ile “okul türü” arasında istatistiksel anlamlı fark bulundu ($X^2=16,216$; $p=0,003<0.05$). Resmi okullarda çalışanların 12'sinin (%3,0) ilkokul, 13'ünün (%3,2) ortaokul, 16'sının (%3,9) lise, 344'ünün (%84,7) üniversite, 21'inin (%5,2) yüksek lisans; özel okullarda çalışanların 10'unun (%6,2) ilkokul, 15'inin (%9,3) ortaokul, 5'inin (%3,1) lise, 118'inin (%72,8) üniversite, 14'ünün (%8,6) yüksek lisans mezunu olduğu belirlendi.

6.2.Okul Türüne Göre Kaza Durumları

Bu bölümde okul türüne göre kaza durumları arasındaki ilişki incelendi ve tablo 6.2.1’de verildi.

Tablo 6.2.1. Okul Türüne Göre Kaza Nedenleri

		Devlet Okulu		Özel Okul		p
		n	%	n	%	
Çocuğun Kendisinden Kaynaklı	Evet	325	%80,0	125	%77,2	X ² =0,587
	Hayır	81	%20,0	37	%22,8	p=0,256
Başka Çocuktan Kaynaklı	Evet	196	%48,3	81	%50,0	X ² =0,138
	Hayır	210	%51,7	81	%50,0	p=0,390
Okuldaki Kuralsızlık ve Kontrolsüzlükten Kaynaklı	Evet	68	%16,7	23	%14,2	X ² =0,560
	Hayır	338	%83,3	139	%85,8	p=0,270
Okuldaki Çevresel Faktörlerin Yetersizliğinden Kaynaklı	Evet	80	%19,7	36	%22,2	X ² =0,452
	Hayır	326	%80,3	126	%77,8	p=0,287
Diğer	Evet	14	%3,4	5	%3,1	X ² =0,047
	Hayır	392	%96,6	157	%96,9	p=0,531
* Post Hoc Testi						

Okul türü ile kaza nedenlerine ilişkin hiçbir değişken arasında istatistiksel farklılık saptanmadı (p>0.05).

Okul türüne ile kaza tipleri incelendi ve tablo 6.2.2.'de verildi. Okul türü ile diğer tüm değişkenler arasında istatistiksel farklılık saptanmadı (p>0.05).

Tablo 6.2.2. Okul Türüne Göre Kaza Tipleri

		Devlet Okulu		Özel Okul		p
		n	%	n	%	
Düşme	Evet	351	%86,5	131	%80,9	X ² =2,815
	Hayır	55	%13,5	31	%19,1	p=0,063
Yüksekten Düşme	Evet	36	%8,9	13	%8,0	X ² =0,104
	Hayır	370	%91,1	149	%92,0	p=0,445
Burun Kanaması	Evet	90	%22,2	35	%21,6	X ² =0,021
	Hayır	316	%77,8	127	%78,4	p=0,490
Çarpma	Evet	310	%76,4	117	%72,2	X ² =1,060
	Hayır	96	%23,6	45	%27,8	p=0,178
Kayma	Evet	119	%29,3	65	%40,1	X ² =6,182
	Hayır	287	%70,7	97	%59,9	p=0,009
Kafa Travması	Evet	22	%5,4	2	%1,2	X ² =5,009
	Hayır	384	%94,6	160	%98,8	p=0,016
Kesilme	Evet	48	%11,8	17	%10,5	X ² =0,202
	Hayır	358	%88,2	145	%89,5	p=0,387
Vurma	Evet	238	%58,6	92	%56,8	X ² =0,159
	Hayır	168	%41,4	70	%43,2	p=0,379
Kırık Çıkık	Evet	99	%24,4	46	%28,4	X ² =0,980
	Hayır	307	%75,6	116	%71,6	p=0,188
Elektrik Çarpması	Evet	8	%2,0	0	%0,0	X ² =3,238
	Hayır	398	%98,0	162	%100,0	p=0,067
Diğer	Evet	20	%4,9	12	%7,4	X ² =1,341
	Hayır	386	%95,1	150	%92,6	p=0,169
* Post Hoc Testi						

“Kayma” ile “okul türü” arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı idi ($X^2=6,182$; $p=0,009<0.05$). Devlet okulunda çalışanların okullarında kayma görülme sorusuna 119'unun (%29,3) evet, 287'sinin (%70,7) hayır dediği; özel okulda çalışanların ise 65'inin (%40,1) evet, 97'sinin (%59,9) ise hayır dediği belirlendi.

“Kafa Travması” ile “okul türü” arasında istatistiksel anlamlı fark saptandı ($X^2=5,009$; $p=0,016<0.05$). Devlet okulunda çalışanların 22'si (%5,4) okullarında kafa travması geçiren öğrenci olduğunu, 384'ü (%94,6) olmadığını; özel okulda çalışanların 2'si (%1,2) okullarında kafa travması geçiren öğrenci olduğunu, 160'ı (%98,8) ise olmadığını belirtti.

Okul türü ile kaza geçirilen yerlere ilişkin veriler tablo 6.2.3.' te belirtildi.

Tablo 6.2.3. Okul Türüne Göre Kaza Geçirilen Yerler

		Devlet Okulu		Özel Okul		p
		n	%	n	%	
Sınıf	Evet	243	%59,9	91	%56,2	$X^2=0,647$ $p=0,239$
	Hayır	163	%40,1	71	%43,8	
Okul Bahçesi	Evet	304	%74,9	110	%67,9	$X^2=2,851$ $p=0,058$
	Hayır	102	%25,1	52	%32,1	
Merdiven	Evet	265	%65,3	85	%52,5	$X^2=8,024$ $p=0,003$
	Hayır	141	%34,7	77	%47,5	
Koridor	Evet	238	%58,6	91	%56,2	$X^2=0,285$ $p=0,330$
	Hayır	168	%41,4	71	%43,8	
Kantin	Evet	52	%12,8	20	%12,3	$X^2=0,022$ $p=0,502$
	Hayır	354	%87,2	142	%87,7	
Tuvalet	Evet	66	%16,3	21	%13,0	$X^2=0,968$ $p=0,197$
	Hayır	340	%83,7	141	%87,0	
Spor Salonu	Evet	34	%8,4	18	%11,1	$X^2=1,043$ $p=0,194$
	Hayır	372	%91,6	144	%88,9	
Laboratuvar	Evet	8	%2,0	1	%0,6	$X^2=1,360$ $p=0,221$
	Hayır	398	%98,0	161	%99,4	
Diğer	Evet	7	%1,7	1	%0,6	$X^2=1,022$ $p=0,284$
	Hayır	399	%98,3	161	%99,4	

* Post Hoc Testi

Okul türü ile okulların merdivenleri arasında istatistiksel açıdan fark anlamlı iken ($p>0.05$) diğer bölümler arasında, istatistiksel farklılık tespit edilmedi($p>0.05$).

Okul türüne göre okul güvenliğine ilişkin görüşler tablo 6.2.4.' te belirtildi.

Tablo 6.2.4. Okul Türüne Göre Okul Güvenliğine İlişkin Görüşler

		Devlet Okulu		Özel Okul		p
		n	%	n	%	
Okuldaki Kazaların Sık Meydana Gelme Durumu	Evet	118	%29,1	25	%15,4	X ² =11,423 p=0,000
	Hayır	288	%70,9	137	%84,6	
Okul Dışında Öğrencilerin Kaza Geçirme Durumu	Evet	121	%29,8	27	%16,7	X ² =13,740 p=0,001
	Hayır	103	%25,4	61	%37,7	
	Bilmiyorum	182	%44,8	74	%45,7	
Okul İçinde Alınan Güvenlik Önlemlerini Yeterli Görme	Evet	207	%51,0	92	%56,8	X ² =1,854 p=0,396
	Hayır	157	%38,7	53	%32,7	
	Bilmiyorum	42	%10,3	17	%10,5	
	Hayır	12	%3,0	4	%2,5	
Okulun Mesai Saatleri Dışında Açık Kalma Durumu	Evet	70	%17,2	48	%29,6	X ² =11,547 p=0,003
	Hayır	239	%58,9	76	%46,9	
	Bilmiyorum	97	%23,9	38	%23,5	
Okulda Güvenlik Önlemlerine Ebeveynlerin Katılma Durumu	Evet	79	%19,5	41	%25,3	X ² =20,526 p=0,000
	Hayır	163	%40,1	88	%54,3	
	Bilmiyorum	164	%40,4	33	%20,4	
Okulda Kazalara Yönelik Özel Gereksinimi Olan Personel Durumu	Evet	209	%51,5	78	%48,1	X ² =0,517 p=0,772
	Hayır	86	%21,2	37	%22,8	
	Bilmiyorum	111	%27,3	47	%29,0	
Okul Personelinin Kazalara Yönelik Eğitim İhtiyacı Durumu	Evet	347	%85,5	146	%90,1	X ² =10,016 p=0,007
	Hayır	40	%9,9	4	%2,5	
	Bilmiyorum	19	%4,7	12	%7,4	
Okulda Kendini Güvende Hissetme Durumu	Evet	310	%76,4	134	%82,7	X ² =2,746 p=0,059
	Hayır	96	%23,6	28	%17,3	
Güvenliğe Yönelik Acil Durum Telefonlarını Bilme Durumu	Evet	394	%97,0	158	%97,5	X ² =0,100 p=0,502
	Hayır	12	%3,0	4	%2,5	
* Post Hoc Testi						

“Okuldaki kazaların sık meydana gelme durumu” ile “okul türü” arasında istatistiksel anlamlı fark bulundu ($X^2=11,423$; $p=0,000<0.05$). Okullarda kaza meydana gelmesi durumuna devlet okulunda çalışanların 118'inin (%29,1) evet, 288'inin (%70,9) hayır; özel okullarda çalışanların 25'inin (%15,4) evet, 137'sinin (%84,6) ise hayır dediği belirlendi.

“Okul dışında öğrencilerin kaza geçirme durumu” ile “okul türü” arasında istatistiksel anlamlı fark saptandı ($X^2=13,740$; $p=0,001<0.05$). Okul dışında

öğrencilerin kaza geçirme durumuna devlet okulunda çalışanların 121'inin (%29,8) evet, 103'ünün (%25,4) hayır, 182'sinin (%44,8) bilmiyorum; özel okulda çalışanların 27'sinin (%16,7) evet, 61'inin (%37,7) hayır, 74'ünün (%45,7) ise bilmiyorum dediği tespit edildi.

“Okulun mesai saatleri dışında açık kalma durumu” ile “okul türü” arasında anlamlı farklılık saptandı ($X^2=11,547$; $p=0,003<0.05$). Okulun mesai saatleri dışında açık kalma durumuna devlet okulunda çalışanların 70'inin (%17,2) evet, 239'unun (%58,9) hayır, 97'sinin (%23,9) bilmiyorum; özel okullarda çalışanların 48'inin (%29,6) evet, 76'sının (%46,9) hayır, 38'inin (%23,5) ise bilmiyorum dediği saptandı.

“Okulda güvenlik önlemlerine ebeveynlerin katılma durumu” ile “okul türü” arasında anlamlı farklılık saptandı ($X^2=20,526$; $p=0,000<0.05$). Okulda güvenlik önlemlerine ebeveynlerin katılma durumuna devlet okulunda çalışanların 79'unun (%19,5) evet, 163'ünün (%40,1) hayır, 164'ünün (%40,4) bilmiyorum; özel okulda çalışanların 41'inin (%25,3) evet, 88'inin (%54,3) hayır, 33'ünün (%20,4) bilmiyorum dediği belirlendi.

“Okul personelinin kazalara yönelik eğitim ihtiyacı durumu” ile “okul türü” arasında anlamlı fark bulundu ($X^2=10,016$; $p=0,007<0.05$). Okul personelinin kazalara yönelik eğitim ihtiyacına devlet okulunda çalışanların 347'sinin (%85,5) evet, 40'ının (%9,9) hayır, 19'unun (%4,7) bilmiyorum; özel okulda çalışanların 146'sının (%90,1) evet, 4'ünün (%2,5) hayır, 12'sinin (%7,4) ise bilmiyorum dediği belirlendi.

Çalışılan kurum ile okul güvenliği görüşlerine ilişkin veriler tablo 6.2.5.'te belirtildi.

Tablo 6.2.5. Çalışılan Kuruma Göre Okul Güvenliği Görüşleri

		Anaokulu		İlkokul		Ortaokul		p
		n	%	n	%	n	%	
Okuldaki Kazaların Sık Meydana Gelme Durumu	Evet	5	%4,5	33	%20,4	105	%35,7	$X^2=44,823$ $p=0,000$
	Hayır	107	%95,5	129	%79,6	189	%64,3	
Okul Dışında Öğrencilerin Kaza Geçirme Durumu	Evet	19	%17,0	25	%15,4	104	%35,4	$X^2=32,868$ $p=0,000$
	Hayır	39	%34,8	62	%38,3	63	%21,4	
	Bilmiyorum	54	%48,2	75	%46,3	127	%43,2	
Okul İçinde Alınan Güvenlik Önlemlerini Yeterli Görme	Evet	101	%90,2	70	%43,2	128	%43,5	$X^2=79,142$ $p=0,000$
	Hayır	10	%8,9	71	%43,8	129	%43,9	
	Bilmiyorum	1	%0,9	21	%13,0	37	%12,6	
Okulun Mesai Saatleri Dışında Açık Kalma Durumu	Evet	0	%0,0	43	%26,5	75	%25,5	$X^2=80,288$ $p=0,000$
	Hayır	103	%92,0	82	%50,6	130	%44,2	
	Bilmiyorum	9	%8,0	37	%22,8	89	%30,3	
Okulda Güvenlik Önlemlerine Ebeveynlerin Katılma Durumu	Evet	54	%48,2	25	%15,4	41	%13,9	$X^2=62,284$ $p=0,000$
	Hayır	36	%32,1	75	%46,3	140	%47,6	
	Bilmiyorum	22	%19,6	62	%38,3	113	%38,4	
Okulda Kazalara Yönelik Özel Gereksinimi Olan Personel Durumu	Evet	77	%68,8	69	%42,6	141	%48,0	$X^2=28,157$ $p=0,000$
	Hayır	11	%9,8	33	%20,4	79	%26,9	
	Bilmiyorum	24	%21,4	60	%37,0	74	%25,2	
Okul Personelinin Kazalara Yönelik Eğitim İhtiyacı Durumu	Evet	105	%93,8	122	%75,3	266	%90,5	$X^2=42,157$ $p=0,000$
	Hayır	7	%6,2	16	%9,9	21	%7,1	
	Bilmiyorum	0	%0,0	24	%14,8	7	%2,4	
Okulda Kendini Güvende Hissetme Durumu	Evet	107	%95,5	121	%74,7	216	%73,5	$X^2=24,748$ $p=0,000$
	Hayır	5	%4,5	41	%25,3	78	%26,5	
Güvenliğe Yönelik Acil Durum Telefonlarını Bilme Durumu	Evet	111	%99,1	157	%96,9	284	%96,6	$X^2=1,924$ $p=0,382$
	Hayır	1	%0,9	5	%3,1	10	%3,4	

* Anova Testi

“Okuldaki kazaların sık meydana gelme durumu” ile “çalışılan kurum” arasında anlamlı farklılık belirlendi ($X^2=44,823$; $p=0,000<0.05$). Okuldaki kazaların sık meydana gelme durumuna anaokulunda çalışanların 5'i (%4,5) evet, 107'si (%95,5) hayır; ilkokulda çalışanların 33'ü (%20,4) evet, 129'u (%79,6) hayır; ortaokulda çalışanların 105'i (%35,7) evet, 189'u (%64,3) hayır dedi.

“Okul dışında öğrencilerin kaza geçirme durumu” ile “çalışılan kurum” arasında istatistiksel anlamlı fark bulundu ($X^2=32,868$; $p=0,000<0.05$). Okul dışında

öğrencilerin kaza geçirme durumuna, anaokulunda çalışanların 19'u (%17,0) evet, 39'u (%34,8) hayır, 54'ü (%48,2) bilmiyorum; ilkokulda çalışanların 25'i (%15,4) evet, 62'si (%38,3) hayır, 75'i (%46,3) bilmiyorum; ortaokulda çalışanların 104'ü (%35,4) evet, 63'ü (%21,4) hayır, 127'si (%43,2) ise bilmiyorum dedi.

“Okul içinde alınan güvenlik önlemlerini yeterli görme” ile “çalışılan kurum” arasında istatistiksel anlamlı farklılık saptandı ($X^2=79,142$; $p=0,000<0.05$). Okul içinde alınan güvenlik önlemlerini yeterli görme durumuna anaokulunda çalışanların 101'inin (%90,2) evet, 10'unun (%8,9) hayır, 1'inin (%0,9) bilmiyorum; ilkokulda çalışanların 70'inin (%43,2) evet, 71'inin (%43,8) hayır, 21'inin (%13,0) bilmiyorum; ortaokulda çalışanların 128'inin (%43,5) evet, 129'unun (%43,9) hayır, 37'sinin (%12,6) bilmiyorum dediği tespit edildi.

“Okulun mesai saatleri dışında açık kalma durumu” ile “çalışılan kurum” değişkeni arasında istatistiksel anlamlı fark bulundu ($X^2=80,288$; $p=0,000<0.05$). Anaokulunda çalışanların 103'ünün (%92,0) hayır, 9'unun (%8,0) bilmiyorum; ilkokulda çalışanların 43'ünün (%26,5) evet, 82'sinin (%50,6) hayır, 37'sinin (%22,8) bilmiyorum; ortaokulda çalışanların 75'inin (%25,5) evet, 130'unun (%44,2) hayır, 89'unun (%30,3) bilmiyorum dediği belirlendi.

“Okulda güvenlik önlemlerine ebeveynlerin katılma durumu” ile “çalışılan kurum” arasında istatistiksel anlamlı farklılık saptandı ($X^2=62,284$; $p=0,000<0.05$). Anaokulunda çalışanların 54'ünün (%48,2) evet, 36'sının (%32,1) hayır, 22'sinin (%19,6) bilmiyorum; ilkokulda çalışanların 25'inin (%15,4) evet, 75'inin (%46,3) hayır, 62'sinin (%38,3) bilmiyorum; ortaokulda çalışanların 41'inin (%13,9) evet, 140'ının (%47,6) hayır, 113'ünün (%38,4) bilmiyorum dedikleri tespit edildi.

“Okulda Kazalara Yönelik Özel Gereksinimi Olan Personel Durumu” ile “çalışılan kurum” arasında istatistiksel anlamlı fark bulundu ($X^2=28,157$; $p=0,000<0.05$). Anaokulunda çalışanların 77'sinin (%68,8) evet, 11'inin (%9,8) hayır, 24'ünün (%21,4) bilmiyorum; ilkokulda çalışanların 69'unun (%42,6) evet, 33'ünün

(%20,4) hayır, 60'ının (%37,0) bilmiyorum; ortaokulda çalışanların 141'inin (%48,0) evet, 79'unun (%26,9) hayır, 74'ünün (%25,2) bilmiyorum dedikleri belirlendi.

“Okul personelinin kazalara yönelik eğitim ihtiyacı durumu” ile “çalışılan kurum” arasında istatistiksel anlamlı farklılık belirlendi ($X^2=42,157$; $p=0,000<0.05$). Anaokulunda çalışanların okul personelinin kazalara yönelik eğitim ihtiyacı durumuna 105'i (%93,8) evet, 7'si (%6,2) hayır; ilkokulda çalışanların 122'si (%75,3) evet, 16'sı (%9,9) hayır, 24'ü (%14,8) bilmiyorum; ortaokulda çalışanların 266'sı (%90,5) evet, 21'i (%7,1) hayır, 7'si (%2,4) bilmiyorum dedi.

“Okulda kendini güvende hissetme durumu” ile “çalışılan kurum” arasında istatistiksel anlamlı fark bulundu ($X^2=24,748$; $p=0,000<0.05$). Okulda kendini güvende hissetme durumuna ilişkin soruya anaokulunda çalışanların 107'si (%95,5) evet, 5'i (%4,5) hayır; ilkokulda çalışanların 121'i (%74,7) evet, 41'i (%25,3) hayır; ortaokulda çalışanların 216'sı (%73,5) evet, 78'i (%26,5) hayır dediler.

Çalışan kuruma göre okul kazası nedenleri tablo 6.2.6.'da verildi.

Tablo 6.2.6. Çalışılan Kuruma Göre Okul Kaza Nedenleri

		Anaokulu		İlkokul		Ortaokul		p
		n	%	n	%	n	%	
Çocuğun Kendisinden Kaynaklı	Evet	76	%67,9	124	%76,5	250	%85,0	$X^2=15,529$ $p=0,000$
	Hayır	36	%32,1	38	%23,5	44	%15,0	
Başka Çocuktan Kaynaklı	Evet	62	%55,4	79	%48,8	136	%46,3	$X^2=2,687$ $p=0,261$
	Hayır	50	%44,6	83	%51,2	158	%53,7	
Okuldaki Kurlsızlık ve Kontrolsüzlükten Kaynaklı	Evet	14	%12,5	45	%27,8	32	%10,9	$X^2=23,440$ $p=0,000$
	Hayır	98	%87,5	117	%72,2	262	%89,1	
Okuldaki Çevresel Faktörlerin Yetersizliğinden Kaynaklı	Evet	21	%18,8	28	%17,3	67	%22,8	$X^2=2,188$ $p=0,335$
	Hayır	91	%81,2	134	%82,7	227	%77,2	
Diğer	Evet	3	%2,7	5	%3,1	11	%3,7	$X^2=0,330$ $p=0,848$
	Hayır	109	%97,3	157	%96,9	283	%96,3	

* Anova Testi

“Çocuğun kendisinden kaynaklı” değişkeni ile “çalışılan kurum” değişkeni arasında istatistiksel anlamlı fark saptandı ($X^2=15,529$; $p=0,000<0.05$). Anaokulunda

çalışanların 76'sının (%67,9) kazaların çocuğun kendisinden kaynaklı olduğunu düşündükleri, 36'sının (%32,1) düşünmediği; ilkokulda çalışanların 124'ünün (%76,5) kazaların çocuğun kendisinden kaynaklı olduğunu düşündükleri, 38'inin (%23,5) düşünmediği; ortaokulda çalışanların 250'si (%85,0) kazaların çocuğun kendisinden kaynaklı olduğunu düşündükleri, 44'ünün (%15,0) ise düşünmediği tespit edildi.

“Okuldaki kuralızsızlık ve kontrolsüzlükten kaynaklı” değişkeni ile **“çalışılan kurum”** değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptandı ($X^2=23,440$; $p=0,000<0.05$). Okulda meydana gelen kazaların kuralızsızlık ve kontrolsüzlükten kaynaklı olduğuna ilişkin soruya anaokulunda çalışanların 14'ünün (%12,5) evet, 98'inin (%87,5) hayır; ilkokulda çalışanların 45'inin (%27,8) evet, 117'sinin (%72,2) hayır; ortaokulda çalışanların 32'sinin (%10,9) evet, 262'sinin (%89,1) hayır dedikleri belirlendi.

Çalışılan kurum ile kaza tiplerine ilişkin verileri tablo 6.2.7.'de belirtildi.

Tablo 6.2.7. Çalışılan Kuruma Göre Kaza Tipleri

		Anaokulu		İlkokul		Ortaokul		p
		n	%	n	%	n	%	
Düşme	Evet	89	%79,5	146	%90,1	247	%84,0	$X^2=6,195$
	Hayır	23	%20,5	16	%9,9	47	%16,0	$p=0,045$
Yüksekten Düşme	Evet	6	%5,4	4	%2,5	39	%13,3	$X^2=17,336$
	Hayır	106	%94,6	158	%97,5	255	%86,7	$p=0,000$
Burun Kanaması	Evet	9	%8,0	45	%27,8	71	%24,1	$X^2=16,667$
	Hayır	103	%92,0	117	%72,2	223	%75,9	$p=0,000$
Çarpma	Evet	73	%65,2	137	%84,6	217	%73,8	$X^2=13,950$
	Hayır	39	%34,8	25	%15,4	77	%26,2	$p=0,001$
Kayma	Evet	13	%11,6	70	%43,2	101	%34,4	$X^2=31,266$
	Hayır	99	%88,4	92	%56,8	193	%65,6	$p=0,000$
Kafa Travması	Evet	4	%3,6	0	%0,0	20	%6,8	$X^2=12,091$
	Hayır	108	%96,4	162	%100,0	274	%93,2	$p=0,002$
Kesilme	Evet	1	%0,9	18	%11,1	46	%15,6	$X^2=17,444$
	Hayır	111	%99,1	144	%88,9	248	%84,4	$p=0,000$
Vurma	Evet	51	%45,5	120	%74,1	159	%54,1	$X^2=26,193$
	Hayır	61	%54,5	42	%25,9	135	%45,9	$p=0,000$
Kırık Çıkık	Evet	8	%7,1	52	%32,1	85	%28,9	$X^2=25,363$
	Hayır	104	%92,9	110	%67,9	209	%71,1	$p=0,000$
Elektrik Çarpması	Evet	0	%0,0	0	%0,0	8	%2,7	$X^2=7,562$
	Hayır	112	%100,0	162	%100,0	286	%97,3	$p=0,023$
Diğer	Evet	12	%10,7	6	%3,7	14	%4,8	$X^2=6,993$
	Hayır	100	%89,3	156	%96,3	280	%95,2	$p=0,030$

* Anova Testi

Araştırma kapsamında “**çalışılan kurum**” ile “**kaza tiplerine**” bakıldığında tüm okul grupları ile kazalar arasında istatistiksel anlamlı fark saptandı ($p<0.05$). Okullarda en çok düşme (anaokulu %79,5; ilkokul %90,1; ortaokul %84,0), çarpma (anaokulu %65,2; ilkokul %84,6; ortaokul %73,8) ve vurma (anaokulu %45,5; ilkokul %74,1; ortaokul %54,1) şeklinde kazalar görüldüğü çalışanlar tarafından belirtildi.

Çalışılan kuruma göre kaza geçirilen yerlerin verileri tablo 6.2.8.’de belirtildi.

Tablo 6.2.8. Çalışılan Kuruma Göre Kaza Geçirilen Yerler

		Anaokulu		İlkokul		Ortaokul		p
		n	%	n	%	n	%	
Sınıf	Evet	78	%69,6	86	%53,1	170	%57,8	$X^2=7,734$ $p=0,021$
	Hayır	34	%30,4	76	%46,9	124	%42,2	
Okul Bahçesi	Evet	58	%51,8	129	%79,6	227	%77,2	$X^2=31,744$ $p=0,000$
	Hayır	54	%48,2	33	%20,4	67	%22,8	
Merdiven	Evet	55	%49,1	127	%78,4	168	%57,1	$X^2=29,183$ $p=0,000$
	Hayır	57	%50,9	35	%21,6	126	%42,9	
Koridor	Evet	30	%26,8	105	%64,8	194	%66,0	$X^2=55,554$ $p=0,000$
	Hayır	82	%73,2	57	%35,2	100	%34,0	
Kantin	Evet	2	%1,8	30	%18,5	40	%13,6	$X^2=17,225$ $p=0,000$
	Hayır	110	%98,2	132	%81,5	254	%86,4	
Tuvalet	Evet	16	%14,3	32	%19,8	39	%13,3	$X^2=3,504$ $p=0,173$
	Hayır	96	%85,7	130	%80,2	255	%86,7	
Spor Salonu	Evet	35	%31,2	3	%1,9	14	%4,8	$X^2=82,954$ $p=0,000$
	Hayır	77	%68,8	159	%98,1	280	%95,2	
Laboratuvar	Evet	0	%0,0	0	%0,0	9	%3,1	$X^2=8,523$ $p=0,014$
	Hayır	112	%100,0	162	%100,0	285	%96,9	
Diğer	Evet	0	%0,0	1	%0,6	7	%2,4	$X^2=4,333$ $p=0,115$
	Hayır	112	%100,0	161	%99,4	287	%97,6	

* Anova Testi

“**Çalışılan kurum**” ile “**kazaların meydana geldiği okul bölümleri**” arasındaki ilişkiye bakıldığında “diğer” ve “tuvaletler” ile “okul çeşidi” arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunmazken, kalan tüm değişkenler arasında istatistiksel anlamlı fark bulundu ($p<0,05$). Okullarda en çok kaza meydana gelen yerlere bakıldığında anaokullarında sınıflarda (%69,6) ve okul bahçesinde (%51,8); ilkokullarda okul bahçesinde (%79,6) ve merdivenlerde (%78,4); ortaokullarda ise okul bahçesinde (%77,2) ve koridorlarda (%66,0) kazaların görüldüğü saptandı.

6.3. Kazalara Yönelik Bireysel Görüşler Bölümü

Bu bölümde araştırmaya katılanların okullarda meydana gelen kazalara yönelik bireysel görüşlerine ilişkin bulgulara tablo 6.3.1’de yer verildi.

Tablo 6.3.1. Kazalara Yönelik Bireysel Görüşler

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Çocukların Kaza Geçirme Nedenleri*	Çocuğun Kendisinden Kaynaklı	450	79,2
	Başka Çocuktan Kaynaklı	277	48,8
	Okuldaki Kurlsızlık ve Kontrollsüzlükten Kaynaklı	91	16,0
	Okuldaki Çevresel Faktörlerin Yetersizliğinden Kaynaklı	116	20,4
	Diğer	19	3,3
Çocukların Geçirdikleri Kaza Tipleri*	Düşme	482	84,9
	Yüksekten Düşme	49	8,6
	Burun Kanaması	125	22,0
	Çarpma	427	75,2
	Kayma	184	32,4
	Kafa Travması	24	4,2
	Kesilme	65	11,4
	Vurma	330	58,1
	Kırık Çıkık	145	25,5
	Elektrik Çarpması	8	1,4
	Diğer	32	5,6
Çocukların Geçirdiği Kazaların Nerelerde Meydana Geldiği*	Sınıf	334	58,8
	Okul Bahçesi	414	72,9
	Merdiven	350	61,6
	Koridor	329	57,9
	Kantin	72	12,7
	Tuvalet	87	15,3
Meydana Gelen Kazaların Tekrar Meydana Gelmemesi İçin Alınan Önlemler*	Çocuğa Kızmak	46	8,1
	Kendisini Koruması İçin Çocuğu Bilgilendirmek	506	89,1
	Okul İdaresi ile Konuşmak	161	28,3
	Çocuğu Herhangi Bir Sağlık Kuruluşuna Getirmek	138	24,3
	Durum Ortadan Kalkıncaya Kadar Takip Etmek	206	36,3
	Çocuğun Ebeveynlerine Haber Vermek	320	56,3

Tablo 6.3.1. Kazalara Yönelik Bireysel Görüşler Bölümü (Devamı)

Okuldaki Kazaların Sık Meydana Gelme Durumu	Evet	143	25,2
	Hayır	425	74,8
	Toplam	568	100,0
Okul Dışında Öğrencilerin Kaza Geçirme Durumu	Evet	148	26,1
	Hayır	164	28,9
	Bilmiyorum	256	45,1
	Toplam	568	100,0
Okul İçinde Alınan Güvenlik Önlemlerini Yeterli Görme	Evet	299	52,6
	Hayır	210	37,0
	Bilmiyorum	59	10,4
	Toplam	568	100,0
Okulun Mesai Saatleri Dışında Açık Kalma Durumu	Evet	118	20,8
	Hayır	315	55,5
	Bilmiyorum	135	23,8
	Toplam	568	100,0
Okulda Güvenlik Önlemlerine Ebeveynlerin Katılma Durumu	Evet	120	21,1
	Hayır	251	44,2
	Bilmiyorum	197	34,7
	Toplam	568	100,0
Okulda Kazalara Yönelik Özel Gerekisini Olan Personel Durumu	Evet	287	50,5
	Hayır	123	21,7
	Bilmiyorum	158	27,8
	Toplam	568	100,0
Okul Personelinin Kazalara Yönelik Eğitim İhtiyacı Durumu	Evet	493	86,8
	Hayır	44	7,7
	Bilmiyorum	31	5,5
	Toplam	568	100,0
Okulda Kendini Güvende Hissetme Durumu	Evet	444	78,2
	Hayır	124	21,8
	Toplam	568	100,0
Güvenliğe Yönelik Acil Durum Telefonlarını Bilme Durumu	Evet	552	97,2
	Hayır	16	2,8
	Toplam	568	100,0

* T Testi, Post Hoc Testi

*Birden fazla seçilen sorular

Okul çalışanlarının büyük bir kısmı (%79,2) çocuğun kendisinden kaynaklı nedenlerden dolayı kaza geçirdiklerini; yaşanan kazalar arasında en çok düşme (%84,9), çarpma (%75,2) ve vurma (%58,1) görüldüğünü; kazaların en çok okul bahçesi (%72,9), merdiven (%61,6) ve sınıflarda (%58,8) gerçekleştiğini; kazaların tekrar oluşmaması için en çok çocuğun bilgilendirildiği (%89,1) ve ebeveynlerine haber verildiğini (%56,3); okullarda kazaların fazla meydana gelmediğini (%74,8); öğrencilerin geçirdikleri kazaları bilmediklerini (%45,1); okul içinde alınan güvenlik

önlemlerini yeterli gördüklerini (%52,6); okullarının mesai saatleri dışında açık kalmadığını (%55,5); okulda güvenlik önlemlerine ebeveynlerin katılmadığını (%44,2); okullarında kazalara yönelik özel gereksinimi olan personel olduğunu (%50,5); okul personelinin kazalara yönelik eğitim ihtiyacı olduğunu (%86,8); okulda kendilerini güvende hissettiklerini (%78,2); güvenliğe yönelik acil durum telefonlarını bildiklerini (%97,2) düşündükleri tespit edildi.

6.4. Okul Güvenliğine İlişkin Bireysel Görüşler Bölümü

Bu bölümde temel eğitim kurumlarında alınan güvenlik önlemlerine ilişkin bulgulara tablo 6.4.1.'de yer verildi.

Tablo 6.4.1. Temel Eğitim Kurumlarında Alınan Güvenlik Önlemlerine İlişkin Puan Ortalamaları

	N	Ort	Ss	Min.	Max.	Puan Aralığı
Genel Güvenlik Önlemleri	568	43,530	7,386	25,000	56,000	0-58
Okul Bahçesine Yönelik Güvenlik Önlemleri	568	5,370	2,129	0,000	10,000	0-10
Merdiven ve Koridorlara Yönelik Güvenlik Önlemleri	568	7,230	1,947	0,000	10,000	0-10
Sınıflara Yönelik Güvenlik Önlemleri	568	6,380	1,593	0,000	10,000	0-10
Spor Salonuna Yönelik Güvenlik Önlemleri	378	2,560	1,273	0,000	4,000	0-4
Yemekhane ve Kantine Yönelik Güvenlik Önlemleri	568	8,430	2,049	1,000	10,000	0-10
Tuvaletlere Yönelik Güvenlik Önlemleri	568	5,550	1,126	0,000	6,000	0-6
Yakın Çevredeki Risklere Yönelik Farkındalık	568	7,520	2,245	1,000	10,000	0-10
Kazaları Önlemeye Yönelik Tedbirler	568	6,250	2,015	0,000	10,000	0-10

Araştırmaya katılan çalışanların temel eğitim kurumlarında alınan güvenlik önlemlerine ilişkin “genel güvenlik önlemleri” puan ortalaması $43,530 \pm 7,386$; “okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri” puan ortalaması $5,370 \pm 2,129$; “merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri” puan ortalaması $7,230 \pm 1,947$; “sınıflara yönelik güvenlik önlemleri” puan ortalaması $6,380 \pm 1,593$; “spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri” puan ortalaması $2,560 \pm 1,273$; “yemekhane ve kantine yönelik

güvenlik önlemleri” puan ortalaması $8,430 \pm 2,049$; “tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri” puan ortalaması $5,550 \pm 1,126$; “yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık” puan ortalaması $7,520 \pm 2,245$; “kazaları önlemeye yönelik tedbirler” puan ortalaması $6,250 \pm 2,015$; olarak saptandı.

Tablo 6.4.2. Okullarda Alınan Güvenlik Önlemleri Puanları Arasındaki Korelasyon

		Genel Güvenlik Önlemleri	Okul Bahçesine Yönelik Güvenlik Önlemleri	Merdiven ve Koridorlara Yönelik Güvenlik Önlemleri	Sınıflara Yönelik Güvenlik Önlemleri	Spor Salonuna Yönelik Güvenlik Önlemleri	Yemekhane ve Kantine Yönelik Güvenlik Önlemleri	Tuvaletlere Yönelik Güvenlik Önlemleri	Yakın Çevredeki Risklere Yönelik Farkındalık	Kazaları Önlemeye Yönelik Tedbirler
Genel Güvenlik Önlemleri	r	1,000								
	p	0,000								
Okul Bahçesine Yönelik Güvenlik Önlemleri	r	0,457**	1,000							
	p	0,000	0,000							
Merdiven ve Koridorlara Yönelik Güvenlik Önlemleri	r	0,497**	0,372**	1,000						
	p	0,000	0,000	0,000						
Sınıflara Yönelik Güvenlik Önlemleri	r	0,230**	0,207**	0,296**	1,000					
	p	0,000	0,000	0,000	0,000					
Spor Salonuna Yönelik Güvenlik Önlemleri	r	0,458**	0,462**	0,359**	0,089	1,000				
	p	0,000	0,000	0,000	0,083	0,000				
Yemekhane ve Kantine Yönelik Güvenlik Önlemleri	r	0,320**	0,446**	0,196**	0,148**	0,342**	1,000			
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000			
Tuvaletlere Yönelik Güvenlik Önlemleri	r	0,209**	0,133**	0,293**	0,202**	0,155**	0,243**	1,000		
	p	0,000	0,001	0,000	0,000	0,002	0,000	0,000		
Yakın Çevredeki Risklere Yönelik Farkındalık	r	0,404**	0,258**	0,422**	0,229**	0,281**	0,100*	0,350**	1,000	
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,017	0,000	0,000	
Kazaları Önlemeye Yönelik Tedbirler	r	0,388**	0,163**	0,337**	-0,045	0,147**	-0,032	0,129**	0,112**	1,000
	p	0,000	0,000	0,000	0,287	0,004	0,450	0,002	0,008	0,000

*<0,05; **<0,01

Araştırma kapsamında; “Okul Bahçesine Yönelik Güvenlik Önlemleri” ve “Genel Güvenlik Önlemleri” arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.457$; $p=0,000<0.05$) bulundu.

“Merdiven ve Koridorlara Yönelik Güvenlik Önlemleri” ve “Genel Güvenlik Önlemleri” değişkeni arasında pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.497$;

$p=0,000<0.05$), “okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri” arasında ise zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.372$; $p=0,000<0.05$) belirlendi.

Sınıflara Yönelik Güvenlik Önlemleri” ve “Genel Güvenlik Önlemleri” arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.23$; $p=0,000<0.05$) “okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri” arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.207$; $p=0,000<0.05$) merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri arasında ise zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.296$; $p=0,000<0.05$) bulundu.

“Spor Salonuna Yönelik Güvenlik Önlemleri” ve “Genel Güvenlik Önlemleri” arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.458$; $p=0,000<0.05$) “okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri” arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.462$; $p=0,000<0.05$) merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri arasında ise zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.359$; $p=0,000<0.05$) tespit edildi.

“Yemekhane ve Kantine Yönelik Güvenlik Önlemleri” ve “Genel Güvenlik Önlemleri” arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.32$; $p=0,000<0.05$), okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.446$; $p=0,000<0.05$), merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.196$; $p=0,000<0.05$), sınıflara yönelik güvenlik önlemleri arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.148$; $p=0,000<0.05$), spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri arasında ise zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.342$; $p=0,000<0.05$) saptandı.

“Tuvaletlere Yönelik Güvenlik Önlemleri” ve “genel güvenlik önlemleri” arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.209$; $p=0,000<0.05$), “okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri” arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.133$; $p=0,001<0.05$), merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.293$; $p=0,000<0.05$), “sınıflara yönelik güvenlik önlemleri” arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.202$; $p=0,000<0.05$), “spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri” arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.155$; $p=0,002<0.05$), yemekhane ve kantine yönelik güvenlik

önlemleri arasında ise çok zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.243$; $p=0,000<0.05$) belirlendi.

“Yakın Çevredeki Risklere Yönelik Farkındalık” ve “genel güvenlik önlemleri” arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.404$; $p=0,000<0.05$), “okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri” arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.258$; $p=0,000<0.05$), “merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri” arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.422$; $p=0,000<0.05$), “sınıflara yönelik güvenlik önlemleri arasında” çok zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.229$; $p=0,000<0.05$), “spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri” arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.281$; $p=0,000<0.05$), “yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri” arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.1$; $p=0,017<0.05$), tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri arasında ise zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.35$; $p=0,000<0.05$) belirlendi.

“Kazaları Önlemeye Yönelik Tedbirler” ve “genel güvenlik önlemleri” arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.388$; $p=0,000<0.05$), “okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri” arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.163$; $p=0,000<0.05$), “merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri” arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.337$; $p=0,000<0.05$), “spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri” arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.147$; $p=0,004<0.05$), “tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri” arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.129$; $p=0,002<0.05$), “yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık” arasında ise çok zayıf, pozitif yönde anlamlı fark ($r=0.112$; $p=0,008<0.05$) saptandı.

6.5. Güvenlik Önlemleri ile Tanımlayıcı Özelliklerin Karşılaştırılması Bölümü

Bu bölümde okullarda alınan güvenlik önlemleri ile çalışanların tanımlayıcı özelliklerinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgulara tablo 6.5.1.’de yer verildi.

Tablo 6.5.1. Güvenlik Önlemlerinin Tanımlayıcı Özelliklere Göre Karşılaştırılması

Demografik Özellikler	n	Genel Güvenlik Önlemleri	Okul Bahçesine Yönelik Güvenlik Önlemleri	Merdiven ve Koridorlara Yönelik Güvenlik Önlemleri	Sınıflara Yönelik Güvenlik Önlemleri	Spor Salonuna Yönelik Güvenlik Önlemleri	Yemekhane ve Kantine Yönelik Güvenlik Önlemleri	Tuvaletlere Yönelik Güvenlik Önlemleri	Yakın Çevredeki Risklere Yönelik Farkındalık	Kazaları Önlemeye Yönelik Tedbirler
Okul Türü		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
devlet okulu	406	43,160±7,730	5,390±2,102	7,110±1,997	6,310±1,669	2,460±1,269	8,390±1,973	5,520±1,179	7,290±2,322	6,200±2,011
özel okul	162	44,440±6,376	5,330±2,204	7,520±1,787	6,560±1,374	2,790±1,258	8,510±2,233	5,630±0,977	8,120±1,922	6,380±2,025
t=		-1,863	0,294	-2,282	-1,734	-2,319	-0,634	-1,027	-4,039	-0,965
p=		0,044	0,769	0,023	0,083	0,021	0,527	0,266	0,000	0,335
Cinsiyet		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
kadın	395	43,230±7,822	5,410±2,068	7,300±1,972	6,340±1,641	2,560±1,287	8,590±1,820	5,660±0,935	7,790±2,117	6,120±2,098
erkek	173	44,200±6,249	5,290±2,266	7,080±1,885	6,460±1,481	2,570±1,232	8,050±2,459	5,300±1,443	6,900±2,406	6,570±1,776
t=		-1,445	0,637	1,213	-0,830	-0,074	2,943	3,571	4,435	-2,461
p=		0,116	0,525	0,225	0,407	0,941	0,009	0,003	0,000	0,009
Yaş		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
25 ve altı	61	45,820±6,645	5,770±2,459	7,770±1,883	6,130±1,360	2,700±1,440	8,590±1,687	5,590±0,844	7,900±1,998	6,490±1,912
26-30	148	42,010±7,815	5,530±2,409	7,230±1,765	6,390±1,904	2,400±1,007	8,590±1,595	5,360±1,207	7,350±2,555	6,350±1,678
31-35	135	43,420±7,014	5,580±1,818	7,110±1,938	6,270±1,421	2,730±1,268	8,590±1,667	5,810±0,860	7,930±1,934	5,940±2,072
36-40	125	43,530±7,866	5,400±1,805	7,410±2,125	6,630±1,574	2,420±1,412	7,940±2,811	5,540±1,254	7,380±2,278	6,470±2,381
41-45	50	44,200±7,354	4,980±2,254	6,780±1,930	6,400±1,212	2,650±1,465	8,580±2,071	5,200±1,443	6,620±2,465	6,220±2,150
46-50	20	42,450±7,222	4,500±1,821	5,850±2,134	5,650±1,981	2,170±1,043	7,950±2,544	5,450±1,432	7,550±1,468	6,050±1,986
50 üzeri	29	46,520±3,924	3,970±1,861	7,620±1,568	6,760±1,244	3,160±1,214	8,660±1,932	5,970±0,186	7,900±1,819	5,970±1,476
F=		3,025	3,769	3,444	1,874	1,813	1,863	3,434	2,781	1,124
p=		0,006	0,001	0,002	0,083	0,095	0,085	0,002	0,011	0,347
İleri Test (MWU)=	Test	1>2, 7>2, 1>3, 7>3, 1>4, 7>4 (p<0.05)	1>5, 1>6, 2>6, 3>6, 1>7, 2>7, 3>7, 4>7, 5>7 (p<0.05)	1>3, 1>5, 1>6, 2>6, 3>6, 4>6, 7>6 (p<0.05)				3>2, 7>2, 3>5, 7>5 (p<0.05)	3>2, 3>4, 1>5, 2>5, 3>5, 4>5, 7>5 (p<0.05)	
Görev		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
öğretmen	449	42,940±7,497	5,310±2,168	7,270±1,838	6,360±1,572	2,410±1,259	8,130±2,099	5,590±0,982	7,490±2,287	6,260±2,014
yönetici	41	43,220±5,716	5,220±1,666	7,070±1,191	6,150±1,865	2,600±1,603	9,460±1,518	5,760±0,734	6,830±1,548	6,610±1,282
güvenlik görevlisi	12	44,750±6,943	4,670±1,557	5,000±1,809	6,250±0,622	2,500±0,926	8,330±2,498	4,580±2,193	7,250±2,261	4,920±1,881
hizmetli	54	47,850±6,033	6,060±1,956	7,830±2,732	6,630±1,445	3,320±0,959	9,930±0,544	5,440±1,621	8,170±2,108	6,700±2,237
hemşire ve diğer	12	46,000±8,124	6,170±2,758	5,750±1,913	7,000±2,486	3,600±0,843	9,170±1,337	4,830±2,167	8,670±2,462	4,080±1,379
F=		5,988	2,322	7,405	1,051	6,994	13,664	4,139	2,984	6,002
p=		0,000	0,056	0,000	0,380	0,000	0,000	0,003	0,019	0,000
İleri Test (MWU)=		4>1, 4>2 (p<0.05)		4>1, 1>3, 2>3, 4>3, 1>5, 2>5, 4>5 (p<0.05)		4>1, 5>1, 4>2, 5>2 (p<0.05)	2>1, 4>1, 4>3 (p<0.05)	1>3, 2>3, 4>3, 1>5, 2>5 (p<0.05)	4>1, 4>2, 5>2 (p<0.05)	1>3, 2>3, 4>3, 1>5, 2>5, 4>5 (p<0.05)

Tablo 6.5.1. Güvenlik Önlemlerinin Tanımlayıcı Özelliklere Göre Karşılaştırması (Devamı)

Demografik Özellikler	n	Genel Güvenlik Önlemleri	Okul Bahçesine Yönelik Güvenlik Önlemleri	Merdiven ve Koridorlara Yönelik Güvenlik Önlemleri	Sınıflara Yönelik Güvenlik Önlemleri	Spor Salonuna Yönelik Güvenlik Önlemleri	Yemekhane ve Kantine Yönelik Güvenlik Önlemleri	Tuvaletlere Yönelik Güvenlik Önlemleri	Yakın Çevredeki Risklere Yönelik Farkındalık	Kazaları Önlemeye Yönelik Tedbirler
Çalışılan Kurum		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
anaokulu	112	49,690±2,932	7,180±1,435	8,660±1,701	6,790±1,693	2,880±1,102	9,810±0,529	5,980±0,000	8,740±0,000	7,150±0,000
ilkokul	162	42,280±6,614	4,130±1,898	6,770±1,853	5,900±1,521	2,040±0,889	7,270±2,431	5,440±0,000	7,530±0,000	6,350±0,000
ortaokul	294	41,870±7,756	5,370±1,978	6,940±1,835	6,480±1,534	2,670±1,475	8,540±1,811	5,450±0,000	7,050±0,000	5,860±0,000
F=		58,585	88,926	43,764	12,181	13,524	63,536	10,488	24,813	18,037
p=		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
İleri Test (MWU)=		1>2, 1>3 (p<0.05)	1>2, 3>2, 1>3 (p<0.05)	1>2, 1>3 (p<0.05)	1>2, 3>2 (p<0.05)	1>2, 3>2 (p<0.05)	1>2, 3>2, 1>3 (p<0.05)			
Eğitim Düzeyi		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
ilkokul	22	45,950±8,909	6,090±2,348	7,950±2,591	6,360±0,790	3,860±0,535	9,550±1,471	5,360±1,293	8,410±2,175	6,450±3,291
ortaokul	28	47,570±4,375	5,250±1,838	6,210±3,047	6,000±0,544	3,040±1,022	9,640±1,339	4,930±2,340	7,540±2,516	6,180±1,679
lise	21	48,000±5,070	6,190±1,078	8,140±2,104	7,480±2,442	2,940±0,938	9,710±0,956	5,480±1,470	8,290±1,648	6,050±1,830
üniversite	462	42,760±7,508	5,360±2,141	7,210±1,830	6,350±1,609	2,440±1,285	8,290±2,037	5,600±0,994	7,410±2,298	6,210±1,996
yüksek lisans	35	46,260±4,565	4,710±2,346	7,370±1,395	6,340±1,494	2,540±1,351	7,800±2,599	5,630±0,843	7,940±1,305	6,940±1,474
F=		7,393	2,283	3,967	2,957	5,803	7,892	2,582	2,059	1,211
p=		0,000	0,059	0,003	0,020	0,000	0,000	0,036	0,085	0,305
İleri Test (MWU)=		1>4, 2>4, 3>4, 5>4 (p<0.05)		1>2, 3>2, 4>2, 5>2, 3>4 (p<0.05)	3>1, 3>2, 3>4, 3>5 (p<0.05)	1>3, 1>4, 2>4, 1>5 (p<0.05)	1>4, 2>4, 3>4, 1>5, 2>5, 3>5 (p<0.05)	4>2, 5>2 (p<0.05)		

* T Testi, Anova, Post Hoc

Araştırmaya katılan çalışanların **“okul türü”** değişkeni ile **“genel güvenlik önlemleri”**, **“merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri”**, **“spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri”** ve **“yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık”** puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulundu ($p<0,05$). Özel okulların okul bahçesi dışındaki tüm bölümlerinde alınan güvenlik önlemleri puanları, resmi okullara göre daha yüksekti.

Araştırmaya katılan çalışanların **cinsiyet** değişkeni ile **“yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puan”** ortalamaları, **“tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri puan”** ortalamaları, **“yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık puan”** ortalamaları ve **“kazaları önlemeye yönelik tedbirler puan”** ortalamaları arasındaki fark anlamlıydı ($p<0,05$). Kazaları önlemeye yönelik tedbirler puanları erkeklerde ($\bar{x}=6,570$) yüksek iken, kadınlarda ($\bar{x}=6,120$) düşük saptandı, diğer değişkenler arasında ise kadınların puanları yüksek belirlendi.

Çalışanların **“yaş”** değişkeni ile **“genel güvenlik önlemleri puan”** ortalamaları, **“okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri puan”** ortalamaları, **“merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri puan”** ortalamaları, **“tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri puan”** ortalamaları, **“yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık puan”** ortalamaları arasında istatistiksel anlamlı fark bulundu ($p<0,05$). Araştırmaya katılan 50 yaş ve üzeri olan çalışanların genel güvenlik önlemleri puanları ($46,520\pm3,924$), tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri puanları ($5,970\pm0,186$); 25 yaş ve altında olanların okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($5,770\pm2,459$), merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($7,770\pm1,883$); 31-35 yaş aralığında olanların yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık puanları ($7,930\pm1,934$) diğer grupların puanlarından yüksekti.

Çalışanların **“görev”** değişkeni ile **“genel güvenlik önlemleri puan”** ortalamaları, **“merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri puan”** ortalamaları, **“spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri puan”** ortalamaları, **“yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puan”** ortalamaları, **“tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri puan”** ortalamaları, **“yakın çevredeki**

risklere yönelik farkındalık puan” ortalamaları, **“kazaları önlemeye yönelik tedbirler puan”** ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı idi ($p<0,05$). Araştırmaya katılan okullarda hizmetli olarak çalışanların genel güvenlik önlemleri puanları ($47,850\pm6,033$), merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($7,830\pm2,732$), yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($9,930\pm0,544$), kazaları önlemeye yönelik tedbirler puanları ($6,700\pm2,237$); hemşire ve diğer personellerin spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri puanları ($3,600\pm0,843$), yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık puanları ($8,670\pm2,462$); yönetici olanların tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri puanları ($5,760\pm0,734$) diğer çalışanlardan yüksek bulundu.

Araştırma grubunun **“genel güvenlik önlemleri”**, **“okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri”**, **“merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri”**, **“sınıflara yönelik güvenlik önlemleri”**, **“spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri”**, **“yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları ile **“çalışılan kurum değişkeni** arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p<0,05$). Anaokulunda çalışanların genel güvenlik önlemleri puanları ($49,690\pm2,932$), okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($7,180\pm1,435$), merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($8,660\pm1,701$), sınıflara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($6,790\pm1,693$), spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri puanları ($2,880\pm1,102$), yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($9,810\pm0,529$) diğer kurumlarda çalışanların puanlarından yüksekti.

Araştırmaya katılanların eğitim düzeyi değişkeni ile **“genel güvenlik önlemleri puan”** ortalamaları”, **“merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri puan”** ortalamaları”, **“sınıflara yönelik güvenlik önlemleri puan”** ortalamaları”, **“spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri puan”** ortalamaları, **“yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puan”** ortalamaları, **“tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri puan”** ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlıydı ($p<0,05$). Lise mezunu çalışanların genel güvenlik önlemleri puanları ($48,000\pm5,070$), merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($8,140\pm2,104$), sınıflara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($7,480\pm2,442$); ilkokul mezunu olanların spor

salonuna yönelik güvenlik önlemleri puanları ($3,860 \pm 0,535$); üniversite mezunu olanların yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($8,290 \pm 2,037$); yüksek lisans mezunu olanların tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri puanları ($5,630 \pm 0,843$) diğer grup puanlarından yüksek tespit edildi.

6.6. Güvenlik Önlemleri ile Kaza Durumlarının Karşılaştırılması Bölümü

Bu bölümde güvenlik önlemleri ile kaza durumlarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgulara yer verildi.

Okullarda alınan genel güvenlik önlemlerinin kaza geçirme nedenlerine göre karşılaştırılmasına ilişkin veriler tablo 6.6.1.'de verildi.

Tablo 6.6.1. Güvenlik Önlemlerinin Kaza Geçirme Nedenlerine Göre Karşılaştırılması

Demografik Özellikler	n	Genel Güvenlik Önlemleri	Okul Bahçesine Yönelik Güvenlik Önlemleri	Merdiven ve Koridorlara Yönelik Güvenlik Önlemleri	Sınıflara Yönelik Güvenlik Önlemleri	Spor Salonuna Yönelik Güvenlik Önlemleri	Yemekhane ve Kantine Yönelik Güvenlik Önlemleri	Tuvaletlere Yönelik Güvenlik Önlemleri	Yakın Çevredeki Risklere Yönelik Farkındalık	Kazaları Önlemeye Yönelik Tedbirler
Çocuğun Kendisinden Kaynaklı		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	450	43,160±7,496	5,260±2,003	7,200±1,969	6,370±1,586	2,470±1,284	8,280±2,101	5,540±1,144	7,470±2,194	6,170±2,042
hayır	118	44,930±6,798	5,820±2,514	7,360±1,861	6,410±1,629	3,090±1,069	8,970±1,744	5,590±1,056	7,740±2,426	6,560±1,884
t=		-2,332	-2,575	-0,838	-0,216	-3,360	-3,243	-0,438	-1,166	-1,856
p=		0,020	0,025	0,402	0,829	0,001	0,000	0,662	0,273	0,064
Başka Çocuktan Kaynaklı		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	277	44,260±7,224	5,470±1,986	7,190±1,895	6,310±1,704	2,760±1,099	8,260±2,357	5,490±1,191	7,550±2,262	6,230±1,809
hayır	291	42,830±7,484	5,290±2,257	7,260±1,997	6,440±1,481	2,340±1,411	8,580±1,695	5,620±1,058	7,490±2,232	6,270±2,196
t=		2,307	0,990	-0,426	-0,940	3,273	-1,889	-1,353	0,305	-0,259
p=		0,021	0,321	0,670	0,349	0,001	0,061	0,178	0,761	0,795
Okuldaki Kurlsızlık Ve Kontrolsüzlükten Kaynaklı		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	91	46,080±5,143	5,430±2,098	6,670±1,927	6,350±1,205	2,750±1,080	8,730±1,838	5,640±1,160	7,230±2,039	6,200±1,688
hayır	477	43,040±7,649	5,360±2,137	7,340±1,934	6,380±1,658	2,540±1,294	8,370±2,084	5,540±1,120	7,580±2,280	6,260±2,073
t=		3,633	0,262	-3,017	-0,175	0,994	1,522	0,782	-1,355	-0,288
p=		0,000	0,794	0,003	0,828	0,321	0,129	0,435	0,176	0,774
Okuldaki Çevresel Faktörlerin Yetersizliğinden Kaynaklı		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	116	42,690±8,588	5,540±2,401	6,190±2,477	6,460±1,742	2,080±1,365	8,630±1,676	5,470±1,341	7,100±2,278	5,990±2,350
hayır	452	43,740±7,040	5,330±2,055	7,500±1,688	6,360±1,555	2,690±1,219	8,370±2,133	5,580±1,064	7,630±2,226	6,320±1,916
t=		-1,369	0,953	-6,701	0,594	-3,836	1,198	-0,936	-2,264	-1,573
p=		0,225	0,386	0,000	0,553	0,000	0,169	0,350	0,024	0,165

* T Testi

Araştırmaya katılan çalışanların **“çocuğun kendisinden kaynaklı”** değişkeni ile **“genel güvenlik önlemleri”**, **“okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri”**, **“spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri”**, **“yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri”** puanları ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulundu ($p<0,05$). Çocuğun kendisinden kaynaklı olan kazalara ilişkin genel güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=43,160$), okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=5,260$), spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=2,470$), yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=8,280$), çocuğun kendisinden kaynaklı olmayan diğer kaza puanlarından düşüktü.

Çalışanların **başka çocuktan kaynaklı** değişkeni ile **“genel güvenlik önlemleri puanları”**, **“spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri puanları”** ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulundu ($p<0,05$). Başka çocuktan kaynaklı kazalarda genel güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=44,260$), spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=2,760$), başka çocuktan kaynaklı olmayan kazalara yönelik güvenlik önlemleri puanlarından yüksekti.

Çalışanların **“genel güvenlik önlemleri”** ve **“merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri”** puanları ortalamaları ile **okuldaki kurlsızlık ve kontrolsüzlükten kaynaklı** değişkeni arasında fark anlamlı bulundu ($p<0,05$). Okuldaki kurlsızlık ve kontrolsüzlükten kaynaklı kazalarda genel güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=46,080$) diğer gruplara göre yüksek, merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=6,670$) ise düşük saptandı.

Araştırmaya katılanların **okuldaki çevresel faktörlerin yetersizliğinden kaynaklı** değişkeni ile **“merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri”**, **“spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri”**, **“yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık”** puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel anlamlı bulundu ($p<0,05$).

Okuldaki çevresel faktörlerin yetersizliğinden kaynaklı olmayan kazalarda merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=7,500$), spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=2,690$) ve yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık puanları ($\bar{x}=7,630$) yüksek belirlendi.

Okullarda alınan güvenlik önlemlerinin geçirilen kaza türlerine göre karşılaştırılması tablo 6.6.2.' de belirtildi.

Tablo 6.6.2. Güvenlik Önlemlerinin Geçirilen Kaza Türlerine Göre Karşılaştırılması

Demografik Özellikler	n	Genel Güvenlik Önlemleri	Okul Bahçesine Yönelik Güvenlik Önlemleri	Merdiven ve Koridorlara Yönelik Güvenlik Önlemleri	Sınıflara Yönelik Güvenlik Önlemleri	Spor Salonuna Yönelik Güvenlik Önlemleri	Yemekhane ve Kantine Yönelik Güvenlik Önlemleri	Tuvaletlere Yönelik Güvenlik Önlemleri	Yakın Çevredeki Risklere Yönelik Farkındalık	Kazaları Önlemeye Yönelik Tedbirler
Düşme		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	482	43,180±7,621	5,240±2,097	7,110±1,994	6,280±1,607	2,540±1,244	8,350±2,076	5,540±1,142	7,530±2,149	6,260±2,023
hayır	86	45,440±5,557	6,130±2,163	7,900±1,503	6,910±1,411	2,720±1,470	8,830±1,855	5,620±1,031	7,470±2,734	6,210±1,977
t=		-2,624	-3,597	-3,471	-3,369	-0,935	-1,968	-0,567	0,259	0,221
p=		0,001	0,000	0,000	0,001	0,413	0,035	0,571	0,827	0,825
Yüksekten Düşme		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	49	41,650±8,599	5,390±1,455	7,570±1,242	6,490±1,894	2,070±1,311	8,900±1,517	5,310±1,584	7,060±2,313	5,240±1,535
hayır	519	43,700±7,246	5,370±2,183	7,200±1,998	6,370±1,564	2,600±1,263	8,380±2,088	5,580±1,072	7,570±2,236	6,350±2,030
t=		-1,861	0,044	1,283	0,511	-2,227	1,689	-1,607	-1,508	-3,707
p=		0,112	0,952	0,063	0,664	0,027	0,032	0,248	0,132	0,000
Burun Kanaması		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	125	40,590±7,779	4,700±2,068	6,980±1,760	5,660±1,931	2,450±0,830	7,830±2,372	5,220±1,317	6,180±2,718	6,420±1,756
hayır	443	44,350±7,063	5,560±2,111	7,300±1,993	6,580±1,422	2,590±1,359	8,590±1,919	5,650±1,048	7,900±1,933	6,210±2,081
t=		-5,141	-4,043	-1,606	-5,910	-0,865	-3,711	-3,834	-8,007	1,021
p=		0,000	0,000	0,109	0,000	0,251	0,000	0,001	0,000	0,308
Çarpma		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	427	43,430±7,231	5,190±2,146	7,140±1,714	6,300±1,674	2,410±1,202	8,330±2,148	5,560±1,098	7,480±2,140	6,230±1,879
hayır	141	43,820±7,858	5,950±1,976	7,500±2,512	6,620±1,296	3,000±1,376	8,720±1,687	5,550±1,210	7,660±2,541	6,310±2,385
t=		-0,536	-3,742	-1,925	-2,117	-3,989	-1,992	0,082	-0,834	-0,398
p=		0,592	0,000	0,112	0,017	0,000	0,025	0,935	0,445	0,724
Kayma		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	184	42,580±7,763	4,950±2,336	6,880±1,596	6,270±1,526	2,600±1,370	8,180±2,323	5,330±1,273	7,310±2,134	5,950±1,674
hayır	384	43,980±7,165	5,580±1,995	7,400±2,074	6,430±1,624	2,540±1,233	8,540±1,896	5,660±1,033	7,620±2,292	6,400±2,146

t=	-2,129	-3,313	-3,036	-1,162	0,421	-1,947	-3,271	-1,568	-2,488
p=	0,039	0,002	0,001	0,246	0,674	0,071	0,003	0,117	0,007

Tablo 6.6.2. Güvenlik Önlemlerinin Geçirilen Kaza Türlerine Göre Karşılaştırılması (Devamı)

Demografik Özellikler	n	Genel Güvenlik Önlemleri	Okul Bahçesine Yönelik Güvenlik Önlemleri	Merdiven ve Koridorlara Yönelik Güvenlik Önlemleri	Sınıflara Yönelik Güvenlik Önlemleri	Spor Salonuna Yönelik Güvenlik Önlemleri	Yemekhane ve Kantine Yönelik Güvenlik Önlemleri	Tuvaletlere Yönelik Güvenlik Önlemleri	Yakın Çevredeki Risklere Yönelik Farkındalık	Kazaları Önlemeye Yönelik Tedbirler
Kafa Travması		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	24	35,120±7,279	5,420±1,692	6,540±1,444	5,830±2,200	2,000±0,000	7,880±1,849	4,960±1,681	5,670±1,606	6,920±1,176
hayır	544	43,900±7,174	5,370±2,148	7,260±1,961	6,400±1,560	2,570±1,284	8,450±2,056	5,580±1,090	7,600±2,235	6,220±2,039
t=		-5,859	0,098	-1,775	-1,716	-1,260	-1,347	-2,658	-4,199	1,650
p=		0,000	0,922	0,076	0,222	0,000	0,178	0,086	0,000	0,011
Kesilme		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	65	40,180±8,267	5,140±2,098	6,770±1,487	5,820±1,793	3,270±1,033	8,920±1,642	5,200±1,523	6,450±2,916	5,660±1,689
hayır	503	43,960±7,161	5,410±2,134	7,290±1,992	6,450±1,553	2,530±1,275	8,360±2,089	5,600±1,057	7,660±2,107	6,330±2,042
t=		-3,925	-0,952	-2,036	-3,050	2,202	2,084	-2,700	-4,168	-2,529
p=		0,001	0,342	0,013	0,008	0,017	0,014	0,044	0,002	0,012
Vurma		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	330	42,740±7,386	4,900±2,048	6,890±1,711	6,090±1,705	2,490±1,125	8,100±2,333	5,470±1,198	7,320±2,246	6,260±1,874
hayır	238	44,620±7,261	6,040±2,065	7,700±2,151	6,780±1,326	2,660±1,449	8,880±1,459	5,670±1,007	7,810±2,217	6,250±2,199
t=		-3,023	-6,527	-4,953	-5,237	-1,331	-4,586	-2,155	-2,572	0,056
p=		0,003	0,000	0,000	0,000	0,201	0,000	0,027	0,010	0,955
Kırık Çıkık		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	145	40,900±6,866	4,950±2,015	7,030±1,467	6,460±1,607	2,400±0,801	7,650±2,317	5,360±1,165	7,450±2,327	6,460±1,658
hayır	423	44,430±7,351	5,520±2,150	7,300±2,083	6,350±1,590	2,610±1,372	8,690±1,879	5,620±1,105	7,550±2,218	6,180±2,120
t=		-5,062	-2,790	-1,457	0,731	-1,323	-5,428	-2,418	-0,463	1,446
p=		0,000	0,005	0,086	0,465	0,079	0,000	0,019	0,643	0,105

Elektrik Çarpması		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	8	28,250±1,035	5,120±1,553	7,620±0,518	6,500±2,070	0,000±0,000	9,620±0,518	4,880±1,553	5,120±1,553	5,620±0,518
hayır	560	43,740±7,207	5,380±2,137	7,230±1,959	6,380±1,588	2,560±1,273	8,410±2,058	5,560±1,117	7,560±2,236	6,260±2,027
t=		-6,075	-0,334	0,577	0,217	1,669	-1,718	-3,065	-0,888	0,000
p=		0,000	0,738	0,074	0,828	0,000	0,252	0,002	0,010	0,000

* Anova, T testi

Araştırma kapsamında kazalara ilişkin “**düşme**” değişkeni ile “**genel güvenlik önlemleri**”, “**okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri**”, “**merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri**”, “**sınıflara yönelik güvenlik önlemleri**”, “**yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri**” puanları ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulundu ($p<0,05$). Düşme yaşanan okullarda alınan genel güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=43,180$), okul bahçesine yönelik alınan güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=5,240$), merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=7,110$), sınıflara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=6,280$), yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=8,350$), düşme yaşanmayan okullara göre düşüktü.

Araştırmada “**yüksekten düşme değişkeni**” ile “**spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri**”, “**yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri**”, “**kazaları önlemeye yönelik tedbirler**” puanları ortalamaları arasındaki fark istatistiksel anlamlı bulundu ($p<0,05$). Yüksekten düşme yaşanan okullarda spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=2,070$) ve kazaları önlemeye yönelik tedbirler puanları ($\bar{x}=5,240$) düşük, yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=8,900$) yüksek saptandı.

“**Burun kanaması**” değişkeni ile “**genel güvenlik önlemleri**”, “**okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri**”, “**sınıflara yönelik güvenlik önlemleri**”, “**yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri**”, “**tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri**”, “**yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık**” puanları ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulundu ($p<0,05$). Burun kanaması yaşanan okulların genel güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=40,590$), okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=4,700$), sınıflara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=5,660$), yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=7,830$), tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=5,220$), yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık puanları ($\bar{x}=6,180$) burun kanaması yaşanmayan okullara göre düşük bulundu.

Araştırmaya kapsamında kazalara ilişkin “**çarpma**” değişkeni ile “**okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri**”, “**sınıflara yönelik güvenlik önlemleri**”, “**spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri**”, “**yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri**” puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel anlamlı bulundu ($p<0,05$). Çarpma yaşanan okulların okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=5,190$), sınıflara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=6,300$), spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=2,410$), yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=8,330$), çarpma yaşanmayan okulların puanlarından düşüktü.

“**Kayma**” değişkeni ile “**genel güvenlik önlemleri**”, “**okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri**”, “**merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri**”, “**tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri**”, “**kazaları önlemeye yönelik tedbirler**” puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel anlamlı bulundu ($p<0,05$). Kayma yaşanan okulların genel güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=42,580$), okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=4,950$), merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=6,880$), tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=5,330$), kazaları önlemeye yönelik tedbirler puanları ($\bar{x}=5,950$), kayma yaşanmayan okulların puanlarından düşük tespit edildi.

“**Kafa travması**” değişkeni ile “**genel güvenlik önlemleri**”, “**spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri**”, “**yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık**”, “**kazaları önlemeye yönelik tedbirler**” puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p<0,05$). Örneklem grubu arasında kafa travması yaşanan okulların genel güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=35,120$), spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=2,000$), yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık puanları ($\bar{x}=5,670$) diğer kaza türlerine göre düşük iken, kazaları önlemeye yönelik tedbirler puanları ($\bar{x}=6,920$) diğer gruplardan yüksek belirlendi.

Araştırma kapsamında **“kesilme”** değişkeni ile katılan çalışanların **“genel güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“sınıflara yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık”** puan ortalamaları, **“kazaları önlemeye yönelik tedbirler”** puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulundu ($p<0,05$). Kesilme yaşanan okulların, genel güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=40,180$), merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=6,770$), sınıflara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=5,820$), tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=5,200$), yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık puanları ($\bar{x}=6,450$), kazaları önlemeye yönelik tedbirler puanları ($\bar{x}=5,660$) kesilme yaşanmayan okulların puanlarından düşüktü. Kesilme yaşanan okulların spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=3,270$), yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=8,920$) kesilme yaşanmayan okulların puanlarından yüksekti.

Araştırmaya katılan çalışanların **“vurma”** değişkeni ile **“genel güvenlik önlemleri puan ortalamaları”**, **“okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri puan ortalamaları”**, **“merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri puan ortalamaları”**, **“sınıflara yönelik güvenlik önlemleri”**, **“yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri”**, **“tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri”**, **“yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık”** puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel anlamlı bulundu ($p<0,05$). Vurma yaşanan okulların genel güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=42,740$), okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=4,900$), merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=6,890$), sınıflara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=6,090$), yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=8,100$), tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=5,470$), yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık puanları ($\bar{x}=7,320$), vurma yaşanmayan okulların puanlarından düşük belirlendi.

Araştırmaya katılanların **kırık çıkık** değişkeni ile **“genel güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulundu ($p<0,05$). Kırık çıkık yaşanan okulların genel güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=40,900$), okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=4,950$), yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=7,650$), tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=5,360$), kırık çıkık yaşanmayan okulların tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri puanlarından düşük belirlendi.

Çalışanların **“elektrik çarpması”** değişkeni ile **“genel güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık”** puan ortalamaları, **“kazaları önlemeye yönelik tedbirler”** puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel anlamlı idi ($p<0,05$). Elektrik çarpması yaşanan okulların genel güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=28,250$), spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=0,000$), tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=4,880$), yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık puanları ($\bar{x}=5,120$), kazaları önlemeye yönelik tedbirler puanları ($\bar{x}=5,620$), elektrik çarpması yaşanmayan okulların kazaları önlemeye yönelik tedbirler puanlarından düşüktü.

Güvenlik önlemlerinin kaza geçirilen okula ilişkin özelliklere göre karşılaştırılması tablo 6.6.3.’te belirtildi.

Tablo 6.6.3. Güvenlik Önlemlerinin Kaza Geçirilen Okula İlişkin Özelliklere Göre Karşılaştırılması

Demografik Özellikler	n	Genel Güvenlik Önlemleri	Okul Bahçesine Yönelik Güvenlik Önlemleri	Merdiven ve Koridorlara Yönelik Güvenlik Önlemleri	Sınıflara Yönelik Güvenlik Önlemleri	Spor Salonuna Yönelik Güvenlik Önlemleri	Yemekhane ve Kantine Yönelik Güvenlik Önlemleri	Tuvaletlere Yönelik Güvenlik Önlemleri	Yakın Çevredeki Risklere Yönelik Farkındalık	Kazaları Önlemeye Yönelik Tedbirler
Okul Dışında Öğrencilerin Kaza Geçirme Durumu		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	148	41,960±8,447	5,560±1,984	6,510±2,049	6,190±1,751	2,710±1,450	8,880±1,628	5,490±1,226	6,120±2,672	5,790±2,481
hayır	164	44,660±6,574	5,060±2,005	7,740±1,318	6,260±1,722	2,240±1,413	7,850±2,572	5,710±0,758	7,840±1,376	6,730±2,000
bilmiyorum	256	43,710±7,090	5,470±2,270	7,320±2,103	6,570±1,385	2,730±1,028	8,530±1,800	5,490±1,249	8,130±2,075	6,210±1,627
F=		5,416	2,609	16,886	3,336	6,086	10,695	2,358	46,226	8,811
p=		0,005	0,074	0,000	0,036	0,003	0,000	0,096	0,000	0,000
İleri Test (MWU)=		2>1, 3>1 (p<0.05)		2>1, 3>1, 2>3 (p<0.05)	3>1 (p<0.05)	1>2, 3>2 (p<0.05)	1>2, 3>2 (p<0.05)		2>1, 3>1 (p<0.05)	2>1, 3>1, 2>3 (p<0.05)
Okul İçinde Alınan Güvenlik Önlemlerini Yeterli Görme		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	299	47,540±4,969	6,200±2,017	7,920±1,851	6,660±1,549	2,810±1,207	8,950±1,991	5,790±0,824	8,180±2,053	6,670±1,916
hayır	210	38,190±7,425	4,470±1,869	6,170±1,811	5,980±1,733	1,970±1,368	7,790±2,009	5,260±1,401	6,630±2,314	5,720±2,205
bilmiyorum	59	42,190±4,462	4,390±1,829	7,530±1,023	6,370±0,828	2,600±0,885	8,070±1,770	5,420±1,102	7,390±1,791	6,020±1,152
F=		153,660	57,402	60,951	11,581	16,833	22,365	14,726	32,770	14,811
p=		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
İleri Test (MWU)=		1>2, 3>2, 1>3 (p<0.05)	1>2, 1>3 (p<0.05)	1>2, 3>2 (p<0.05)	1>2 (p<0.05)	1>2, 3>2 (p<0.05)	1>2, 1>3 (p<0.05)	1>2, 1>3 (p<0.05)	1>2, 3>2, 1>3 (p<0.05)	1>2, 1>3 (p<0.05)

Tablo 6.6.3. Güvenlik Önlemlerinin Kaza Geçirilen Okula İlişkin Özelliklere Göre Karşılaştırılması (Devamı)

Demografik Özellikler	n	Genel Güvenlik Önlemleri	Okul Bahçesine Yönelik Güvenlik Önlemleri	Merdiven ve Koridorlara Yönelik Güvenlik Önlemleri	Sınıflara Yönelik Güvenlik Önlemleri	Spor Salonuna Yönelik Güvenlik Önlemleri	Yemekhane ve Kantine Yönelik Güvenlik Önlemleri	Tuvaletlere Yönelik Güvenlik Önlemleri	Yakın Çevredeki Risklere Yönelik Farkındalık	Kazaları Önlemeye Yönelik Tedbirler
Okulun Mesai Saatleri Dışında Açık Kalma Durumu		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	118	42,120±7,303	5,450±2,289	7,190±1,645	6,190±1,654	2,640±1,291	7,680±2,400	5,370±1,246	7,120±2,502	7,460±2,049
hayır	315	44,830±6,907	5,670±2,030	7,220±2,056	6,250±1,675	2,760±1,179	8,880±1,804	5,630±1,144	7,680±2,108	6,150±1,840
bilmiyorum	135	41,700±7,960	4,630±2,047	7,290±1,939	6,840±1,221	2,000±1,340	8,030±1,996	5,530±0,945	7,520±2,292	5,450±1,903
F=		11,616	11,724	0,086	7,825	12,189	19,140	2,331	2,663	36,210
p=		0,000	0,000	0,918	0,000	0,000	0,000	0,098	0,071	0,000
İleri Test (MWU)=		2>1, 2>3 (p<0.05)	1>3, 2>3 (p<0.05)		3>1, 3>2 (p<0.05)	1>3, 2>3 (p<0.05)	2>1, 2>3 (p<0.05)			1>2, 1>3, 2>3 (p<0.05)
Okulda Güvenlik Önlemlerine Ebeveynlerin Katılma Durumu		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	120	49,480±4,100	6,870±1,831	8,490±1,650	6,220±1,210	3,550±0,822	9,570±1,142	5,870±0,564	8,590±2,156	7,280±1,954
hayır	251	42,240±7,175	5,150±1,761	6,770±2,044	6,440±1,690	2,270±1,525	8,290±2,122	5,610±0,920	7,470±1,844	5,880±2,163
bilmiyorum	197	41,550±7,363	4,750±2,300	7,050±1,645	6,400±1,671	2,180±0,685	7,890±2,120	5,280±1,502	6,940±2,525	6,110±1,614
F=		60,225	45,942	37,220	0,831	47,798	28,563	11,012	21,822	22,130
p=		0,000	0,000	0,000	0,436	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
İleri Test (MWU)=		1>2, 1>3 (p<0.05)	1>2, 1>3, 2>3 (p<0.05)	1>2, 1>3 (p<0.05)		1>2, 1>3 (p<0.05)	1>2, 1>3, 2>3 (p<0.05)	1>2, 1>3, 2>3 (p<0.05)	1>2, 1>3, 2>3 (p<0.05)	1>2, 1>3 (p<0.05)

Tablo 6.6.3. Güvenlik Önlemlerinin Kaza Geçirilen Okula İlişkin Özelliklere Göre Karşılaştırılması (Devamı)

Demografik Özellikler	n	Genel Güvenlik Önlemleri	Okul Bahçesine Yönelik Güvenlik Önlemleri	Merdiven ve Koridorlara Yönelik Güvenlik Önlemleri	Sınıflara Yönelik Güvenlik Önlemleri	Spor Salonuna Yönelik Güvenlik Önlemleri	Yemekhane ve Kantine Yönelik Güvenlik Önlemleri	Tuvaletlere Yönelik Güvenlik Önlemleri	Yakın Çevredeki Risklere Yönelik Farkındalık	Kazaları Önlemeye Yönelik Tedbirler
Okulda Kazalara Yönelik Özel Gereksinimi Olan Personel Durumu		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	287	44,070±7,565	5,700±2,079	7,240±2,114	6,260±1,502	2,830±1,256	8,690±2,095	5,680±0,947	7,350±2,207	6,500±2,063
hayır	123	43,510±7,909	5,210±2,162	7,160±1,632	6,200±1,788	2,600±1,189	8,570±1,665	5,620±1,163	8,110±2,120	5,720±2,445
bilmiyorum	158	42,540±6,530	4,910±2,107	7,270±1,864	6,730±1,550	2,040±1,232	7,830±2,124	5,270±1,334	7,370±2,342	6,220±1,385
F=		2,192	7,632	0,112	5,400	13,393	9,737	7,082	5,531	6,718
p=		0,113	0,001	0,894	0,005	0,000	0,000	0,001	0,004	0,001
İleri Test (MWU)=			1>2, 1>3 (p<0.05)		3>1, 3>2 (p<0.05)	1>3, 2>3 (p<0.05)	1>3, 2>3 (p<0.05)	1>3, 2>3 (p<0.05)	2>1, 2>3 (p<0.05)	1>2, 3>2 (p<0.05)
Okulda Kendini Güvende Hissetme Durumu		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	444	44,930±6,643	5,500±2,185	7,520±1,718	6,530±1,468	2,750±1,130	8,480±2,119	5,690±0,912	7,920±2,108	6,340±1,904
hayır	124	38,520±7,757	4,940±1,862	6,200±2,341	5,820±1,883	1,650±1,515	8,240±1,773	5,050±1,587	6,090±2,138	5,930±2,348
t=		9,145	2,564	6,928	4,467	6,729	1,132	5,805	8,541	2,044
p=		0,000	0,005	0,000	0,000	0,000	0,258	0,000	0,000	0,041

Tablo 6.6.3. Güvenlik Önlemlerinin Kaza Geçirilen Okula İlişkin Özelliklere Göre Karşılaştırılması (Devamı)

Demografik Özellikler	n	Genel Güvenlik Önlemleri	Okul Bahçesine Yönelik Güvenlik Önlemleri	Merdiven ve Koridorlara Yönelik Güvenlik Önlemleri	Sınıflara Yönelik Güvenlik Önlemleri	Spor Salonuna Yönelik Güvenlik Önlemleri	Yemekhane ve Kantine Yönelik Güvenlik Önlemleri	Tuvaletlere Yönelik Güvenlik Önlemleri	Yakın Çevredeki Risklere Yönelik Farkındalık	Kazaları Önlemeye Yönelik Tedbirler
Güvenliğe Yönelik Acil Durum Telefonlarını Bilme Durumu		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	552	43,750±7,293	5,380±2,138	7,290±1,908	6,370±1,592	2,560±1,275	8,460±2,048	5,580±1,082	7,570±2,251	6,310±1,996
hayır	16	35,810±6,555	5,250±1,880	5,060±2,081	6,750±1,653	3,000±1,155	7,190±1,721	4,750±2,049	6,000±1,366	4,440±1,861
t=		4,302	0,238	4,599	-0,946	-0,693	2,463	2,913	2,769	3,698
p=		0,000	0,812	0,000	0,345	0,489	0,014	0,129	0,006	0,000
Okul Personelinin Kazalara Yönelik Eğitim İhtiyacı Durumu		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
evet	493	43,660±7,537	5,430±2,163	7,230±1,985	6,400±1,589	2,640±1,290	8,580±2,028	5,560±1,113	7,520±0,000	6,200±0,000
hayır	44	42,160±7,489	5,700±1,651	6,950±2,023	5,770±1,891	1,850±1,461	7,820±2,038	5,230±1,508	6,700±0,000	6,430±0,000
bilmiyorum	31	43,390±4,006	4,030±1,722	7,610±0,955	6,900±0,790	2,120±0,326	6,900±1,620	5,900±0,301	8,770±0,000	6,870±0,000
F=		0,836	6,999	1,040	4,972	5,453	12,287	3,380	7,929	1,815
p=		0,434	0,001	0,354	0,007	0,005	0,000	0,035	0,000	0,164
İleri Test (MWU)=			1>3, 2>3 (p<0.05)		1>2, 3>2 (p<0.05)	1>2, 1>3 (p<0.05)	1>2, 1>3 (p<0.05)	3>2 (p<0.05)		

* Anova Testi, Post Hoc Testi

Araştırma kapsamında **“okul dışında öğrencilerin kaza geçirme durumu”** değişkeni ile **“genel güvenlik önlemleri”**, **“merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri”**, **“sınıflara yönelik güvenlik önlemleri”**, **“spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri”**, **“yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri”**, **“yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık”** ile **“kazaları önlemeye yönelik tedbirler”** puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulundu ($p<0,05$). Okul dışında öğrencilerin kaza geçirme durumu ile karşılaşmayanların genel güvenlik önlemleri puanları ($44,660\pm6,574$), merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($7,740\pm1,318$), yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($8,880\pm1,628$), kazaları önlemeye yönelik tedbirler puanları ($6,730\pm2,000$) diğer grupların puanlarından yüksek bulundu.

Araştırma grubunun okul içinde alınan güvenlik önlemlerini yeterli görme değişkeni ile **“genel güvenlik önlemleri”**, **“okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri”**, **“merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri”**, **“sınıflara yönelik güvenlik önlemleri”**, **“spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri”**, **“yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri”**, **“tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri”**, **“yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık”**, **“kazaları önlemeye yönelik tedbirler”** puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulundu ($p<0,05$). Okul içinde alınan güvenlik önlemlerini yeterli görenlerin genel güvenlik önlemleri puanları ($47,540\pm4,969$), okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($6,200\pm2,017$), merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($7,920\pm1,851$), sınıflara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($6,660\pm1,549$), spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri puanları ($2,810\pm1,207$), yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($8,950\pm1,991$), tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri, yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık puanları ($8,180\pm2,053$), kazaları önlemeye yönelik tedbirler puanları ($6,670\pm1,916$), diğer gruplara göre daha yüksekti.

Araştırmaya katılan çalışanların okulun mesai saatleri dışında açık kalma durumu ile değişkeni **“genel güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları,

“okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri” puan ortalamaları, **“sınıflara yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları ile **“kazaları önlemeye yönelik tedbirler”** puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulundu ($p<0,05$). Okulun mesai saatleri dışında açık kaldığını görmeyenlerin genel güvenlik önlemleri puanları ($44,830\pm6,907$), spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri puanları ($2,760\pm1,179$), yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($8,880\pm1,804$) diğer gruplara göre yüksek belirlendi. Okulun mesai saatleri dışında açık kaldığını görenlerin okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($5,450\pm2,289$), kazaları önlemeye yönelik tedbirler puanları ($7,460\pm2,049$) diğer grup puanlarından yüksek bulunurken; okulun mesai saatleri dışında açık kalma durumu bilmiyorum diyenlerin sınıflara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($6,840\pm1,221$) diğer grup puanlarından yüksek saptandı.

Örneklem grubunun okulda güvenlik önlemlerine ebeveynlerin katılma durumu değişkeni ile **“genel güvenlik önlemleri”**, **“okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri”**, **“merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri”**, **“spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri”**, **“yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri”**, **“tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri”**, **“yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık”**, **“kazaları önlemeye yönelik tedbirler”** puan ortalamaları ile arasındaki fark istatistiksel anlamlı bulundu ($p<0,05$). Okulda güvenlik önlemlerine ebeveynlerin katıldığını belirtenlerin genel güvenlik önlemleri puanları ($49,480\pm4,100$), okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($6,870\pm1,831$), merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($8,490\pm1,650$), spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri puanları ($3,550\pm0,822$), yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($9,570\pm1,142$), tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri puanları ($5,870\pm0,564$), yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık puanları ($8,590\pm2,156$), kazaları önlemeye yönelik tedbirler puanları ($7,280\pm1,954$) yüksek idi.

Araştırmaya katılan çalışanların **“okulda kazalara yönelik özel gereksinimi olan personel durumu”** değişkeni ile **“okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık”** puan ortalamaları ile **“kazaları önlemeye yönelik tedbirler”** puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulundu ($p<0,05$). Okulda kazalara yönelik özel gereksinimi olan personeli bulunan okullarda okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($5,700\pm2,079$), spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri puanları ($2,830\pm1,256$), yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($8,690\pm2,095$), tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri puanları ($5,680\pm0,947$), yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık puanları ($8,110\pm2,120$), kazaları önlemeye yönelik tedbirler puanları ($6,500\pm2,063$) yüksek bulundu.

Örneklem grubunun **“okul personelinin kazalara yönelik eğitim ihtiyacı durumu”** değişkeni ile **“okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri”**, **“sınıflara yönelik güvenlik önlemleri”**, **“spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri”**, **“yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri”**, **“yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık”** puan ortalamaları, **“spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulundu ($p<0,05$). Okul personelinin kazalara yönelik eğitim ihtiyacı olduğunu düşünenlerin okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($5,430\pm2,163$), sınıflara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($6,400\pm1,589$), spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri puanları ($2,640\pm1,290$), yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($8,580\pm2,028$) yüksek bulundu.

Çalışanların **okulda kendini güvende hissetme durumu** ile **“genel güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“sınıflara yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları,

“yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık” puan ortalamaları, **“kazaları önlemeye yönelik tedbirler”** puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulundu ($p<0,05$). Okulda kendini güvende hissedenlerin genel güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=44,930$), okul bahçesine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=5,500$), merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=7,520$), sınıflara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=6,530$), spor salonuna yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=2,750$), tuvaletlere yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=5,690$), yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık puanları ($\bar{x}=7,920$), kazaları önlemeye yönelik tedbirler puanları ($\bar{x}=6,340$), yüksek belirlendi.

Çalışanların **“güvenliğe yönelik acil durum telefonlarını bilme durumu”** değişkeni ile **“genel güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri”** puan ortalamaları, **“yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık”** puan ortalamaları, **“kazaları önlemeye yönelik tedbirler”** puan ortalamaları arasında istatistiksel anlamlı fark tespit edildi ($p<0,05$). Güvenliğe yönelik acil durum telefonlarını bilenlerin genel güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=43,750$), merdiven ve koridorlara yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=7,290$), yemekhane ve kantine yönelik güvenlik önlemleri puanları ($\bar{x}=8,460$), yakın çevredeki risklere yönelik farkındalık puanları ($\bar{x}=7,570$), kazaları önlemeye yönelik tedbirler puanları ($\bar{x}=6,310$) bilmeyenlerin puanlarından yüksek tespit edildi.

7-TARTIŖMA

Kazalar, geliŖmiŖ ya da geliŖmemiŖ toplumlarda önemli bir çocukluk çağı sorunudur. Kazalar sadece evde veya yolda değil, okulda, iŖte, oyun ve spor alanlarında meydana gelmektedir.

5-14 yaŖları arası çocukların en çok kazalara uğradıkları yer okullardır. Bu nedenle okul çocukluğu dönemi uzun ve önemli gelişim sürecini kapsar. Okul sağlığı çocukların olumlu sağlık davranışlarını geliştirme ve uygun girişimlerin planlanması açısından önemlidir. Bu dönemin kazaya neden olan kişisel faktörleri; bedensel faaliyetlerin artması, riskin farkında olmama, tedbirli davranışların olmayışı, tehlikeleri zamanında tanıyamama, keşfetme merakı, karar vermede zayıflık, duygusal strese artma, bilgisizlik, okullar da trafik ile ilgili sorun yaşanması, yaşıtlarının baskısı, tehlikeli olan fiziksel uğraşları başarma isteği gibi sorunlar kazalara olan yatkınlığı arttırmaktadır (12,14).

Çocukluk çağında meydana gelen kazalar tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de önemli bir sağlık sorunudur. Bu çağda kazalar sakat kalma, mortalite, okulda kaybedilen zaman, tedavi ve hastane masrafı gibi aileye ya da ülkeye maddi manevi yük getirmektedir.

Ülkemizde son yıllarda önem kazanan “okul kazaları” ile ilgili yapılmış kapsamlı çalışmalar az olmakla birlikte, konuyla ilgili yeterli veri kaynağı bulunmamaktadır. Bunun nedeni yaşanan kazaların raporlarını bildirirken aksaklıkların olması, okul personelinin yeterince konuya önem vermemesi, okul çalışanlarının araştırma sonuçlarından çekinmesi veya iş yüklerinin fazla olmasıdır. Ülkemizde de bütün kaza ve yaralanmaların kayıt edildiği bir sistem henüz oluşturulmamıştır. Bu nedenle okul kazalarına karşı alınan güvenlik önlemlerinin spesifik olarak satandart planlanması mümkün değildir. TÜİK verileri daha çok trafik ve ev kazalarına yöneliktir. Yurt içindeki literatür incelendiğinde okul kazalarının epidemiyolojisini belirlemeye yönelik yapılan çalışmalar vardır. Fakat okulda alınan güvenlik önlemlerinin okul kazalarına etkisi incelenmemiştir.

Çalışmamız kapsamında “**temel eğitim kurumlarında alınan güvenlik önlemlerinin okul kazalarına etkisinin incelenmesi formu**” geçerli bulunarak literatüre kazandırılmıştır.

Çalışma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, okullarda meydana gelen kazaların güvenlik önlemlerine etkisinin olduğu, güvenlik önlemlerinin alındığı okullarda kazaların güvenlik önlemleri alınmayan okullara göre daha az meydana geldiği saptanmıştır.

Aşağıda çalışmamızla ilgili bulgular, konu ile ilgili yapılan diğer araştırmalar ve literatür bilgileri doğrultusunda tartışılarak bulgularımıza paralel bölümler halinde sunulmuştur.

7.1. Tanıtıcı Özellikler

Araştırmaya 568 okul çalışanı katılmış olup, bunların 173’ü erkek, 395’i kadındır. Çalışma grubunda 23 özel okul (13 anaokulu, 5 ilkokul, 5 ortaokul) 25 resmi okul (1 anaokulu, 11 ilkokul, 13 ortaokul) yer almaktadır.

Çalışanların 22’si ilkokul, 28’i ortaokul, 21’i lise, 462’si üniversite, 35’i ise yüksek lisans mezunudur.

Araştırma grubunun 449’u öğretmen, 41’i yönetici, 12’si güvenlik görevlisi, 14’ü hizmetli ve 12’si ise hemşire ve diğer personeldir.

7.2. Okul Türüne Göre Kaza Durumları ve Kazalara Yönelik Bireysel Görüşler Bölümlerinin Tartışılması

Araştırmaya katılan okullarda yönetici ve çalışanların büyük bir bölümü (%79,2) kazaların **çocuğun kendisinden kaynaklandığını** (özel okullarda %75,2, resmi okullarda %80,0) düşünmektedirler. Yertutan ve Erkal’ın (2012) yaptığı çalışmada, çocuğun kendisinden kaynaklı kaza meydana gelme oranının yüksek olması çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Laflamme ve arkadaşlarının geliştirdiği modele göre ise çocuklar kazaya tek başına veya birlikte neden olmaktadır.

TÜİK 2014 verilerine göre kaza sıklığı ve şiddeti ise okuldan okula değişmekte, kazalarının yarısının çocuğun kendi davranışlarından, dörtte birinin başka bir çocuk tarafından, dörtte birinin ise çevreden kaynaklandığı belirtilmiştir (23).

Araştırma genelinde çocukların geçirdikleri **kaza tipleri** incelendiğinde (%84,9) (özel okul %80,9, resmi okul %86,5) ile düşme tüm okullarda ilk sırada yer almaktadır. Erarslan'ın (2008) çalışmasında da çocukların uğradıkları kazaların oluş şeklinin ilk sırasında düşme bulunmaktadır (19). Gür, Di Scala, Gallagher, Yertutan okul yaralanmalarına neden olan faktörlerin düşme, çarpma ve çelme takma olduğunu belirtmişlerdir (17). Willims ve Latif ise okullarda düşmelerin yaygın olduğunu belirtmiştir (22). Araştırma sonuçları, araştırmamızdan elde edilen sonuçları desteklemektedir.

Voskuhler, Miller ve arkadaşlarına göre dünyada ki birçok ülkede gelişmişlik ve kalkınmışlık seviyesi gözetilmeksizin okul ile ilgili; kayma, düşme, trafik kazaları, şiddete bağlı yaralanmalar, zorbalık, alkol ve madde kullanımı gibi nedenlerle birçok sayıda çocuk yaralanmakta, zarar görmekte ve hayatını kaybetmektedir (6, 43).

Dönmez, Yılmaz ve Aytekin'inin yaptıkları çalışmada düşmelerden dolayı meydana gelen baş yaralanmaları en tehlikeli sonuç olarak saptanmıştır. Aynı zamanda okul kazalarının ¼ ünü kırıkların oluşturduğu belirlenmiştir (29).

UNİCEF'in yaptığı bir araştırmada düşme, 0-6 yaş arası çocuklarda en fazla rastlanan kaza tipidir. Düşmeler daha çok koşarken, merdivenden, kaygan ve uygun olmayan zeminden, zıplarken meydana gelmektedir. Çocukların bilinçsizce davranması, salıncaklarda kontrolsüz sallanması, yüksek kapı eşikleri, uygun aydınlatılmayan mekânlar, ani ve hızlı hareketler, koridorda düşmeler, mobilyaların üzerine çıkmalar düşmelere neden olan etkenlerdir (29,66).

Laflamme ve Menckel ise yaralanmaların ilk sırasında (%36,9) çarpışma/vurma/itme yer aldığını bulmuştur. Latif ve arkadaşları çocukların birçoğunun çarpışmalar sırasında yaralandığını ve çarpışma sonrasında vücutta ciddi sağlık sorunlarının oluştuğunu düşünmektedir. Araştırma bulgularımızda da çarpışma düşmelerden sonra yaşanan kazalar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Pişkin ve arkadaşlarının araştırmalarına göre ise, çocukların kayma ve kafa travmaları okullarda daha fazla karşılaştıkları yaralanmalardır.

Çocukların geçirdiği kazaların okul binası dışında ilk olarak **okul bahçesinde** (%72,9), bina içerisinde ise merdivenlerde (%61,6) ve sınıflarda (%58,8) meydana geldiği saptanmıştır. Erarslan'ın (2008) çalışmasında %28'inin sınıflarda, %15,7'sinin okul bahçesinde, %6,7'sinin merdivenlerde olduğu belirtilmiştir. Yapılan araştırmalar çalışmamızı destekleyerek kazaların çoğunluğunun oyun alanlarında görüldüğünü kanıtlamaktadır.

Ergüder'in araştırmasında öğrenciler kazalara en fazla okul bahçesinde (%59,3), daha sonra sınıflarda (%26) ve merdivende (%14,9) maruz kalmışlardır. Güner'in araştırmasında da kazalar en çok sınıfta (%33,3) ikinci olarak da bahçede (%30,1) meydana gelmiştir (17). Schelp ve ark yaptıkları çalışmada, okul kazalarının çoğunlukla bina içinde meydana geldiğini saptamıştır (16). Gür'ün (2009) çalışmasında da okul kazalarının en çok okul bahçesinde (%37,2) meydana geldiği belirlenmiş olup, araştırma sonuçları çalışma bulgularımızı desteklemektedir.

Okul bahçesinde meydana gelen kazaların çocukların yoğun ders programından çıkmaları, bahçede oynanılan oyunların kuralsız, plansız olması, oyun alanlarının yetersiz olması, bahçede inşaat veya onarım çalışmalarının olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir (68,69).

TÜİK verileri incelendiğinde; okul kazalarının nedenleri, çocukların (agresif davranış, fiziksel aktivite, kazaya yatkınlık, sosyoekonomik ve ailesel faktörler, okul

arkadaşıyla etkileşim) ve okulların özelliklerine (tehlikeli aktiviteler, spor aktiviteleri, oyun alanı) bağlı olduğu kanıtlanmıştır (7).

Yang'ın yaptığı araştırmada oyun alanlarında oluşan kazaların diğer yerlere göre iki kat fazla olduğu bulunmuştur. Stark, Wright, Lee ve Watt tarafından yapılan araştırmada kazaların %39'unun kazaların oyun sahasında gerçekleştiği belirtilmiştir.

Altuntaş ve arkadaşlarının çalışmasında kazaların çoğunluğunun okulların oyun alanlarında meydana geldiği ve oyun alanlarının ilk sırasında okul bahçeleri ve ikinci sıra da ise sınıfların bulunduğu belirtilmektedir.

Araştırmamızda bahçeden sonra en çok kazanın **merdiven ve sınıflarda** görüldüğü tespit edilmiştir. Bunun nedenlerinin, ülkemizde okul binalarının çocuklara uygun olarak yapılmaması, koridor ve sınıflarda tehlike yaratan araç/gereç bulunması, merdivenlerin/zeminin uygunsuzluğu ve çocuklar tarafından buraların oyun alanı olarak kullanılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Okullarda alınan **güvenlik önlemleri okul türlerinin** geneline göre incelendiğinde; ebeveynlerin okullarda alınan güvenlik önlemlerine katılmadıkları (genel %44,2, özel okul %54,3, resmi okul %40,1) belirlendi. Çalışılan kurumlar açısından ele alındığında özellikle anaokullarında ebeveynlerin güvenlik önlemlerine katıldıkları (%48,2) belirlendi. Laflamme ve arkadaşlarının araştırmasına göre; toplum, özellikle çocuk güvenliğine gösterdiği özen nedeniyle önemli bir role sahiptir. Erkal ve Yertutan'ın çalışmasına göre kaza geçiren çocukların ebeveynlerinin %14,0'ü kaza geçirmeyen çocukların ebeveynleri ise %25,6'sı okulda kaza geçirmemesi için hiçbir önlem almadıklarını tespit etmiştir. Araştırma genelinde elde edilen bulgular Erkal ve Yertutan'ın çalışması ile paralellik göstermektedir.

Bu bulgu, ebeveynlerin büyük bir kısmının okul çağındaki çocuklarının karşılaşılabileceği kazaların farkında olduklarını ve çocuklarını bilinçlendirerek kazaya karşı koruyabileceklerini düşündüklerini, fakat okulda ki kaza yaratabilecek çevresel

faktörlerin ortadan kaldırılması veya yeni kurallar ve düzenlemelerle de bu durumun önlenebileceğini göz ardı ettiklerini düşündürmektedir.

Okulların tümünde **özel gereksinimi olan bireylerin** yüksek oranda bulunduğu (özel okul %48,1, resmi okul %51,5) belirlendi. Çalışmamıza ek olarak literatürde Sucuoğlu ve Diken engelli veya özel yardıma ihtiyacı olan kişilerin, günümüzde çağdaş eğitim ile bireylere gereksinimleri doğrultusunda ve bireysel farklılıklar dikkate alınarak planlanmaya başlandığını, dolayısıyla özel gereksinimli bireyleri topluma kazandırmak amacıyla onların mevcut bedensel, zihinsel ve sosyal becerilerini geliştirecek şekilde eğitim gereksinimlerinin karşılanması önem kazandığını savunmuştur. Ayrıca bu kişilerin topluma kazandırılması için kaynaştırma programları, davranış ve tutumlar geliştirilmelisin diye düşünmektedirler.

Okulda bulunan **personelin kazalara yönelik eğitim ihtiyacı** (genel %86,8, özel okul %90,1, resmi okul %85,5) oldukça fazladır. Literatürde yapılan araştırmalara göre okul çalışanlarına en çok verilen eğitim ilkyardım olmasına rağmen çalışanların ilkyardım uygulamadan korktukları saptanmıştır (44, 62).

Okul kazalarının tekrar meydana gelmemesi için **çocuğun kendisini koruması amacıyla bilgilendirilmesi** en yüksek oranda (%89,1) alınan güvenlik önlemidir. Yertutan ve Erkal (2012) yaptığı araştırmada okullarda alınan güvenlik önlemi olarak %64 oranında çocuğun kendisini koruması amacıyla bilgilendirildiğini tespit etmişlerdir.

Göze'nin kaza sıklığının saptanması çalışmasına göre, okul ortamında meydana gelen kazalar öğrencilerin okulda gün boyu yaptıkları aktivitelerden gözlenebilen davranışlardan oluşmakta ve ilgili bilgilerin alınıp, koruma önlemleri ile risklerin azaltılabileceği düşünülmektedir. Hedef risklerinin tanınması ile uygun bir kaza önleme sağlanmaktadır. Kaza açısından risk altında olan öğrencilerin güvenlik önlemleri konusundaki bilgilerinin saptanması gerekmektedir. Öğrencilerin okul içi ve çevresinde meydana gelebilecek kaza risklerini bilmeleri, kazalara karşı alınması gereken önlemler konusunda önem taşımaktadır (17,45).

Çalık ve arkadaşlarının çalışmasına göre, okul personeli çocukları ve aileleri güçlendirici hizmetler sunma imkanına ve çocukları savunma yönünde de büyük role sahip olduklarını ve böylelikle eğitimcilerin, istismar ve ihmalin tanımlanması, raporlanması ve önlenmesinde önemli bir göreve sahip olduklarını düşünmektedirler (35).

Çalışmamızda kaza sonrasında çocuğu bilgilendirdikten sonra çocuğun ebeveynlerine haber vermek (%56,3) okullarda alınan güvenlik önlemleri arasında yer almaktadır. Gür'ün (2009) çalışmasında ise ebeveynlere %17,8 oranında haber verildiği tespit edilmiştir.

Araştırmamızda kaza geçiren çocuğun herhangi bir sağlık kuruluşuna getirilmesi %24,3 olarak bulunurken, Dale ve arkadaşlarının yaptığı araştırmada %69 oranında çocuğun sağlık kuruluşuna gittiği saptanmıştır.

Ergüder'in yaptığı araştırmada da kazalardan sonra ilk müdahale en çok arkadaşları tarafından (%77,8) yapılmış ve öğrencilerin uğradıkları kazaların %67,7'sinde kaza alanında öğretmen veya yetkili kişinin olmadığı görülmüştür.

Willims ve Latif'in araştırmasında ise orta dereceli okullarda öğrencilerin %20'sinin hastaneye sevk edildiği ve kazaların çoğunun sadece okulda ilk yardım tedavisi gerektirdiği bulunmuştur.

Fothergill ve Hashemi tarafından yapılan araştırmada; öğrencilerin dörtte üçünün yaralandıktan sonra 6 saat içinde hastaneye başvurduğu, %11,0'inin bir günden çok hastanede yattığı, artan yaşla birlikte yaralanmalardan hemen sonra hastaneye başvuranların oranının giderek arttığı görülmüştür.

Araştırma sonucumuzda okul çalışanlarının büyük bir çoğunluğunun (%97,2) **güvenliğe yönelik acil durum telefonlarını bildikleri** saptandı. Acil durum kod veya numaralarını bilmek literatürde oluşturulan Acil Durum Eylem Planları için önem arz etmektedir. Çalışanlar tarafından acil telefon numaralarının bilinmesi ile herhangi bir

güvenlik sorunu yaşandığında iletişime geçilecek kurum veya kuruluşların kolay ve güvenli bir şekilde ulaşımıyla birlikte koordinasyonu sağlanmış olur.

Çocukların **okul dışında kaza geçirme durumu** incelendiğinde, çalışanların yaklaşık yarısı konudan haberdar olmadıklarını (genel %45,1, özel okul %45,7, resmi okul %44,8) belirtmiştir. Göze tarafından yapılan araştırmada, çocukların okula ulaşımı %56,0 olarak saptanmıştır. Bu bulgunun sonucunda çocukların okula yürüyerek gelmesi araç kazalarının görülme olasılığını azaltabilir.

Küçük çocuklar (oyun; okul öncesi dönemi) araştırıcı, meraklı, tehlikelerden habersizdir. Hareketlilik, bağımsızlık duygusu artmıştır. Düşme, yanık, suda boğulma, zehirlenme ve çocuk istismarı riski yüksektir. Yapılan birçok araştırmaya göre küçük çocukların kaza riskinin büyük çocuklara oranla daha fazla olduğu saptanmıştır.

İlköğretim okul çağındaki hareket becerileri ve bağımsızlık artmıştır; ancak tehlikeyi tanımak için deneyim ve karar verme becerisi tamamlanmamıştır. Bu yaş aralığında kazaların artmasının nedeni fiziksel ve psikolojik değişimin başladığı yıllar olmasıdır. İlköğretim çağındaki oyun alanı ve spor kazalarına sıklıkla rastlanır (68,69).

İlköğretim yaşlarındaki çocuklar, kendilerini ve çevrelerini zora sokan çeşitli olumsuz ve saldırgan davranışları daha fazla göstermektedir. Bu davranışlar okul ortamında birçok öğretmen ve anne-baba için sorun haline gelmektedir. Saldırgan davranışlar çocukların birbirlerini rol-model almalarıyla, çocuğun yaşadığı içsel çatışmalarla ve engellemeler ile ortaya çıkabilmektedir (18,67).

Araştırmaya katılan çalışanlar, **ortaokul öğrencilerinin okul dışında kaza geçirme durumunun daha fazla (%35,4)** olduğunu düşünmektedirler. Bu durum ortaokul öğrencilerinin okula geliş gidişlerinde servis kullanmamaları ve yaş itibarı ile ebeveynlerinden ayrı ulaşım sağladıkları ile ilişkili olduğu ve okul dışı risk faktörleriyle daha sık karşılaştıklarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Araştırmamıza paralel olarak gündem ve ana haber bültenlerinde zaman zaman okul dışında meydana gelen kaza haberlerine yer verildiği görülmektedir.

Erarslan'a göre kazaya uğrama durumunu sınıflara göre incelediğinde; ortaokul 8. sınıf %63 ile en çok kaza geçiren, 7. sınıf %18,2 ile en az kaza geçiren sınıf olduğu görülmüştür. Yang'ın yaptığı araştırmada ise ortaokul 7. sınıf öğrencileri en fazla kazaya uğrayan gruptur. Bu durum ülke farklılıklarından kaynaklanabilir. Ergüder'in yaptığı araştırmada öğrencilerin kazaya uğrama oranının 6. sınıftan sonra azaldığı ve kazaya uğrama durumu ile sınıflar arasında ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı çıktığı bulunmuştur. Kazaların 6. sınıftan sonra azalması, öğrencilerin ilk sınıflarda daha dikkatsiz davranmalarına, tehlikelerin farkında olmamalarına bağlanabilir.

Literatüre göre çocuklar çevreden meydana gelen kazalardan daha çok etkilendikleri için tahmini olarak kazaların %10-25'i okul ve okul çevresinde meydana gelmektedir. Yıllık olarak her 14 öğrenciden biri okuldaki yaralanmalar sonucu tıbbi olarak tedavi edilmekte ve geçici olarak sakatlanma yaşamaktadır (6,43,64,65).

Laflamme, Menckel ve Aldenberg'in yapmış oldukları çalışmada 7-12 yaş grubu öğrencilerin okul çevresindeki kazalara daha çok maruz kaldıkları tespit edilmiştir.

Dönmez ve Güven (2002) yaptıkları çalışmaya katılan öğretmenlerin %50,6'sı okul dışından bazı kişi ya da kişilerin öğrencileri rahatsız ettikleri yönünde görüş bildirmişlerdir.

Çalışmamızda **okul içinde alınan güvenlik önlemleri** çalışanlar tarafından %52,6 oranında yeterli görülürken, %37,0 yetersiz görüldüğü tespit edilmiştir. Okullarda alınan güvenlik önlemlerinden tüm okul personelinin haberdar olmaması ve okul içinde hizmetiçi eğitim programları ile alınan önlemlere yönelik çalışanların bilgilendirilmemesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmamızda tüm okulların **mesai saatleri dışında açık** kalmadığı (özel okul %46,9, resmi okul %58,9) belirlendi. Bu durum okul yönetiminin bu konudaki hassasiyetini göstermektedir.

Okul çalışanlarının büyük bir grubu (%78,2) okulda **kendini güvende hissetmektedir** (anaokulu %95,5, ilkokul %74,7, ortaokul %73,5). Araştırma sonuçlarına göre çalışanların yarısından fazlası okullarında alınan güvenlik önlemlerini yeterli (%52,6) görmektedir. Literatürde Alver ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada öğretmen ve öğrencilere okulda kendini güvende hissetme durumları sorulmuş ve araştırmamıza paralel olarak kendilerini güvende hissettikleri sonucu elde edilmiştir.

Akçay ve Erkal'ın yaptığı araştırmada kurumların bina iç ve dış mekânlarını kaza riski açısından kontrol ettirdiği, ancak bu iş için özel bir ekiplerinin olmadığı ve düzenli kontrol ettirmedikleri belirlenmiştir. Bunun nedeninin; okulların çevresi ve fiziki koşullarını önemsemeksizin kendilerini güvende hissetmelerinden kaynaklı olabileceği belirtilmiştir.

7.3. Okul Güvenliğine İlişkin Bireysel Görüşlerin Tartışılması

Okul, planlı, amaçlı ve sistemli öğretimin yapıldığı örgün eğitim kurumudur. Okulun temel misyonu, çocuk ve gençlerin yetişkin dünyasına etkili bir biçimde hazırlanmasına katkıda bulunmaktır. Bu temel misyonun gerçekleşmesi için okulların, öğrencilerini kendilerini güvende hissedebilecekleri bir yer olarak örgütlenmeleri gerekir (46).

Okul çevresi, okulun yapımı sırasında dikkate alınması gereken konular arasındadır. Okulların iç ve dış mekânsal tasarımı eğitim ve öğretimi doğrudan etkilemektedir.

Güvenli okul; öğrenci, öğretmen, yönetici, yardımcı personel ve ziyaretçilerin olumlu etkileşimde bulunduğu, tavır ve tepkilerin tehdit edici tarzda olmadığı, olumlu ilişkilerin ve kişisel gelişimin önünün açık olduğu bir iklimin hâkim olduğu okuldur (47).

Ergüder ve Yertutan'ın yaptıkları çalışmaya göre çocukların okuldaki uğradıkları kazalara insan ve çevre faktörleri etki etmektedir.

İnsan faktörleri olarak; gelişimsel olarak hızlı büyümeleri, görme ve işitme güçlüğü, umursamazlık, stres, anksiyete, şaka amacıyla yapılan tehlikeli davranışlar, zararlı davranışlar, tehlikeli oyunlar, oyun kazanma hırısı, karşılaşılacak riskleri öngörememe, maceracı olma arzusu, kazalardan korunmaya yönelik bilgi yetersizliği vb. nedenlerdir.

Çevresel faktörler ise; okul alanlarının iyi seçilmemesi ve kullanışlı olmaması, okul binalarının çocuklar için uygun fiziksel özelliklerle donatılmaması, sınıflarda mevcut kapasitesinden fazla çocuk olması, sınıflar için dizayn edilen eşyaların sivri kenarlarının olması, okulda ki eşyaların sabitlenmesinin uygun yapılmaması, oyun alanlarında delik, çukur ve kuyuların olması, oyun alanı veya oyun parkının uygun dizayn edilmemesi, okul bahçesi zemininin buzlanması, yer döşemelerinin ıslak veya cilalı olması, zemin yapısının bozuk olması, bahçeye başıboş hayvanların girmesi ve öğrencilerin bunlarla temas etmesi, bahçede otopark bulunması, kapıların önünde çıkışı engelleyecek malzeme, ek bölme, araç vb. bulunması, kapı kolları veya tokmaklarının yüksek olması, üst kat pencerelerde korkuluk olmaması, merdivenlerde korkulukların olmaması ve kaymayı engelleyici şekilde yapılmaması, aydınlatmanın iyi yapılmaması vb. durumlardır (17).

Altuntaş ve arkadaşlarının literatür araştırmasına göre kronik hastalıklar, anne-baba eğitim seviyesi, okul personelinin okul kazalarına yönelik bilgi ve tutumu, çocuğun başarısızlığı, sosyal problemler okul kazalarının meydana gelmesinde etkili çevresel faktörlerdir (48).

Araştırma sonuçlarına göre, resmi okullarda çalışanlar okullarında alınan genel güvenlik önlemlerinin (merdiven/koridor, spor salonu, sınıf, okul bahçesi, yakın çevredeki riskler vb.) özel okullarda çalışanlara göre daha yetersiz olduğunu düşünmektedirler.

Resmi ve özel kurumlarda ‘‘kaza’’ kavramına yükledikleri anlam ve davranış biçimi farklıdır. Bu nedenle okullarda meydana gelen kazaların her öğrenci ve ailesi

tarafından farklı algılanıp yetiştirilme şekline ve sosyal çevresinin etkisine bağlı süreç değişimi göstermektedir.

Dönmez'in yaptığı çalışmada araştırmamıza paralel olarak ülkemizde ki resmi okullarda alınan genel güvenlik önlemlerinin yetersiz olduğu belirtilmiştir.

Furlong ve diğerleri (2005) resmi okullara, yüksek akademik standartlara ulaşmak için çalışmanın yanında, aynı zamanda şiddet ve diğer suçların olmadığı okul ortamını yaratma misyonunu sürdürmelerini önermektedirler.

7.4. Güvenlik Önlemleri ile Tanımlayıcı Özelliklerin Tartışılması

Araştırmamıza katılan **kadın çalışanlar** okul bölümlerinde alınan güvenlik önlemlerinin erkek çalışanlara göre daha yüksek oranda olduğunu belirttiler. Fakat kazaları önlemeye yönelik alınan tedbirleri erkek çalışanlara göre daha yetersiz görmektedirler. Bu durumun kadın çalışanların kazalara yönelik beklentilerinin daha fazla olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Okulda farklı görevlerde çalışan **hizmetliler**, kazaları önleme, genel güvenlik önlemleri, yemekhane/kantin ve merdiven/koridorda güvenlik önlemlerinin daha iyi alındığını düşünmektedirler. Bu durumun kendilerinin özellikle bu alanlarda çalışan, önlemleri alan ve gerekli müdahaleleri yapan personel olmalarından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Hemşire ve diğer görevli personeller, yakın çevreki risklerin farkında olma ve spor salonuna yönelik güvenlik önlemlerinin daha iyi alındığını düşünmektedirler. Bunun nedeninin, kazalara karşı tutulan kayıt, yapılan ilk müdahale ve kazaların sıklıkla oyun alanlarında meydana gelmesi ile bu duruma karşı oluşan farkındalık olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmamızda öğretmenlerin okul kazalarında alınan güvenlik önlemlerini yetersiz gördükleri Turhan ve Turan'ın (2012) yaptığı çalışma ile paralellik

göstermektedir. Okulda nöbetçi olarak çocukları kontrol eden öğretmenlerin okul iç güvenliği sağlamada yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır (58,59,70).

Memduhoğlu ve Taşdan (2008) ile Çelikten (2004)'in araştırmalarında ise öğretmenlerin %59,5 akademik, sosyal, fiziksel ve psikolojik gelişimi engelleyecek davranışları engellediklerini bulmuşlardır (61).

Bayındır'ın (2015) yaptığı araştırmada, okulda bulunan öğretmenlerin çocuklarının tümünün güvenliğini sağlamanın imkânsız olduğu bulunmuştur. Öğretmen ve yöneticilerin, çocukların güvenliği ve okuldaki tehlikeli durum mekanizmasına sebep olan durumlardan korunmasının gerekliliğini vurgulamıştır (52).

Araştırmamız sonuçlarına göre anaokulunda çalışanlar, okullarında kazalara karşı alınan güvenlik önlemlerinin diğer okul türlerine göre daha fazla olduğunu düşünmektedirler.

Literatüre paralel olarak Özkubat'ın (2013) yapmış olduğu çalışmada okul öncesi eğitim kurumlarında çalışanların fiziksel olarak okul güvenliğine sahip olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Işık'a (2004) göre, fiziksel olarak okul binasının inşa edileceği yeri belirleme, uygun bir eğitim-öğretim ortamı oluşturma sürecinde ilk aşamadır.

Çalışmamızda okulda çalışanların **eğitim düzeyine göre güvenlik görüşleri** incelendiğinde; lise mezunu olanların okul içinde alınan güvenliğe daha çok önem verdikleri görülmüştür. Bu durumun nedeninin yönetici ve öğretmenlerin dışında çalışan personel ve güvenlik görevlilerinin lise mezunu olması ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Al-Rashed (1996) tarafından yapılan bir çalışmada, lisansüstü eğitim yapmanın (eğitim durumunun) kazaları önleme ve ilkyardım bilgisi üzerine önemli bir etkisinin olduğu belirtilmiştir.

7.5. Güvenlik Önlemleri ile Kaza Durumlarının Tartışılması

Çalışmamızda okullarda **kaza geçirme nedenleri ile okul bölümlerine yönelik alınan güvenlik önlemleri arasında ilişki saptandı**. Güvenlik önlemleri daha az olan okullarda, kuralsızlık ve kontrolsüzlükten kaynaklı kazaların daha fazla görüldüğü saptandı. Bu sonuç literatür ile eşdeğer olarak okul kurallarının artırılmasına ve okul çalışanlarının hizmetiçi eğitim proramları ile bilgi, tutum ve davranışlarının güncellenmesine ve kazalara sebep olacak durumların önceden tahmin edilerek gerekli önlemlerin alınmasına ve sonuçta kazaların önlenmesine dikkat çekmektedir.

Altuntaş ve arkadaşlarına göre, çocukluk çağındaki hastalık ve ölümlerin önemli kısmını önlenabilir kazalar oluşturmaktadır. Fark edilebilir ve önlenabilir olan bu kazalar, çocukluk çağında hastalık veya ölüm nedenleri arasında yer almakla birlikte, bu hastalara yapılan sağlık harcamaları, topluma önemli mali yük getirmektedir (28).

Göze'nin çalışmasında dünya genelinde, yüz binlerce çocuğun yaralanmasına ve ölümüne neden olan kazalar çocukluk dönemini tehdit etmektedir. Amerika'da yılda 118 milyar dolar yaralanmaların maliyetinin olduğu ve 5-19 yaş arası her 14 çocuktan birinin okulda yaralandığı saptanmıştır. Ülkelerin gelişmişlik düzeylerine bakılmaksızın yaralanma nedeni ölümlerin görülme sıklığı etkilenmemektedir. Hatta meydana gelen kazalar ve yaralanmalar ilk 15 ölüm nedeni arasında yer almaktadır (45).

Yapılan araştırmalara göre ABD' de Hastalık CDC verilerine göre 43 milyonun üzerinde çocuk, devlet okulu ya da özel okula başlamaktadır. Çocuklar resmi ya da özel okul olmaksızın ortalama olarak günde 7 saat 36 dakikalık zamanlarını okullarında geçirmektedirler. Bunun sonucunda her yıl çocukların 22 milyonu uzun zaman harcadıkları okullarda kaza geçirmektedirler. Kazaların %10-25 'i (2-5 milyon çocuk) okullarda meydana gelmektedir ve yılda 4 milyon çocuğun yaralandığı saptanmıştır. Kazalardan dolayı ortalama olarak 100 çocuk için 22 okul günü kaybedildiği belirtilmiştir (12, 17, 49, 50).

Araştırmamızda, okul çalışanlarına göre **güvenlik önlemlerinin alındığı okullarda, daha az kazaların görüldüğü**, güvenlik önlemleri alınmayan okullarda daha çok kazaların görüldüğü saptanmıştır. Meydana gelen kaza türlerine (düşme, çarpma, yüksekten düşme, elektrik çarpması, kayma vb.) karşı okulların bölümlerine yönelik alınan güvenlik önlemlerinin yetersiz olduğu saptanmıştır. Yapılan diğer çalışmaların araştırmamız doğrultusunda okullarda en çok düşmeler, çapmalar, kaymalar ve vurmalar görülmektedir. Okullarda kaza nedeni oluşturabilecek, araç ve gereçler; merdivenler, koridorlar, kaygan zeminler, kapılar, sınıflar, okul bahçesi, laboratuvarlar vb. yerler'dir.

Literatür çalışmalarına göre çoğunluğunun okullarda meydana gelen kazalara rağmen okulların tüm bölümlerinin güvenlik önlemleri için uygun olmadığı belirtilmiştir. Bu nedenle kaza geçirilen kurumlarda çocukların tekrar kaza geçirmemesi için alınan güvenlik önlemlerinin yetersiz olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla bu durumun sonucu olarak okullarda kazaların sık meydana geldiği, eğitimin kalitesinin düştüğü, kuruma karşı olan imajın zedelendiği ihtimalini arttırmaktadır.

Araştırmaya katılan okul çalışanları okul genelinde ve okul içindeki bölümlerde (bahçe, merdiven/koridor, sınıf, spor salonu vb.) alınan **güvenlik önlemlerini yeterli görmektedirler**. Literatürde çalışanların okullarında alınan güvenlik önlemlerini yeterli görmedikleri bulgusuna rastlanmıştır (17,60,63). Bazı çalışmalarda ise okulların güvenli olmadığı toplum ve ebeveyn tarafından tehlikeli olduğu düşünülmektedir.

Eroğul (2010), tarafından yapılan çalışmaya katılan okul yöneticilerinin %30'u okul güvenliğinin bir kısmının okulun bölümlerini gören güvenlik kamerası aracılığı ile sağlandığını bildirmişlerdir.

Araştırmamız sonucunda okulların mesai saatleri dışında kapalı olmasının kazaları önlemeye yönelik tedbirlerin arttığını ortaya koymaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı'nın genelgesine göre okul güvenliği için okullar mesai saatleri dışında kapalı kalması

kararını almıştır. Giriş ve çıkışlar personel tarafından kontrollü yapılarak güvenlik önlemlerinin arttırılması planlanmaktadır.

Okul çalışanları ile iş birliği yapılarak ebeveynlerin okuldaki güvenlik önlemlerine katılmasıyla alınan tedbirlerinin arttığı düşünülmektedir. Günümüzde ebeveynlerin okul güvenliğine ilişkin görüşleri çeşitlilik göstermektedir. Bunun nedeni, sosyo ekonomik durum yetersizliği olan ve kötü fiziki çevrede yaşayan bireylerin imkânsızlık ve sınırlılık dahilinde okul güvenliğine katkı sağlayamamasıdır.

Okul çalışanları araştırmamızda kazalara yönelik özel gereksinimi olan kişilerin okulun tüm alanlarında güvenlik önlemlerine ihtiyacının yüksek olduğunu düşünmektedirler. Millî Eğitim Bakanlığı'nın yayınladığı okul düzenlenmesi ile ilgili yönetmelikte okul binasının iç ve dış düzenlemesinde engelli kişiler için alınması gereken güvenlik önlemleri ile çocuğun yaş grubuna uygun okul kurallarına yer verilmiştir. Okulların bu kurallara uydukları takdirde öğrenci ve çalışanların kaliteli zaman geçirerek eğitime daha fazla katkı sağlayacakları tahmin edilmektedir.

Araştırmamıza katılan çalışanlar, okullardaki bütün kaza ve güvenlik önlemlerini kapsayacak şekilde eğitime ihtiyaçları olduklarını düşünmektedirler. Literatürde çalışan kişilere hizmetiçi eğitim verilerek kazalara karşı alınan güvenlik önlemlerinin artacağı ayrıca eğitimlerin sonunda çeşitli imkanlar sunularak çevrenin güvenliğinin artacağı belirtilmektedir (51).

Örneklem grubunun kendini güvende hissetme durumu okullarda alınan güvenlik önlemleri ile artmaktadır. Yurt içi ve yurt dışı yapılan literatür incelemesinde okullarda kazalar ve acil durumlar için önlem alındıkça bireylerin kendini daha çok güvende hissettikleri açıklanmaktadır. Elmacı'nın çalışmasında İngiltere'de de ülkemizde olduğu gibi okullardaki güvenlik önlemlerinin arttırılması ile çocukların kaza, istismar ve zorbalık gibi durumlara daha az maruz kaldıkları belirtilmiştir.

Çalışanların herhangi bir kaza ve tehlikeli durumda acil durum telefonlarını bilmeleri genel güvenlik önlemlerini arttırdığını savunmaktadır. Millî Eğitim

Bakanlığı'nın herhangi bir acil durumda iletişime geçmek için kişilerin ulaşabilecek doğru telefon numaralarını bilmeleri ile ilk mdahelenin hızlı yapılması ve güvenlik önleminin sağlanması belirtilmiştir.

8-SONUÇ

İstanbul ili Güngören ilçesindeki ‘Temel Eğitim Kurumlarında Alınan Güvenlik Önlemlerinin Okul Kazalarına Etkisinin İncelenmesi’ amacı ile yapılan bu çalışma ve anket formu geçerli güvenilir bulunarak literatüre kazandırılmıştır (Ek 1). Çalışmamızda; okullarda çalışanların görüşlerine göre aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

- Araştırmaya 568 okul çalışanın katıldığı, bunların 123’nün erkek, 283’nün kadın olduğu,
- Çalışma grubunda 23 özel okul (13 anaokulu, 5 ilkokul, 5 ortaokul) ve 25 resmi okulun (1 anaokulu, 11 ilkokul, 13 ortaokul) yer aldığı,
- Çalışanların 112’sinin (%19,7) anaokulu, 162’sinin (%28,5) ilkokul, 294’ünün ise (%51,8) ortaokulda çalıştığı,
- Çalışanların 22’sinin (%3,9) ilkokul, 28’inin (%4,9) ortaokul, 21’inin (%3,7) lise, 462’sinin (%81,3) üniversite, 35’inin (%6,2) ise yüksek lisans mezunu olduğu,
- Araştırma kapsamında yer alan özel okullarda resmi okullara göre daha fazla güvenlik önlemlerinin alındığı,
- En çok ortaokullarda (%35,4) kazaların meydana geldiği,
- Kazaların genelde çocuğun kendisinden kaynaklandığı (%79,2),
- Okulların tümünde çocukların en çok düşme (%84,9) türünde kaza geçirdikleri,
- Kazaların en çok görüldüğü yerin okul bahçesi (%72,9) olduğu,
- Okullarda kazaların tekrar yaşanmaması için çocuğun bilgilendirilerek (%89,1) güvenlik önlemlerinin alındığı,
- Okullarda genel olarak kazaların sık meydana gelmediği (%74,8),
- Çalışanların okul içinde alınan güvenlik önlemlerini yeterli gördükleri (%52,6),
- Öğrencilerin genel olarak kullandıkları okul bölümlerinden; okul bahçesi, yemekhane/kantin, merdiven/koridorlar, sınıflar, spor salonu, tuvaletlere yönelik güvenlik önlemlerinin alındığı,
- Mesai saatleri dışında okulların genelde kapalı olduğu (%55,5),

- Ebeveynlerin genel olarak okulda alınan güvenlik önlemlerine katılmadıkları (%44,2), ancak anaokullarında çocuğu bulunan ebeveynlerin alınan güvenlik önlemlerine katıldıkları (%48,2),
- Okulların çoğunda kazalara yönelik özel gereksinimi olan personelin olduğu (%50,5),
- Okul çalışanlarının kazalara yönelik eğitim ihtiyacı olduğu (%86,8),
- Çalışanların güvenliğe yönelik acil durum telefonlarını bildikleri (%97,2),
- Resmi okullarda eğitim gören çocukların okul dışında (%29,8) daha fazla kazaya maruz kaldıkları,
- Okullarda güvenlik önlemleri arttıkça kaza oranlarının düştüğü,
- Güvenlik önlemleri alınmayan okullarda daha çok kazaların görüldüğü saptandı.

Çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler ileri sürülmüştür.

Çocukların ailesi dışında en fazla zaman geçirdikleri okulların, fiziksel özellikleri güvenlik açısından oldukça önemlidir. Eğitim kurumunun fiziksel konumu, düzenlenme biçimi ve donanımı verilen eğitim kalitesini etkileyen önemli öğelerden biridir. Bu öğelerin özellikleri çocukların sağlıklı/güvenli büyüme ihtiyacına cevap verecek şekilde olmalıdır.

Okul çalışanlarının çocuklar ile birlikte günün büyük çoğunluğunu okullarda geçirmeleri diğer meslek disiplinlerine göre çocuklara daha çok ulaşma imkânı sağlamaktadır. Özellikle eğitimciler, çocuklara daha yakındır ve onlarla istikrarlı bir iletişim kurma olanağına sahiptirler. Bu nedenle eğitimcilere kazalara yönelik eğitim verilerek güvenlik önlemleri arttırılmalıdır.

Okullar, çocukların gelişimlerinin sağlandığı ve günlük yaşamlarının önemli bir bölümünü geçirdiği kurumlardır. Bu nedenle, kazaya uğrayan kişilerin hukuksal boyutta haklarını aramalarını sağlamak için okuldaki kazalar nitelendirilmedir.

Okulların, öğrencilerine karşı yasal sorumlulukları olduğu gibi manevi sorumlulukları da vardır. Okul yönetimi öğrencilerine karşı güvenlik ve iyilik halini karşılaması için bu temel hakları bilmelidir.

Okul kazaları ile ilgili yapılan çalışmalarda basit, ciddi ve şiddetli kazaların verilerin yetersizliği ve raporlanabilir olduğuna dair standardizasyon olmaması nasıl isimlendirileceği konusunda yetersiz kalmaktadır. Bu konu hakkında yapılan çalışmalara standardizasyon getirilmelidir.

Okullarda hemşire veya ilkyardım sertifikalı personel bulundurularak kaza verileri kayıt altına alınmalı ve ilk müdahale uygulanmalıdır. Ayrıca her okul personeli ilk yardım eğitimi almalı ve etkin bir şekilde uygulayabilmelidir.

Kişilik yapısının ve beden sağlığı temelinin atıldığı, gelişimin en hızlı ve en kritik olduğu bu dönemde eğitim hizmetinin verileceği temel eğitim kurumları; çocuğun fiziksel, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimini destekleyen, onları hayata hazırlamayı amaçlayan nitelikli kurumlar olmalıdır.

Okulun, çocuk ve gençlerin yetişkin dünyasına etkili bir biçimde hazırlanmasına katkı sağlamak için öğrencilerini kendilerini güvende hissedebilecekleri bir yer oluşturmalıdır. Yalnızca özel okullarda değil resmi okullarda da okul binasının yeri planlanırken göz önünde bulundurulması gereken özellikler belirtilen kriterlerle uygulanmalı ve gerekli denetimler MEB ile işbirliği içerisinde yapılmalıdır.

- Verilen eğitim ve öğretim planlarına uygun bir yer olmalıdır.
- Öğrenciler için rahatça ulaşılabilir bir yerde olmalıdır.
- Gürültü, trafik ve hava kirliliği açısından sorun yaratacak yerlerden uzak olmalıdır.
- Hapishane, meyhane, kahvehane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi topluma açık yerler ile alkollü içki satılan yerlerden uzak olmalıdır.
- Alt yapı hizmetlerinin sağlanabileceği bir yerde olmalıdır.
- Okulun yeri, ileriki yıllarda genişleme imkânı sağlayacak nitelikte olmalıdır.

Okullarda etkili bir öğrenme ortamı yaratmak için güvenli bir çevre oluşturulmaya çalışılmalıdır. Bu nedenle, sadece özel kurumlarda değil resmî kurumlarda da güvenlik önlemleri arttırılmalıdır (69).

Güvenli okul; öğrenci, öğretmen, yönetici, yardımcı personel ve ziyaretçilerin olumlu etkileşimde bulunduğu, tavır ve tepkilerin tehdit edici tarzda olmadığı, olumlu ilişkilerin ve kişisel gelişimin önünün açık olduğu bir iklimin hâkim olduğu okuldur.

1. Okulun fiziksel düzenlemeleri güvenli olmalıdır ve MEB tarafından denetlenmelidir.
2. Sorunları önlemeye ve okul güvenliğini devam ettirmeye yönelik politikalar tutarlı ve devamlı olarak uygulanmalıdır.
3. Okul güvenliğine ilişkin önleyici programlar engelli öğrenci ve personel özellikleri dikkate alınarak belirlenmelidir.
4. Okul güvenliğine ilişkin önlem ve politikalar gözlenebilir yaklaşımlara dayandırılmalıdır.
5. Öğretmen, öğrenci ve diğer çalışanlar okul güvenliğine ilişkin programları uygulama konusunda sürekli eğitilmeli ve desteklenmelidir.
6. Okulda çalışan öğretmenlerin uzmanlıklarının (yüksek lisans, doktora) çocuk yaş gruplarına göre ayrılarak eğitim planlanmalıdır.
7. Okul güvenliğine ilişkin önlemler ve programlar sürekli gözlemlenmeli ve değerlendirilmelidir.
8. Okulların kazaları önlemeye yönelik teşvikleri bulundurulmalıdır.
9. Okullar için kaza poliçeleri, kontrol mekanizmaları oluşturulmalıdır.
10. Okullarda kazalara yönelik alınan güvenlik önlemleri için bütçe oluşturulmalıdır.
11. Millî Eğitim Bakanlığı ile iş birliği yaparak tüm okullarda kazaları önlemeye yönelik standartlar oluşturulmalıdır.
12. Etkili bildirim ve iletişim için okullarda acil durum kodları oluşturulmalı ve yetkililere ortak olarak bildirilmelidir.
13. Çocukların gelişimsel evrelerine göre okulun fiziki çevresi düzenlenmelidir.
14. Okulların dışındaki zeminlerin yumuşak plastik asfalttan yapılarak kazalardan gelecek zararlar azaltılmalıdır.

15. Okullarda bulunan zeminlerin kaygan olmaması, pencerelerin yüksekte olması, giriş ve çıkışlar kontrol altında tutulmalıdır.
16. Çocuğun yaş grubuna göre okullarda güvenlik arttırılmalıdır.
17. Oyun alanı olarak okul bahçelerinin yeterli büyüklükte olmalı ve kazaya sebep olabilecek oyun bölümü veya araç/gereç olmamalıdır.
18. Okullarda teneffüslerin kontrol altına alınarak azaltılması kazaların önlenmesi planlanmalıdır.
19. Okul binasının iç planı çocuklar için uygun olarak yapılmalıdır.
20. Sadece özel okullarda değil resmi okullarda da hemşire çalıştırmak amacı ile okullara hemşire kadroları ilave edilmelidir.
21. Okulların giriş ve çıkışları kontrol altına alınması amacı ile özel güvenlik görevlileri bulundurulmalıdır.
22. Okullar gerektiğinde belediye ile iş birliği yaparak okul içindeki bina hasarları raporlanmalıdır.
23. Gerekli kaza müdahaleler için okullarda malzeme ve alarm sistemleri bulundurulmalıdır.
24. Tehlike ve risk analizleri yapılarak gerekli güvenlik önlemlerinin alınması sağlanmalıdır.
25. Okul ve MEB arasında güvenlik ile ilgili iletişim ağı kurulmalıdır.
26. Ebeveynlerin güvenlik önlemlerine katılması sağlanmalıdır.
27. Çalışma, İstanbul ve Türkiye genelinde bulunan diğer okullara uygulanarak kaza ve güvenlik önlemlerine yönelik eksiklikler tespit edilmeli ve gerekli önlemler alınmalıdır.

9-KAYNAKLAR

1. Erkal S, Yertutan C. Çocukların okulda kaza geçirme durumu ve okulda kaza geçirmelerini önlemeye yönelik ebeveyn davranışlarının incelenmesi, <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/sibelerkalcananyertutan.pdf>, 2012.
2. Pişkin M, Öğülmüş S, Boysan M. Güvenli okul ortamı oluşturma öğretmen ve yönetici kitabı. İnternette <http://www.okuldasiddet.net/upresimler/%C3%96gretmen%20E%C4%9Fitimi%20Program%C4%B1.pdf> adresinden 2011.20; 2016.
3. Diken H, Sucuoğlu B. Sınıfında zihin engelli çocuk bulunan ve bulunmayan sınıf öğretmenlerinin zihin engelli çocukların kaynaştırılmasına yönelik tutumlarının karşılaştırılması. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi. 2(03); 39-25, 1999.
4. Barhan A. İlköğretim Okullarında Öğrenci Güvenliğinin Sağlanması. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. s. 45-56, Ankara, 2001.
5. Dirican R, Bilgel N. Hekimliğin tarihsel gelişimi ve toplum hekimliği. s. 41-1, Uludağ Üniversitesi Basımevi. Bursa, 1993.
6. Miller TR, Danseco ER, Spicer RS. Incidence and costs of 1987-1994 childhood injuries: Demographic Breakdowns. Pediatrics. 105(2): 27-25, 2000.
7. TÜİK. İstatistiklerle çocuk. p. 95-56, 2014.
8. Uğur Baysal S. Çocuk Güvenliği: Yaralanmaların ve Zehirlenmelerin Kontrolü, s. 72-58 İçinde: Cantez T, Eker Ömeroğlu R, Uğur Baysal S, Oğuz F, editörler. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kitabı. Nobel Tıp Kitapevleri Tic.Ltd.Şti. İstanbul,2003.
9. Conk Z, Başbakkal Z, Bal Yılmaz H, Bolışık B. Pediatri Hemşireliği. Birinci baskı. Özyurt Matbaacılık. 880-90 Ankara, 2013.
10. Colombani PM, Buck JR, Dudgeon DL, Miller D, Haller JA. Jr. One-year experience in a regional pediatric trauma center. J Pediatr Surg. 20: 8-13, 1985.
11. Peclet MH, Newman KD, Eichelberger MR, et al. Patterns of injury in children. J Pediatr Surg. 25: 91-85, 1990.

12. Towner E, Towner J. UNICEF's child injury league table. An analysis of legislation: more mixed messages. *Injury Prevention*.8: 100-97, 2002.
13. Barlow B. Building a Safe Community. Transportation, Traffic Safety and Health. 2nd International Conference; p. 78-9. Brussels, 1996.
14. Bertan M, Çakır B, Güler Ç. Halk Sağlığı Yönünden Kazalar, Halk Sağlığı Temel Bilgiler. s.68-56. Ankara, 1995.
15. Injury Surveillance Guidelines Edited By: Holder Y, Peden M, Krug E, Lund J, Gururaj G, Kobusi O. "İnjury: An Introduction To Terms And Analytical Tools". p.45-8, 2009.
16. Laflamme L, Svanström L, Schelp L. Safety Promotion Research. Karoliska Institutet Department of Public Health Sciences. Division of Social Medicine. ISBN 91-630-7856-2, Sweden, 2000.
17. Ergüder B, Yertutan C. İlköğretim okullarında öğrencilerin uğradıkları kazaların incelenmesi. *HÜ Ev Ekonomisi YO Yayınları*. 13: 45- 39, 2005.
18. Çetik H. Ankara'da sosyoekonomik düzeyleri farklı olan üç lisenin birinci sınıf öğrencilerinde tüm nedenlerden yaralanma sıklığı. H.Ü. Halk Sağlığı Hemşireliği Programı. Yüksek Lisans Tezi. s.76-54, Ankara, 2004.
19. Eraslan R, Aycan S. Bir ilköğretim okulu ikinci kademe öğrencilerinde okul kazası görülme sıklığının incelenmesi. *Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi* 2(1); 18-8, 2008.
20. Salminen S, Kurenniemi M, Råback M, Markkula J, Lounamaa A. School environment and school injuries. 1(76); 16-1, 2013.
21. Gür K, Yıldız A. Öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ve davranış ölçeklerinin geçerlik ve güvenirliği. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*. 2(1); 21-10, 2009.
22. Scala C, Gallagher SS, Schneps S. Cause and outcomes of pediatric injury occurring at school. *J. School Health*. 67(9): 389-384,1997.
23. Latif AHA, Williams WR, Sibert J. Primary school accident reporting in one education authority. *Archives of disease in childhood*. 86(2): 91, 2002.
24. Özcebe H. Güvenli Toplumlar. *Türk Belediyecilik Sempozyumu*. s. 71-61, Ankara, 2003.

25. Dizdar EN. Kaza Sebeplendirme Yaklaşımları. Türk Tabipleri Birliği Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi. s. 32-26, 2001.
26. Demirci Ş, Doğan KH, Erkol Z, Deniz İ. Konya'da 2001-2006 yılları arasında meydana gelen 0-18 yaş grubu ölümler. Türkiye Klinikleri. J Foren Med 4;126-121, 2007.
27. Şahin H. Öfke denetimi eğitiminin çocuklarda gözlenen saldırgan davranışlar üzerindeki etkisi. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. 3(26); 62-47, 2016.
28. Özcebe H. Yaralanma Kontrol ve Korunma Programları ve Güvenli Toplamlar. Halk Sağlığı Temel Bilgiler. s. 105-89, Ankara, 2006.
29. Yılmaz Kurt F, Aytekin A. 0-6 Yaş grubu çocuklarda ev kazaları. Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi. 2(1); 32-22, 2015.
30. Özkubat S. Okul öncesi kurumlarında eğitim ortamlarının düzenlenmesi ve donanım. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. 4(2); 66-58, 2014.
31. Karakaş S, Bingöl M. Erzurum ve çevresi çocuklarında kaza çeşitleri ve sıklığı. Atatürk Üniversitesi Tıp Bülteni. 22 (1): 75-67, 1990.
32. Akçay D, Erkal S. Ankara'da farklı semtlerdeki okul öncesi eğitim kurumları iç ve dış mekânlarının kaza riski açısından değerlendirilmesi. Sağlık ve Toplum. 22 (2): 47-36, 2012.
33. Kendrick D. Role of the primary health care team in preventing accidents to children. Br J Gen Pract. 44(385): 375-372, 1994.
34. Yıldırım S, Karsen H, Dursun Ç. Ev kazaları nedeniyle acil servise başvuran hastaların değerlendirilmesi. Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 13(1); 68-74, 2016.
35. Çalık T, Kurt T, Çalık C. School climate in creating safe school: A conceptual analysis. Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi. 1(4); 84-73, 2011.
36. Ünal C. Kazaların ve güvenlik sorununun psikolojik yönü. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi. s.263-255, 1976.
37. Yılmaz S, Bulut Z. Kentsel mekanlarda çocuk oyun alanları planlama ve tasarım ilkeleri. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi. 33 (3); 351-345, 2002.

38. ÖRS M. Antalya Manavgat ilçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilköğretim okullarında fiziksel çevre sağlık koşullarının değerlendirilmesi. Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi. 12(1); 41-25, 2013.
39. Akın S. ve ark. Hedefte Türkiye Sağlıkta Gelecek. Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Refik Saydam Hıfızsızlıha Merkezi Başkanlığı. 21: 44, 2007.
40. Tandoğan O. Çocuk için daha yaşanılır bir kentsel mekân: dünyada gerçekleştirilen uygulamalar. MEGARON. 9(1): 33-19, 2014.
41. Çankaya İH. Okul güvenliği üzerine teorik bir çözümleme. T.C. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 1(2); 104-97, 2009.
42. Ceylan S, Turan T. Bir ilköğretim okulunda okul sağlığı hemşireliği uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi. 4(12); 36-49, 2009.
43. Vosskuhler M. Brining the ends together: Learning, unintentional injury&Violence prevention, productivity and academic performance. Occupational safety and health council. 12 International Safe communities meeting. p. 106-96, 2003 March 18-20, Hong Kong, 2005.
44. Gündüz S, Çizmeci MN, Kanburoğlu MK. Okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğretmenlerin çocuk sağlığı konusundaki bilgi düzeyleri. Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi.1; 26-21, 2013.
45. Göze F. Bandırma Kemal Pireci Lisesi öğrencilerinde kaza sıklığının saptanması. Yüksek Lisans. Gazi Üniversitesi. s. 65-34, Ankara, 2003.
46. İnanç DÇ, Baysal SU, Coşgun L, Taviloğlu K, Ünüvar E. Çocukluk çağı yaralanmalarında hazırlayıcı nedenler Orijinal Araştırma. Türk Pediatri Arşivi. 43(3): 89-84, 2008.
47. Şirin EF, Kaya M. Beden eğitimi öğretmenlerinin ilk yardımla ilgili tutum ve bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 11(4); 42- 31, 2006.
48. Altuntaş M, Kaya M, Demir Ş, Oyman G, Metecan A, Rastgel H, Öngel K. 0-14 yaş arası çocuklarda önlenabilir nitelikteki kazaların belirlenmesi ve ilişkili tedbirlerin alınması. Smyrna Tıp Dergisi. 1; 33-28,2013.
49. Cowan M. Children's health p. 544-521 In: Stanhope M, Lancaster J, editors. Community Health Nursing. Fourt Edition.1995.

50. Çakmaklı K. Çocuklar ve Kazalar. İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı. Nobel Tıp Kitapevleri Tic.Ltd.Şti. s. 127-114, İstanbul,2001.
51. Arslanköylü AE. ve ark. Çocuk Yoğun Bakım Birimi'nde önlenabilir kazalar nedeniyle izlenen hastalar. Türk Pediatri Arşivi. 47(1): 46-43, 2012.
52. Kaybal AK, Çakır M, Aksakal B. Mobilya ve dekorasyon bölümü öğrencilerinin eğitim süreçlerinde kaza geçirme sıklığı. Halk Sağlığı Kongresi.s.25-22, Ağustos, 2014.
53. Elmacı D, Beyhan A. Okulun çocuk koruma politikası: İngiltere örneği. Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi 1(1); 11-1, 2015.
54. Fidan N. Okulda öğrenme ve öğretme. Gül Yayınevi. s.78-44, 1986.
55. Dönmez B. Okul Güvenliği: Sorunu ve okul yöneticisinin rolü. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi. 7(1); 74-63, 2001.
56. Svanström L, Ekman R, Schelp L, Lindström A. The Lidköping Accident Prevention Programme--a community approach to preventing childhood injuries in Sweden. Injury Prevention. 1(3): 172- 169, 1995.
57. Güner T. Okul kazalarının(yaralanmalarının) sosyal güvenlik boyutu. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi. 4 (32); 412-391, 2016.
58. Gündoğdu K, Saracaloğlu AS, Altın M, Üstündağ N. Okul nöbetlerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesi: problemler ve öneriler. Elementary Education Online. 14(1); 294-276, 2015.
59. Sönmez Y, Uskun E, Pehlivan A. Okul öncesi öğretmenlerinin temel ilk yardım uygulamalarına ilişkin bilgi düzeyleri, Isparta örneği. Türk Pediatri Arşivi. 49; 238-49, 2014.
60. Özkan S. ve ark. Okul öncesi çocukluk çağı yaralanmalarının özellikleri. Akademik Acil Tıp Dergisi. 4(8); 21-17, 2006.
61. Memduhoğlu HB, Taşdan M. Okul ve öğrenci güvenliği: kavramsal bir çözümleme. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 3(34); 83-69.
62. Erkan M, Göz F. Öğretmenlerin ilk yardım konusundaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 9(4); 69-63, 2006.

63. Ayaz S. İlköğretim öğretmenlerinin okul sağlığı hemşireliğine ilişkin görüşleri. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi. 1(2); 52-42, 2014.
64. İnce T, Yalçın SS, Yurdakök K. Çocukluk çağında ciddi kaza sıklığı ve risk faktörleri. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi. 57; 182-173, 2014.
65. Pekcan H, Güler Ç, Akın L (Edu). Okul Sağlığı Halk Sağlığı (Temel Bilgiler). Güneş Kitabevi. s. 469-454, Ankara, 2006.
66. UNICEF et al. Türkiye’de çocukların durumu raporu 2011. UNICEF. s. 123-65, Ankara, 2011.
67. Öğülmüş S. Okullarda şiddet ve alınabilecek önlemler. Eğitime Bakış. 2(7); 24-16, 2006.
68. Özer A, Dönmez S. Okullarda şiddet ve agresif davranışların incelenmesi. Millî Eğitim Dergisi. 173; 76-67, 2007.
69. Alver E, Adıgüzel T, Öztürk O. İstanbul’da 11 Ayrı Okul Çeşidinde Okul Güvenliği Araştırması, International Journal Of Eurasia Social Sciences, Vol: 7, Issue: 23, s. 274-298, 2016.
70. Turhan M, Turan M. Ortaöğretim kurumlarında güvenlik. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi. 18(1); 121-142, 2012.

10-EKLER

EK 1. TEMEL EĞİTİM KURUMLARINDA ALINAN GÜVENLİK ÖNLEMLERİNİN OKUL KAZALARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Sayın Katılımcı, Bu çalışma, temel eğitim kurumlarında alınan güvenlik önlemlerinin, bu okullarda meydana gelebilecek kazalara etkisinin incelenmesi amacıyla planlanmıştır.

Lütfen sizi ve düşüncelerinizi en iyi şekilde anlatan ifadelerin yanına (X) işareti koyunuz.

Verdiğiniz tüm yanıtlar gizli tutulacaktır.

Bu çalışmaya katılımınız ve duyarlılığınız için teşekkür ederiz.

TANITICI BİLGİLER

Anket No:.....

1. Lütfen sosyo-demografik özelliklerinizle ilgili aşağıdaki soruları cevaplandırınız.

1. Cinsiyetiniz?

- a. () Kadın b. () Erkek

2. Yaşınız?

3. Göreviniz aşağıdakilerden hangisidir?

- a. () Öğretmen b. () Yönetici c. () Güvenlik
Görevlisi/Amiri
e. () Hizmetli f. () Hemşire g. () Diğer

4. Çalıştığınız kurum aşağıdakilerden hangisidir?

- a. () Anaokulu b. () İlkokul c. () Orta okul

5. Eğitim düzeyiniz aşağıdakilerden hangisidir?

- a. () Okur-yazar b. () İlkokul c. () Ortaokul
d. () Lise e. () Üniversite f. () Yüksek Lisans
g. () Doktora

2. Lütfen aşağıdaki kazalara ilişkin verilen soruların size uygun olanlarını işaretleyiniz.

1. Size göre okulunuzda çocukların kaza geçirme nedenleri aşağıdakilerden hangisidir?
 - a. () Çocuğun kendisinden kaynaklı
 - b. () Başka çocuktan kaynaklı
 - c. () Okuldaki kuralırsızlık ve kontrolsüzlükten kaynaklı
 - d. () Okuldaki çevresel faktörlerin yetersizliğinden kaynaklı
 - e. () Diğer.....
2. Size göre okulunuzda çocukların geçirdikleri kaza tipleri aşağıdakilerden hangisi olabilir?
 - a. () Düşme
 - b. () Yüksekten düşme
 - c. () Burun kanaması
 - d. () Çarpma
 - e. () Kayma
 - f. () Kafa travması
 - g. () Kesilme
 - h. () Vurma
 - ı. () Kırık-çıkık
 - j. () Elektrik Çarpması
 - k. () Diğer
3. Okulunuzda çocukların geçirdiği kazalar nerelerde meydana gelir?
 - a. () Sınıf
 - b. () Okul Bahçesi
 - c. () Merdiven
 - d. () Koridor
 - e. () Kantin
 - f. () Tuvalet
 - g. () Spor Salonu
 - h. () Laboratuvar
 - ı. () Diğer
4. Okulda meydana gelen kazaların tekrar meydana gelmemesi için alınan önlemler nelerdir?
 - a. () Çocuğa kızmak
 - b. () Kendisini koruması için çocuğu bilgilendirmek
 - c. () Okul idaresi ile konuşmak
 - d. () Çocuğu herhangi bir sağlık kuruluşuna getirmek
 - e. () Durum ortadan kalkıncaya kadar takip etmek
 - f. () Çocuğun ebeveynlerine haber vermek
5. Okulunuzda kazalar sık olarak meydana geliyor mu?
 - a. Evet
 - b. Hayır
 - c. Bilmiyorum
6. Okulunuzda kaza ve güvenlik önlemlerine yönelik özel gereksinime ihtiyacı olan öğretmen\öğrenci\personel var mı?
 - a. Evet
 - b. Hayır
 - c. Bilmiyorum
7. Okulunuzun dışında öğrencilerinizin geçirdiği kaza var mı?
 - a. Evet
 - b. Hayır
 - c. Bilmiyorum
8. Okulunuzun içinde alınan güvenlik önlemlerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
 - a. Evet
 - b. Hayır
 - c. Bilmiyorum

9. Okulunuz mesai saatleri dışında kullanıma açık mı?
a. Evet b. Hayır c. Bilmiyorum
10. Okulunuzda kaza riskine karşı alınan güvenlik önlemlerine ebeveynler katılıyor mu?
a. Evet b. Hayır c. Bilmiyorum
11. Sizce okul personeline (yönetici, öğretmen, sekreter, hizmetli v.b.) kazaları önlemeye yönelik eğitim verilmeli mi?
a. Evet b. Hayır c. Bilmiyorum
12. Okulunuzda kendinizi güvende hissediyor musunuz?
a. Evet b. Hayır c. Bilmiyorum
13. Okulunuzda güvenliğinizi tehdit edici bir olay olduğunda aranacak acil durum telefonlarını (polis, itfaiye, acil durum v.b.) biliyor musunuz?
a. Evet b. Hayır c. Bilmiyorum

		Sıra No	Lütfen aşağıdaki okulunuzun güvenliği ile ilgili soruları cevaplandırınız .	Evet	Hayır	Bilinmiyor
Kurum Dışı	genel bilgi	1	Okulunuzun Acil Durum Eylem Planı var mı?			
		2	Okulunuz personel ve öğrencilerine "okul sağlığı taraması" yapılıyor mu?			
		3	Okul binanızın zemini (merdiven, koridor, sınıf, tuvalet v.b.) kaygan olmayan malzeme ile kaplanmış mı?			
		4	Okulunuzda yapısal olmayan tehlikeleri azaltmaya yönelik sabitleme (yangın söndürme tüpleri, mobilya, dolap v.b. duvara sabitlemesi) çalışmaları yapıldı mı?			
		5	Okulunuzda olası kazalara karşı, elektrik kabloları gizli yerde muhafaza ediliyor mu?			
		6	Okulunuzda bulunan aydınlatma, alarm v.b. düğmeler çocukların ulaşabileceği mesafede mi?			
		7	Doğal gaz, su, elektrik tesisatı çocukların rahatlıkla ulaşabilecekleri yerde mi?			
		8	Okul binasında, çocuklara zarar verebilecek bir bölüm (eşik, çarpan kapı, gereksiz sivri köşeler v.b.) var mı?			
		9	Okulunuzun temizliği (sınıf, koridor, tuvalet v.b.) düzenli olarak her gün yapılıyor mu?			
		10	Okulunuzda öğrenci ve personelin verimli çalışmasını sağlayacak sıcak/soğuk ısıtma sistemi mevcut mu?			
		11	Okulunuzda bulunan kapı kolları çocuklar için uygun yükseklikte mi?			
		12	Okul binasının pencereleri parmaklıklarla çevrili ve uygun yükseklikte mi?			
		13	Okulunuzda acil durumlarda kullanılacak yangın merdiveni var mı?			
		14	Okulunuzda yangın söndürme tüpleri ve malzemeleri var mı?			
		15	Okulunuzda yangın alarm sistemi var mı?			
		16	Okulunuzda yangın ile ilgili talimatlar bulunuyor mu?			
		17	Okulunuzda olası elektrik kesintisine karşı kurulmuş jeneratör sistemi var mı?			
		18	Okulunuzda özellikli ekipmanı sağlanmış güvenlik amiri bekçi v.b. var mı?			
		19	Okulunuzun binasının etrafı duvar ya da parmaklık alan ile çevrili mi?			
		20	Okulunuz sınırları içinde herhangi bir tehlike varlığı uyarı işaret levhaları ile belirtiliyor mu?			
		21	Okulunuzda bulunan güvenlik uyarı levhaları okul öğrenci ve personeli tarafından görülebilir nitelik taşıyor mu?			
		22	Okulunuzda güvenlik ve alarm sistemi bulunuyor mu?			
		23	Okulunuzun kullanılan malzemeler (temizlik, kimyasal madde v.b.) güvenli/kilitli alanda saklanıyor mu?			
		24	Okulunuzda bulunan güvenlik ekipmanları her yıl düzenli olarak kontrol edilip, yenileniyor mu?			
		25	Okulunuzda acil çıkış kapısı var mı?			
		26	Okunuzda acil çıkış kapıları önünde çıkışı engelleyecek malzeme var mı?			
		27	Okulunuzda giriş ve çıkışlar kontrol altında tutuluyor mu?			
		28	Okulunuzda ziyaretçi giriş ve çıkış kapısı ayrı mı?			
		29	Okulunuzun ana kapısı öğrenciler tarafından açılabilir durumda mı?			
	Bahçe	1	Okul bahçesi içerisinde okul servisleri ve diğer araçlar için otopark bulunuyor mu ?			
		2	Okulunuzun bahçesinde bulunan oyuncak/malzeme/ araç-gereçler kaza riski taşıyor mu ?			
		3	Okul bahçenizde bulunan oyuncak/malzeme/ araç-gereçler güvenli bir yerde depolanmış mı?			
		4	Okulunuzun bahçesinde çocuklar için zararlı olabileceğini düşündüğünüz ağaç / alan / bölüm / oyun parkı var mı ?			
		5	Okul bahçenizin yeterli büyüklükte olduğunu düşünüyor musunuz ?			
	merdiven	1	Okulunuzda bulunan merdiven basamakları (yükseklik, genişlik, aralık açısından) çocuk yaş grubunuza uygun mu?			
		2	Merdiven kenarlarında bulunan korkuluklar güvenilir mi?			
		3	Okulunuzdaki koridorlarda çocukların hareketini engelleyecek ya da kaza riski taşıyan eşya/araç-gereç bulunuyor mu ?			
		4	Zeminin ve merdivenlerin silindiği durumlarda öğrenci ve çalışanları uyarı amacıyla ayaklı "Kaygan Zemin" levhası konuluyor mu?			
		5	Size göre okulunuzdaki koridorlar okul öğrenci mevcudu ile kıyaslandığında yeterli ve uygun genişlikte mi ?			
	Sınıf	1	Okulunuzun sınıflarında bulunan aydınlatmalar yeterli mi ?			
		2	Okulunuzun sınıfları mevcut öğrenci sayılarına göre uygun büyüklükte mi ?			
		3	Okulunuzun sınıflarında pencere önünde çocukların tırmanabileceği sıra / masa / koltuk / sandalye var mı ?			
		4	Okul sınıflarında bulunan eşyalar (sıra, masa, sandalye, tahta v.b.) çocuklar için uygun ebatlarda mı?			
		5	Sınıflardaki çocuk sayısı 20'nin (yirminin) üzerinde mi?			
	spor salonu	1	Okulunuzun spor salonunun zemini uygun malzeme (parke v.b.) ile döşenmiş mi ?			
		2	Okulunuzun spor salonunun duvarları koruyucu malzeme ile kaplanmış mı ?			
	Yemekhane/ Kantin	1	Okulunuzun kantininde/yemekhanesinde kesici ve delici aletler çocukların ulaşabileceği yerde mi?			
		2	Okulunuzun kantininde/yemekhanesinde kullanılan masa ve sandalyeler çocukların boyuna uygun mu?			
		3	Okulunuzun kantininde/yemekhanesinde elektrikli ve ateşli mutfak aletleri çocukların ulaşabileceği yerde mi?			
		4	Okulunuzun kantininde\ yemekhanesinde bulunan personele düzenli olarak hijyen kontrolü yapılıyor mu?			
5		Okulunuzun kantininde/yemekhanesinde havalandırma sistemi mevcut mu?				
Tuvalet	1	Okulunuzun tuvaletlerinde bulunan klozetler ve lavabolar çocukların boyuna uygun mu?				
	2	Okulunuzun tuvaletlerinde bulunan WC kabinlerinin büyüklükleri çocuklar için uygun mu?				
	3	Okulunuzun tuvaletlerinde bulunan sabun/tuvalet kağıdı askılıkları v.b. yükseklikler çocukların boyuna uygun mu?				
kazaları önleme	1	Okulunuzda Okul Sağlığı ve Güvenliği Kurulu bulunuyor mu?				
	2	Okulunuzda Emniyet ve Kılavuz Servisi bulunuyor mu?				
	2	Okulunuzda Acil Kurtarma Ekibi bulunuyor mu?				
	3	Okulunuzda kaza ve güvenlik önlemi almak için ayrılmış bir bütçe var mı?				
	4	Okulunuzda kazaları önlemeye yönelik çalışmalar yapılıyor mu?				
Çevre	1	Okulunuzun dışında okul güvenliğini tehdit edici bar, gece klübü, kahve v.b. işletmeler var mı?				
	2	Okulunuzun dışında okul güvenliğini tehdit edici çukur, kuyu, inşaat alanı v.b. unsurlar var mı?				
	3	Okulunuzun çevresi, direkt trafikle açılan (ana cadde, meydan v.b.) ve okul güvenliğini tehdit eden nitelik taşıyor mu?				
	4	Okul çıkışında öğrencilerin güvenliği için işaret ve trafik levhaları bulunuyor mu?				
	5	Okulunuzun dış çevresinden kaynaklanan (gıda, uyuşturucu satıcısı v.b.) tehlikelerin olduğunu düşünüyor musunuz?				

EK 2. İZİNLER

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.12110986
Konu: Anket Araştırma İzni

28.10.2016

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
(Sağlık Bilimleri Enstitüsüne)

- İlgi: a) 05.10.2016 tarih ve 18805 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 28.10.2016 tarih ve 12083221 sayılı oluru.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Sümeyra GEVREK'in "**Temel Eğitim Kurumlarında Alınan Güvenlik Önlemlerinin, Okul Kazalarına Etkisinin İncelenmesi**" konulu tezi hakkındaki ilgi (a) yazınız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanmaması, **uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması**, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Harun TÜYSÜZ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.12083221

28/10/2016

Konu: Anket ve Araştırma İzin Talebi

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) İstanbul Medipol Üniversitesinin 05.10.2016 tarih ve 18805 sayılı yazısı.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tek. Gn Md. 07.03.2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 nolu gen.
c) Milli Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 27.10.2016 tarihli tutanağı.

İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Sümeyra GEVREK'in "**Temel Eğitim Kurumlarında Alınan Güvenlik Önlemlerinin, Okul Kazalarına Etkisinin İncelenmesi**" konulu tezi kapsamında, ilimiz Güngören ilçesinde bulunan resmi/özel ilkökul, ortaokul ve anaokullarda; anket uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının; söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, **uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması** koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan **Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi** kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Ömer Faruk YELKENCİ
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
28/10/2016

Ahmet Hamdi USTA
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 233c-1666-31e1-b00d-8f86 kodu ile teyit edilebilir.

11- ETİK KURUL ONAYI

E-İmzalıdır

T.C.
İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı

Sayı : 10840098-604.01.01-E.15930
Konu : Etik Kurulu Kararı

08/09/2016

Sayın Yrd. Doç. Dr. Aysel Kökcü Doğan

Üniversitemiz Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kuruluna yapmış olduğunuz “Temel Eğitim Kurumlarında Alınan Güvenlik Önlemlerinin, Okul Kazalarına Etkisinin İncelenmesi” isimli başvurunuz incelenmiş olup, etik kurulu kararı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.

Doç. Dr. Hanefi ÖZBEK
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar
Etik Kurulu Başkanı

EK:

-Karar Formu (2 sayfa)

Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre Doc. Dr. Hanefi ÖZBEK tarafından 08.09.2016 tarihinde e-imzalanmıştır. Evrağınızı <https://ebys.medipol.edu.tr/e-imza> linkinden 197F2ECCX9 kodu ile doğrulayabilirsiniz.

İstanbul Medipol Üniversitesi

Kavacık Mah. Ekinciler Cad.No:19 Kavacık Kavşağı 34810
Beykoz/İSTANBUL

Tel: 444 85 44

İnternet: www.medipol.edu.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin : bilgi@medipol.edu.tr

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU KARAR FORMU

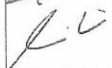
BAŞVURU BİLGİLERİ	ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI	Temel Eğitim Kurumlarında Alınan Güvenlik Önlemlerinin, Okul Kazalarına Etkisinin İncelenmesi			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACI UNVANI/ADI/SOYADI	Yrd. Doç. Dr. Aysel Kökcü Doğan			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ UZMANLIK ALANI	Hemşirelik			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ BULUNDUĞU MERKEZ	İstanbul			
	DESTEKLEYİCİ	-			
	ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	TEK MERKEZ ☐	ÇOK MERKEZLİ ☒	ULUSAL ☒	ULUSLARARASI ☐

**İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU KARAR FORMU**

Değerlendirilen Belgeler	Belge Adı	Tarihi	Versiyon Numarası	Dili
	ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ/PLANI	22.08.2016		Türkçe ☒ İngilizce ☐ Diğer ☐
	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU	22.08.2016		Türkçe ☒ İngilizce ☐ Diğer ☐
Karar Bilgileri	Karar No: 458		Tarih: 07/09/2016	
Yukarıda bilgileri verilen Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu başvuru dosyası ile ilgili belgeler araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş ve araştırmanın etik ve bilimsel yönden uygun olduğuna "oybirliği" ile karar verilmiştir.				

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

BAŞKANIN UNVANI / ADI / SOYADI Doç. Dr. Hanefi ÖZBEK

Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet		Araştırma ile ilişki		Katılım *		İmza
Prof. Dr. Şeref DEMİRAYAK	Eczacılık	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Doç. Dr. Hanefi ÖZBEK	Farmakoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd. Doç. Dr. Sibel DOĞAN	Psiko-onkoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd. Doç. Dr. Devrim TARAKCI	Ergoterapi	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd. Doç. Dr. İlkunur KESKİN	Histoloji ve Embriyoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Öğr. Gör. Dr. Mehmet Hikmet ÜÇİŞİK	Biyoteknoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	

* :Toplantıda Bulunma

EK 3. UZMAN LİSTESİ

1. Prof. Dr. Sema KUĞUOĞLU
2. Yrd. Doç. Dr. Özlem AVCI
3. Yrd. Doç. Dr. Selmin KÖSE

12-ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı	Sümeýra	Soyadı	GEVREK AKAR
Doğum Yeri	Fatih/İST	Doğum Tarihi	05.10.1993
Uyruğu	TC	TC Kimlik No	
E-mail	sumeyra.akar@acibadem.com.tr	Tel	

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Doktora/Uzmanlık		
Yüksek Lisans		
Lisans	İstanbul Medipol Üniversitesi – Hemşirelik	2015
Lise	İzzet Ünver Lisesi	2011

İş Deneyimi (Sondan geçmişe doğru sıralayın)

	Görevi	Kurum	Süre (Yıl - Yıl)
1.	Hemşire	Altunizade Acıbadem Hastanesi	2017-
2.		Medipol Mega Hastaneler Kompleksi	2015-2016
3.			-

Yabancı Dilleri	Okuduğunu Anlama*	Konuşma*	Yazma*
İngilizce	İyi	Orta	İyi

Yabancı Dil Sınav Notu

KPDS	YDS	IELTS	TOEFL IBT	TOEFL PBT	TOEFL CBT	FCE	CAE	CPE

	Sayısal	Eşit Ağırlık	Sözel
ALES Puanı			
(Diğer) Puanı			

Bilgisayar Bilgisi

Program	Kullanma becerisi
Word	Çok iyi
PowerPoint	Çok iyi
Excel	Orta